

صورت اساسی مؤلفین این کتاب

برزیل - پروفیسور م. ب. لورنچو فیلو، مربی معروف برزیلی، رئیس
کمیسیون ملی یونسکو در برزیل، ریودوژانیرو.

ساحل طلا - م. ل. آ. گردی استاد مدرسہ کوماندا (ساحل طلا)

ہند - دکتر آ. بیرس، نائب رئیس انسٹیٹیوی مرکزی تعلیم و تربیت
حکومت ہندوستان، دہلی.

مکزیک - ایزدرو کاستیلو، کارشناس تعلیمات اساسی، C.R. F. F. A. L.
(مرکز ناحیہ ای تعلیمات اساسی یونسکو برای آمریکای لاتین) در
ناتز کوآرو (مکزیک)

M.A. LIBRARY, A.M.U.

PE3299

سلسله انتشارات يونسكو در مسائل تربيتي :

- I. *L'enfance victime de la guerre*, par Thérèse Brosse.
- II. *L'éducation des adultes; tendances et réalisations actuelles*
- III. *L'enfance vagabonde.*
- IV. *Les universités et l'éducation des adultes.*
par Cyril O. Houle, S. G. Raybould, E. A. Corbett
Baldwin M. Woods et Helen V. Hammarberg.
- V. *La femme et l'éducation.*
par Amanda Labarca H. K. L. Joshi, P. D. Shukla,
Mitra Mitrovitch et Vida Tomsitch.
- VI. *La formation du Personnel enseignant: Angleterre,
France, États-Unis d'Amérique.*
par C. A. Richardson, Hélène Brûlé et Harold E.
Snyder (en préparation).
- VII. *La formation des maîtres ruraux,*
par M. B. Lourenço Filho, L. A. Creedy, E. A. Pires
et Isidro Castillo.
- VIII. *L'éducation civique des femmes quelques suggestions
pratiques* par H. Sourgen.
- IX. *L'hygiène mentale à l'école maternelle rapport d'un co-
mité mixte d'experts OMS/ Unesco (en préparation)*

Publiés conjointement par l'Unesco et le Bureau
d'éducation:

*La formation du personnel enseignant primaire (deux
volumes.)*

La rétribution de personnel enseignant primaire.

سازمان فرهنگی و تربیتی و علمی ملل متحد (یونسکو) طبق تصمیم سی و پنجمین جلسه شورای اجرایی یونسکو بمنظور اشاعه علوم و فرهنگ و توسعه معلومات مردمان جهان و تزئید مناسبات فرهنگی و کمک بحسن تفاهم بین المللی با کمیسیونهای ملی در کشورهای خاورمیانه از جمله کمیسیون ملی یونسکو در ایران قرار گذاشته است که منتخبی از انتشارات سودمند این سازمان فرهنگی جهانی را بزبانهای محلی اقتباس و ترجمه کرده و باطبع و نشر آنها در معرض مطالعه مردم بگذارند.

کمیسیون ملی یونسکو در ایران برای اجرای این تصمیم یونسکو بترجمه و طبع و نشرش کتاب ذیل :

۱ - حق تعلیم و تربیت .

۲ - آموزش تاریخ .

۳ - آموزش جغرافیا .

۴ - تربیت معلمان روستائی .

۵ - توسعه کتابخانه های عمومی .

۶ - تأثیر خانواده و اجتماع در کودکان .

مبادرت ورزیده و اینک انتشارات مزبور در دبیرخانه کمیسیون ملی یونسکو در ایران (خیابان موزه - اداره کل باستانشناسی) موجود است و امید میرود این کتابها که حاوی تجارب گرانها و اطلاعات و راهنمایی های سودمند است و توسط دانشمندان و محققان نامدار جهانی نوشته و تألیف شده مورد استفاده عموم واقع شود .

کتاب حاضر یعنی تربیت معلمان روستائی در تحت نظر دانشمند محترم آقای دکتر ذبیح الله صفا ترجمه شده و کمیسیون ملی یونسکو در ایران از همکاری ذقیمت ایشان در نشر این کتاب سودمند سپاسگزار است

فهرست

صفحه

۱

مقدمه

بخش اول

۸

فصل اول - نظر کلی

۱۵

فصل دوم - نظر کلی به تربیت معلمین

۲۲

فصل سوم - آزمایش ژوآزیرودونورت

۳۳

فصل چهارم - دانشسرای روستائی «فازندا دوروزاریو»

۵۱

خاتمه و نتیجه

۵۵

مآخذ

بخش دوم

۵۹

فصل اول - تربیت هیأت تعلیمی درساحل طلا

۶۲

فصل دوم - دانشسرای متدیست کومندا

۷۷

پایان و نتیجه

۷۹

مآخذ

بخش سوم

۸۱

فصل اول - منظور و هدف

۸۶

فصل دوم - تشکیلات کنونی

ضمائم - برنامه مقدماتی کشاورزی و باغبانی دانشسراهای مقدماتی -

۱۲۲

«مادهیا پر ادش»

۱۴۴

مآخذ

بخش چهارم

۱۴۷

فصل اول - نظراجمالی تاریخی

۱۵۸

فصل دوم - دانشسرای روستائی (المکز)

۱۷۴

پایان و نتیجه

۱۷۷

مآخذ

در عصر آزادی ما هیچکس نیست که منکر لزوم تعلیمات عمومی باشد. این اصل بیش از پیش مشهود گردیده است که تا مردم عادی يك کشور طریقه بکار بستن اصول دموکراسی را فرا نگیرند کلمه دموکراسی و آزادی مفهومی ندارد. همچنین این حقیقت را همه دریافته اند که توسعه امور اقتصادی با دبستگی شدید دهقانان و کارگران متوسط به اصول قدیمه عادی و عدم اطلاع آنان از پیشرفتهای جدید غیرممکن است. و نیز معلوم است که بهبود وضع بهداشتی الزام میکند که هر کس بداند چگونه خود را با یک نگاهدارد و خود را بچه طریق از بسیاری حفظ کند و از چه راه زندگانی توأم با تندرستی داشته باشد. همچنین مسلم است که بیسوادی سرچشمه همه بدبختیهاست، فقر و مذلت از آن تولید میشود و از فقر و تنگدستی فقر غذایی و از فقر غذایی انواع امراض تولید میگردد.

تعمیل دانش شرط اساسی خوشبختی هر فرد و موجب ترقی اجتماع و افزایش نفوس است. با توجه باین اصل تمام ملل دنیا بمبارزه با بیسوادی قیام کرده و در کشور های متعدد مراکز تعلیم رایگانی و اجباری تشکیل داده اند و این اصل را در نظر خود مجسم داشته اند که بهترین وسیله برای از بین بردن شر و بدی با سواد شدن مردم است.

• ولی عملی کردن تعلیمات اجباری با مسائل مالی و اجتماعی و اداری و لسانی و مذهبی و تربیتی مختلف همراه است که آنها را نیز باید مورد توجه قرار داد.

یکی از مهمترین مشکلات مسأله تهیه آموزگاران است. نه تنها تهیه معلم برای مدارس مختلفی که بمنظور نشر تعلیم عمومی احداث شده است لازم بنظر میرسد بلکه این نکته نیز مسلم است که معلم باید قاطعاً بلیت آنرا داشته باشد

تا نسبت به چگونگی محیط و احتیاجات آن تعلیمات لازم را اجرا نماید .
 برخی از کشورها که مقداری از اعتبارات ناچیز خود را صرف تأسیس
 مدارس و تشکیل کلاسها میکنند ناگزیر به معلمان متوسل میگرددند که دارای
 تربیت خاص حرفه خود نیستند یا اصولاً تربیت غیر کافی دارند . برای استخدام
 يك معلم خوب پول کافی لازمست و هر چه يك معلم بهتر باشد مزدی که باید
 باو پرداخت بیشتر خواهد بود . بنابراین در ممالك مذکور مسائل را باید باین
 نحو مورد مطالعه قرارداد: چون عوائد مملکتی محدود است بهتر آنست که فقط
 بکمیت مدارس توجه داشت و خیلی زیاد بکیفیت تحصیل در آنها توجه ننمود .
 و یا - زمام تعلیم و تربیت را بدست مربیانی که از روی اصول صحیح
 تربیت شده اند سپرد و برای آنکه تربیت صحیحی را اجرا کرد مدارس
 کمتری که متناسب با تعداد معلمان تربیت شده است احداث نمود - و یا - کوشش
 کرد که جمع بین هر دو نظر شود یعنی مدارس هم از نظر کمیت و هم از لحاظ
 کیفیت ایجاد شوند و با توجه باین هر دو جنبه کار با هم آهنگی خاصی
 پیش رفت .

مسأله برنامه مدارس از موضوع تهیه و تربیت معلمان شایسته بهیچوجه
 جدایی پذیر نیست . تعلیم و تربیت خیلی عادی همواره با زیان تأخیر در تکامل
 روحی اطفال همراهست و دروسی که کاملاً در آن رعایت جنبه حقایق و واقعیات
 حیات و زندگی شود و بدقت با شرایط زندگی و حوائج اطفال و والدین
 آنان و محیط زندگی شان منطبق نشده باشد نتایج زیان آوری خواهد داشت
 مخصوصاً در نواحی روستائی که در آنها تکامل اقتصادی کم و زندگی اجتماعی
 محدود است. در چنین شرایطی آیا باید برنامه مدارس ابتدائی در
 قراء و شهرها یکسان باشند یا مختلف ؟ از نظر دیگر آیا معلمان روستائی
 باید تربیت خاصی حاصل کنند که مبتنی بر احتیاجات اجتماعات روستائی باشد و
 آنها را برای انجام دادن خدمات اجتماعی و روشهای مؤثر تعلیم و تربیت آماده کند
 یا بهتر است که روش متحد برای تربیت همه معلمان با در نظر گرفتن
 تغییرات کوچکی در مورد معلمان روستائی اختیار کرد ؟

برای جلب توجه مربیان باین مسائل مهم و جهد در دادن جواب به بعضی

از آنهاست که اونسکو این کتاب را دربارهٔ تربیت معلمان روستایی در برزیل و کوت‌دولور (۱) (ساحل طلا) و هندوستان و مکزیک تهیه کرده است. مؤلفین این تحقیقات چهارگانه کار قابل ملاحظه‌ای انجام داده‌اند. اینان شرایطی را که قبول روشهای تربیت معلمان روستایی را ایجاب کرده و تجارب مختلفی را که در این باره بعمل آمده است و مسائل جدید برنامهٔ تهیهٔ معلمان روستایی را درممالک خود با توضیحات جامع تشریح کرده‌اند.

روشهای مؤثر که بشاگردان تجربه کار میدهند و در آن توجه اساسی به فعالیت‌های دسته‌جمعی میشود آنها نیست که در مدارس خاص تکمیل اجتماعات در نظر گرفته شده است. بنابراین معلم روستایی باید در یک محیط روستایی محض تربیتی حاصل کند که کاملاً متوجه به مطالعات مربوط به منطقه و محیط روستایی و خدمات اجتماعی باشد.

روش‌های تربیت معلمان روستایی که بعداً توضیح داده خواهد شد بطور قابل ملاحظه‌ای از لحاظ هدف و تشکیلات با یکدیگر اختلاف دارند ولی همهٔ آنها عادی هستند و با آنکه در روش هر چهار کشور بر اثر اختلافاتی که در شرایط اجتماعی و اقتصادی و سیاسی آنها وجود دارد مغایرتهائی دیده میشود همه آنها متوجه یک مقصود و منظور هستند و نتایج حاصله همه آنها یکسانست.

مطالعات چهارگانه با کمال وضوح نشان میدهند که ما از قدرت اینک به بتوانیم جوابی قطعی به سؤال اساسی بدیم خیلی دوریم و آن سؤال اینست که آیا باید تربیت خاصی برای معلمان روستایی در نظر گرفت یا نه؟ - در این باره عقاید مختلف است.

برای بعضی از مدارس روستایی باید در بالا بردن سطح زندگی مردم قراء و قصبات کوشش کرد و آنها را مرکز فرهنگی قریه قرار داد. معلمی که بعنوان راهنمای جامعهٔ روستائی معلوم شد باید خود را بعد از تحصیل بهداشت عملی، کشاورزی، مواد حرفه‌ای، تشکیلات دوره بیکاری و اعمال مافوق برنامه، تشکیل شرکتهای تعاونی و غیره برای این کار آماده کند.

او باید بتواند در مبارزه با بیسوادی نیز کسب اطلاعاتی کرده باشد و راجع به تعلیم اکابر قریه خود اطلاعاتی داشته باشد. علاوه بر این در غالب ممالکی که بعد کافی ترقی نکرده اند شرایط زندگی در قراء و قصبات بنحوی هستند که مرییان شهری نمیتوانند در آنها بسر برند و بنا بر این نه تنها نتیجه ای از کار خود نمی گیرند بلکه همواره سعی میکنند بجای دیگر منتقل شوند. بنا بر این معلمین روستائی باید از میان جوانان دهقانی که محیط روستائی را خوب می شناسند و با آنجا عادت کرده اند انتخاب شوند. تعلیماتی که در مدارس روستائی داده میشود بندرت از سطح تعلیمات ابتدائی تجاوز میکند بنا بر این دسترس بدانشسرای کشاورزی و روستائی برای غالب اشخاص میسر است و همین امر خود وسیله سودمندی است برای آنکه بتوان دسته خاصی از معلمین ایجاد کرد.

کسانی که در تهیه برنامه واحدی برای مدارس روستائی و شهری اصرار میورزند و بالتجیه میخواهند تعلیمات واحدی بهمه معلمین روستائی و شهری بدهند باین دلیل متوسل میشوند که اختلاف در تعلیمات بوحسب ملی صدمه می رساند. مدعی هستند که با تهیه برنامه خاص روستائی که پراز مسائل مربوط بجامعه روستائی باشد مانع آنست که محصلین آن مدارس بتوانند بمدارس متوسطه معمولی و سایر درجات راه یابند. ساکنان دهات هم غالباً اعتراض میکنند که برنامه تدوین مدارس روستائی مانع آنست که فرزندان شان تحصیلات خود را ادامه دهند و بالاخره این بحث پیش می آید که بچه دلیل باید معلمین روستائی اطلاعات کمتر و باین تری از همکاران شهری خود بدست بیاورند ؟

دامنه این بحث همیشه وسیع است وعده ای از کشورها در تردید میمانند باینکه کدامیک ازدو سیاست فوق الذکر را بپذیرند. ممالک صنعتی که دارای شبکه راه سازی کامل هستند و در آنها اجتماعات روستائی بنحوی کامل تکامل یافته است و کشاورزی بخودی خود بصورت صنعتی درآمده است، متوجهند که اختلاف بین شهر و ده خیلی کم است و همین عدم اختلاف شدید ایجاب میکند که برنامه ممتازی برای دو دسته انتخاب شود و فقط بعضی اصلاحات

در برنامه عادی برای تهیه يك برنامه روستائی کافی است - ولی آنچه‌ها که قصبات از حیث تکامل از شهرها عقب‌ترند و روستائیان زندگانی پست و حقیری دارند و طعمه امراض گوناگون و فقر و تهیدستی هستند، جریان امر خلاف آنست که در ممالك ثروتمند دیده‌ایم. در اینجاها مدارس روستائی و بالتبقیه معلمین روستائی باید آماده آن باشند که شرایط زندگی روستائی را بهتر کنند و همین اصل است که آنانرا بقبول يك برنامه خاص تربیت معلمین روستائی هدایت میکند. در بعضی از ممالك که اصولاً کشاورزی هستند و شهرها جز قراء بزرگی شمرده نمیشوند برنامه مدارس ابتدائی و دانشسراهای مقدماتی میتوانند در همه جا يك صورت واحد روستائی داشته باشند و فقط در ممالکی که در طریق صنعتی شدن قرار گرفته‌اند موضوع مورد بحث ما پیش می‌آید و بر رویهم راه حلی که پیدا شده است باید در کشورهایی مورد عمل قرار گیرد که در راه انتقال از اقتصاد روستائی به اقتصاد صنعتی قرار گرفته‌اند.

ناحیه منقطع و دور دستی که معلم روستائی در آن بسر میبرد خود ایجاد مشکل جدیدی مینماید. این گونه آموزگاران که مجبورند در قراء و قصبات دور افتاده زندگی کنند غالباً فاقد وسائل بهداشتی برای خود و خانواده خود هستند و ارتباط آنان با جاده‌های بزرگ و تماس ایشان با مراکز بزرگتر مقطوع است و غذایشان از سبزی یا گوشت تجاوز نمیکند. در اینجا دیگر به نیایابی کتاب و مجله و روزنامه و هر نوع تماس و رابطه‌ای که موجب توسعه افق فکری او میشود اشاره نمیکنیم. غالباً به این معلمین مبلغی بعنوان فوق العاده کار و زندگی در يك ناحیه دور افتاده پرداخته میشود و همچنین کوشش بعمل می‌آید که برای آنان مسکن خوبی تهیه گردد. اگرچه این تصمیمات خود قابل تقدیر و احترام است لیکن مشکل را کاملاً حل نمینماید. یکی از موانع بزرگ و اساسی اجراء تعلیمات اجباری در قراء و قصبات همین نداشتن پرسنل کافی برای تعلیم و تربیت در آنهاست. نه تنها مریبان شهری حاضر نیستند بتعلیم در روستاها اشتغال ورزند بلکه آنها نیز که اصلاً از دهات برای تحصیل در شهرها آمده‌اند گاه حاضر نمیشوند بعد از

فراغ از تحصیل از مدرسه‌ای که در شهر مستقر گردیده است بدیه خود باز گردند. این یکی از دلایل ما در لزوم استقرار دانشسراهای روستائی در قراء و قصبات و انتخاب محصلین از همان نقاط است. موضوع خیلی مشکلتر انتخاب معلمات برای مدارس روستائی است. در بسیاری از نواحی آسیای جنوبی و اخاور میانه و افریقا اولیاء دختران مخالف با تنها گذاشتن دختران و رفتن آنان ب تنهایی در قراء و قصبات و استقرار در آنها هستند. علاوه بر این در این نواحی دختران از حیث تعلیمات ابتدائی از پسران بسیار دنیال‌ترند. مباحثی که گذشت ثابت میکند که رابطه نزدیکی بین افزایش عده مدارس ابتدائی روستائی و اساس تعلیمات آنها با وجود تشکیلات کافی و از هر درجه‌ای که مورد توجه باشد برای تربیت معلمین روستائی وجود دارد. بسیاری از نواحی که در آنها یسواد حکمروائی میکند و امکان تعلیم و تربیت در آنها غیر کافی است، از جمله نواحی اصلی روستائی شمرده میشوند. بنابراین اگر بخواهند تعلیمات اجباری را در آنها اجراء کنند پیش از هر چیز لازم است معلمین روستائی بحد کافی برای آن نواحی تربیت و استخدام نمایند. با تحقیق در همه صور این موضوع مر بیان و اداره کنندگان مؤسسات تربیتی در ممالک مختلف میتوانند برای تعلیم و تربیت مجانی و اجباری مفید و مؤثر واقع شوند.

بخش اول

تربیت معلمان روستائی در برزیل

بقلم: لورنسو فیلیو

M. B. Lourenço Filho

فصل اول

نظر کلی

در این اواخر کشور برزیل از نظر فراهم آوردن معلمان روستائی کوشش قابل ملاحظه‌ای بعمل آورده است. اگرچه برخی از اقدامات در این مورد زودتر از تصویب قانون تعلیمات و تأسیس دانشسراها در سال ۱۹۴۶ انجام گرفته ولی نهضت اخیر قوت خود را بیشتر مدیون همان قانون است. در ۱۹۵۱ در کشور برزیل ۴۴۴ دبستان عادی و ۱۱۴ مدرسه محلی وجود داشت. اگرهم تشکیلات و طرز عمل بعضی از آنها قابل تجدید نظر باشد، بعضی از آن مدارس هم اکنون نتایج کاملاً رضایت بخشی داده‌اند.

در اینجا برای مثال قدیمترین این نوع مدارس را ذکر میکنیم و آن دانشسرای روستائی ژوآزیرودونورت (۱) (در کشور سه‌آرا (۲)) است که در سال ۱۹۳۴ تأسیس شده است، و مثل دوره تهیه و دوره تربیت و تکمیل که در ۱۹۴۸ در فاز ندادورزارایو (۳) (واقع در شهرستان بتیم (۴)) در کشور میناس ژرائیس (۵)) تشکیل گردید.

پیش از اینکه به بحث مشروحی وارد شویم لازم است یادآوری کنیم که در این راه چه مشکلات عظیم از لحاظ کمیت و کیفیت مسئله پیش آمد کرده است. کشور برزیل یکی از نخستین کشورهای است که در آمریکا دست به تأسیس دبستانهای ابتدائی بخرج مردم آنسامان زد (دانشسرای مقدماتی نیتروی (۶) در کشور ریودوژانیرو (۷) که سال ۱۸۳۴ تأسیس شد). اکنون که بیش از ۱۲۰ سال از

1- Juazeiro do Norte

2- Ceara

3- Fazenda do Rosario

4- Betim

5- Minas Gerais

6- Niteroi

7- Rio de Janeiro

تأسیس چنین مدارس ملی میگذرد هنوز تعداد آموزگاران مؤسسات ملی مزبور ناقص است در صورتیکه داوطلبان ورود به مدارس نامبرده همواره افزایش داشته است. طبق يك آمار دقیق در تمام برزیل ۴۸ درصد آموزگارانیکه بکار تعلیم اشتغال دارند رشته علوم تربیتی ویژه کودکان را تحصیل نکرده اند. البته این وضع در نقاط مختلفه کشوریکسان نیست مثلاً در مناطق جنوب برزیل که مردمانش معمول میباشند تنها ده درصد معلمین مدارسشان دارای دیپلم نمیباشند و در قسمت ساؤ پولو (۱) حتی یک نفر معلم بدون مدرک رسمی تحصیلی موجود نیست. برعکس در شمال کشور برزیل و در شمال شرقی و مرکز غربی آن همان تعداد معلمین بی مدرک به ۷۰ تا ۸۰ درصد بالغ میگردد.

بسیاری از مدارس ابتدائی و حتی دبستانهای روستائی تقریباً دارای معلمین کامل عیاری نیستند. علت این عقب افتادگی دو چیز است:

نخستین علت این امر پراگندگی جمعیت آن کشور است. با آنکه مساحت برزیل $۸/۵۰۰/۰۰۰$ کیلومتر مربع است طبق آماری که در سال ۱۹۵۰ تهیه گردیده جمعیت برزیل به ۵۲ میلیون نفر میرسد که بطور متوسط در هر کیلومتر مربع آن کشور شش نفر سکونت دارند. در حقیقت تجمع و تمرکز این جمعیت پراکنده از حیطه تصور خارج است. در تمام قسمت شمالی و مرکز شرقی کشور یعنی در دوسوم اراضی برزیل تعداد متوسط سکنه به یک نفر در هر کیلومتر مربع بالغ میشود، در ناحیه جنوب که پرجمعیت ترین قسمت کشور است در هر کیلومتر مربع ۲۱ نفر سکونت دارند، در نواحی شمال شرقی ۱۳ نفر و در قسمت شرقی ۱۵ نفر منزل گرفته اند. در بعض مناطق کشاورزی که مرکز اجتماع گله دارها و صاحبان صنایع برزگری و جنگلبانی و غیره میباشد، مردم دسته دسته و دور از یکدیگر بسر میبرند. طبق سرشماری سال ۱۹۴۰ تنها يك پنجم جمعیت این کشور در مناطق پنجهزار نفری اجتماع و زندگی میکنند.

قریب ده درصد نواحی حکومت نشین بیش از یکصد نفر سکنه ندارند. بنا بر این هیچگونه سیستم تدریسی منظم در این نواحی نمیتواند معمول گردد. هنگامی

میتوان دبستانی را با اصول منظم اداره کرد که با مراکز تحصیلی و علمی دیگر ارتباط نزدیک داشته باشد. مدرسه اساساً مرکز اجتماع محسوب میشود و هر روش تعلیمی مبتنی بر قبول ارتباط بین مدارس و نتایج تشکیلات و وضع اداری و تهیه برنامه و مخصوصاً برنامه تربیت هیئت تعلیمیه است.

علاوه بر این عوامل منفی باید عوامل فرهنگی و سیاسی و اداری دیگری را نیز مورد توجه قرار داد. طی سه قرن اخیر که دوره استعمار برتقال در برزیل بوده و در رژیم استعماری که بر اساس بردگی استوار بوده است (بردگی بومیان و سپس بردگی سیاهان تا سال ۱۸۸۸) تعلیم و تربیت جز برای دسته محدود و منتخبی مفهوم نداشت. طبقات و اجتماعات محلی بهمان نحو که امروز هم می بینیم همواره در انتظار اوامر حکومت محلی یا مرکزی بوده اند. امپراطوری مشروطه از ۱۸۲۲ تا ۱۸۸۹ ادامه داشت و در سال اخیر برزیل به یک جمهوری فدرال تبدیل شد. در این هر دو دوره توجه به موضوع تعلیم و تربیت عمومی همواره در صلاحیت حکومت های محلی قرار داشته است. در نتیجه در هر قسمتی یک نوع طرز تعلیم معمول میگردد (و استانها تحت فرمان امپراتوری و کشورها زیر دستور روسای جمهور اداره میشد) حتی در شئون دیگر اداری و اجتماعی نیز تفاوت در نواحی مختلف این کشور از زمین تا آسمان بود بطوریکه میزان مالیات در نقطه ای یک و در نقطه دیگر ۱۵۰ گرفته میشد. مالیات وصولی تکافوی مخارج اتفافی را نمیکرد شهر دار یها تنها ده درصد و در کشورها کمتر از ۴۰ درصد و حکومت مرکزی ۵۰ درصد از مردم مالیات میگرفتند بنا بر این در هر شهر و دهکده ای میزان بودجه دبستانها و استخدام معلمین یکلی متفاوت بود و در هردیاری نسبت به درآمد آن مکان عمل میکردند و کمبود در آمد و افزونی هزینه سبب میشد که در مناطق روستائی موضوع تعلیم و تربیت تا حد اقل تنزل داشته باشد.

در سرشماری ۱۹۴۰ جمع کل افراد بیسواد در اشخاص بزرگتر از ده ساله، هفتاد و پنج درصد بود. این جمع در جنوب کشور برزیل ۴۲ به

درصد تنزل میکرد و برعکس در شمال به ۵۶ درصد و در مشرق به ۵۸ درصد و در مرکز به ۶۷ درصد و در شمال غرب کشور به ۷۲ درصد میرسید. اگرچه آمار سرشماری ۱۹۵۰ هنوز منتشر نگردیده ولی میتوان به حدس دریافت که این ارقام در شهرهای بزرگ نقصان یافته است. تعداد بیسوادان در منطقه کشور (ریوگرانددوسول) (۱) که یکی از بزرگترین مراکز تعلیمی است تعداد بیسوادان در شهرها به ماخذ ۲۵ درصد و در دهات بماخذ پنجاه درصد میباشد بالعکس در کشور (مارانهاو) (۲) در شهر ۴۱ درصد و در دهات ۸۵ درصد است اگرچه نشینان برزیل را حداقل دوثلث جمعیت کشور فرض کنیم فقط ۵۰ درصد از شاگردان ابتدائی بمدارس روستائی میروند و این خود عدم تناسب آشکاری است.

حتی در کشورهاییکه سطح تعلیمی آنها توسعه یافته است بدست آوردن معلمین دیپلمه برای دبستانهای روستائی سخت مشکل است. این نقیصه در نتیجه عدم کفایت مدارس و برآکندگی مناطق تدریسی از یکدیگر است. در بعضی از کشورها تنهاییک دانشسرا وجود دارد که در پایتخت آن کشور احداث گردیده است و در حدود ۶۹ درصد دانشسراهای برزیل توسط اهالی محلی اداره میشود و جز درآمد و بودجه اندکی ندارد. مدت تحصیل بعد از پایان سیکل اول حداقل شش سال و بطور کلی هفت سال است. اکثر دانشجویان از طبقه اناث میباشد اگر فرض کنیم که مدارس شهری دارای تعداد کافی آموزگار باشد باز هم منظور اصلی عملی نشده زیرا روستائیان از این حیث محروم میباشند و معلمین روستائی بسیار کم است (مخصوصاً در کشورهای کوچک که درآمد و مالیات آنها کم است) و فقط در کشورهایی که وضع اقتصادیشان خوبست تعداد معلمین بالا میرود. علاوه بر این اگر هم مدارس روستائی دارای معلمین کافی بود و بآنها تعلیمات کافی و مخصوص در دانشسراهای منظمی میدادند باز هم دبستانهای روستائی نمیتوانستند نتایج مطلوب را بدست دهند زیرا قسمت اعظم از کودکان در دوسه کیلومتری مرکز تدریس سکنی دارند

و با این وصف در آن نواحی هم که تحصیلات اجباری است نمیتوانند بیش از یکسال در کلاس حاضر شوند (۱).

بعقیده یکدسته از مریبان مسئولیت این وضع بر عهده خود معلمین است و برای آنکه جلو این وضع را بگیرند پیشنهاد میکنند که باید بمعلمین آینده روستائی تعلیمات خاص از فن کشاورزی داد.

این عقیده از سال ۱۹۳۰ رواج یافت. در این سال بود که مهاجر نهایی بزرگه از قراء بجانب شهرها و از کشورهای شمال شرقی آغاز گردید و علت اساسی آن خشکسالی موسمی بوده است و مهاجرین از نقاط فوق بسایر نواحی کشور میرفتند. در ۱۹۲۹ یک مجمع از مسئولین اداری و شهرداری کشور سه آرا (۲) اعلام کرد که باید برای جلوگیری از این وضع طرز تعلیم را در مدارس روستائی تغییر داد و تربیتی بوجود آورد که بتوان مردم را بزمینهایی که در آنجاها بسر میبرند علاقه مند ساخت. بعد از سال ۱۹۳۲ اداره توسعه کشاورزی در وزارت کشاورزی موافقت کرد که بین بازرسان کشاورزی و سرویسهای تربیتی کشورهای مختلف یک همکاری بمنظور آشنا کردن مریبان با اصول کشاورزی ایجاد گردد. دولت فدرال نیز بنوبه خود از سال ۱۹۲۲ احساس کرده بود که مجاهداتش در اصلاح شرایط بهداشتی در مناطق روستائی بدون مجاهدات دامنه دار در نشر تربیت عمومی در آن نواحی به نتیجه ای نخواهد رسید. اندیشه اینکه باید بمعلمین روستائی اطلاعات بیشتری در مسائل بهداشتی و فن کشاورزی و مبارزه با امراض داده شود اصلاً از آزمایشهای جوآزیر و دونورت (۳)

۱- برزیل از جمله کشورهاییست که حد متوسط مدت تحصیل در آن کم و فقط ۱۶ ماه است. کودکانی که در مدارس اسم نویسی میکنند بدین نحو تقسیم میشوند: سال اول ۰.۵۵/ سال دوم ۰.۲۴/ سال سوم ۰.۱۴/ سال چهارم ۰.۶/ سال پنجم ۰/ ۱ - Ceara 2 - Juazeiro do Norte 3-

(کشور سه آرا) و نهضت تعلیماتی موسوم به ایجاد و توسعه دهقانی سرچشمه گرفت (۱) و در کشورهای مختلف توسعه یافت.

در عین حال بعضی از جامعه‌شناسان و استادان دانشگاه نظرهای جدیدی را تعقیب می‌کردند. به‌عقیده آنان مسأله تعلیم و تربیت روستایی بصورت بسیار پیچیده‌ای در آمده بود. این دسته می‌گفتند نظریه‌ای که مبتنی است بر «علاقه‌مند کردن شخص بزمین» برای پیشرفت تربیت روستایی کافی نیست بلکه اگر بخواهیم هر مدرسه ابتدائی بر محیط خود کاملاً منطبق و سازگار باشد و معلمی تربیت کنیم که مورد استفاده باشند باید از نشر تعلیمات شغلی بآنان خودداری کنیم. به‌عقیده این جمع راه حل موضوع چنین بود که باید نسبت به مسائل مختلفی از قبیل اصلاح رژیم تقسیم اراضی، تشویق زارعین به ازدیاد محصولات کشاورزی، دفاع از منافع زارعین، اصلاح راههای ارتباطی و سرویسهای کمک تعلیم سواد بچوانان و اکابر بیسواد، ایجاد هیئت‌های کشاورزی مجهز بوسائل جدید مخصوصاً کامیون و سینما، و اصلاح مؤسسات تربیتی، احداث ساختمان برای سکونت معلمان، ایجاد دانشسراها بر اساس نقشه‌های ناحیه‌ای با توجه باحتیاجات و لوازم هر محیط، اخذ تصمیم کرد. پرویهیم برنامه‌ای که دسته دوم (۲) پیشنهاد کرده‌اند

۱- این اندیشه از آغاز این قرن پیدا شد و مبتکر آن جامعه‌شناسانی از قبیل سیلو یورو مرو و آلبرت تورس *Alberto Torres* و *Silvio Romero* بوده‌اند و بلیزاریو پنا *Belizario Pena* در ترویج آن سعی بلیغ کرد و این دانشمندان اخیر متخصص بهداشت بوده است. علاوه بر این اشخاصی مانند سودمنوچی *Sud Menucci* (معلم) و تیشکزیریا دوفرئی تاس- *Teixeira do Freitas* (آمارگر) نیز در نشر این فکر مجاهدت کرده‌اند.

۲- این دسته شامل فرناندو دوزودو *Fernando de Azevedo* و آلیدا ژونیور *Almeido Junior* استاد دانشگاه سائوپولو و آبگار رنول *Abgar Renault* استاد دانشگاه میناس ژرائیس و کارنیرولئائو *Carneiro Leão* و لورنسوفیلهو *Lourenco Filho* استاد دانشگاه برزیل بوده

است.

با برنامه‌ای که یونسکو بعدها بعنوان برنامه «تعلیمات اساسی» (۱) در نظر گرفته است مطابقت دارد.

نظریه‌هایی که هر دو دسته مذکور مورد توجه و تأیید خود قرار دارند در پیشرفت تصورات و مفاهیم اجتماعی کشور برزیل اثر بسیار داشته است. این دو نظریه در بسیاری از موارد به هم نزدیک اند و این امر در نخستین کنفرانس ملی تعلیم و تربیت که در سال ۱۹۴۱ در ریودوژانیرو تحت نظر وزارت فرهنگ برزیل تشکیل شد و همچنین هفتمین کنگره برزیلی تعلیم و تربیت که سال ۱۹۴۲ در گوانیا (۲) بر اثر اقدامات جمعیت برزیلی تعلیم و تربیت ترتیب یافت بخوبی معلوم گردید.

مطالعات این هر دو اجتماع درباره تعلیم و تربیت ابتدایی اساسی مخصوصاً در نواحی روستایی بوده است. در این هر دو اجتماع پیشنهاد شد که حکومت فدرال برزیل باید کمک‌های خود را برای توسعه تعلیمات ابتدایی کشورهایی که منابع اقتصادی آنها کافی و هم‌آهنگ نیستند بیفزاید.

فصل دوم

نظارت کلی به تربیت معلمین

چنانکه قبلاً گفته‌ایم تعلیمات ابتدائی و تربیت مربیان در برزیل بخرج دولتهای محلی انجام میگیرد. در عهد امپراطوری و در نخستین سالهای رژیم جمهوری بعضی از رجال سیاست برنامه‌هایی پیشنهاد کرده بودند که مبتنی بر کمک دولت مرکزی در اجرای برنامه‌های تربیتی بوده است. ولی فقط بعد از انقلاب ملی سال ۱۹۳۰ دولت در این مسائل شروع به فعالیت کرد و نتایج این فعالیت نیز بکندی ظاهر میگردید. در آخر سال ۱۹۳۰ وزارت معارف و بهداشت عمومی برزیل تأسیس گردید. قانون اساسی سال ۱۹۳۴ حکومت جمهوری فدرال برزیل را مأمور کرده بود که یک برنامه ملی تعلیمات برای تمام مراحل و دسته‌های تعلیمی تهیه کند و در اجرای این برنامه نیز از راه کمک با اعتبارات کشورها شرکت نماید.

کودنای سال ۱۹۳۷ مانع اجرای این برنامه شد لکن در سال ۱۹۳۸ انستیتوی ملی مطالعات تربیتی که فعالیت آن در سال ۱۹۴۳ به پیش بینی اعتبار عمومی تعلیمات ابتدائی منجر گردیده است تشکیل یافت و این اعتبارات تحت نظر همان مؤسسه بین نواحی مختلف خاصه نواحی روستائی تقسیم شد (۱) قانون اساسی که در سپتامبر همین سال بتصویب رسید و هنوز

۱- اعتباراتی که از بودجه عمومی کشور به امور تربیتی تخصیص داده شده بدین نحو تقسیم گردیده است: ۷۰٪ برای ساختمان مدارس ابتدائی روستائی و دانشسراهای ناحیه‌ای یا روستائی ۲۵٪ برای با سواد کردن جوانان و اکابر بیسواد (تعلیمات اکابر). ۵٪ برای ایجاد دوره‌های تکمیلی معلمین و مدیران تعلیمات ابتدائی. در برنامه ساختمانی برای ۱۹۴۶-۱۹۵۰ ساختمان ۶۱۶۰ مدرسه با محل سکونت معلمین پیش بینی شده بود ولی در عمل فقط اندکی بیش از ۴۰۰۰ مدرسه ساخته شد.

بقوت خود باقی است همچنان وجود اعتبار از بودجه عمومی کشور و کمک دولت فدرال به کشورهای برزیل را تأیید میکند .

از ژانویه سال ۱۹۴۶ دولت فدرال دو قانون تعلیمات ابتدائی و تعلیمات دانشسرائی راجع به مسائلی که تا آنوقت سابقه نداشته است تصویب کرد . در این دو قانون مسائل مختلف مربوط به تشکیلات به تعلیمات ابتدائی و تعلیمات دانشسراها مورد بحث قرار گرفته است . قانون اولی درباره لزوم قبول تعلیمات محلی بحث مینماید و مدارس را بنحوی پیش بینی میکند که سازگار با حواجز طبقه ای باشد که در سن مدرسه پسر میگردند . در این قانون به تعلیمات تکمیلی اکابر توجه بسیار شده و مؤسسات کشاورزی و صنعتی را موظف میسازد که در ایجاد و تنسيق مدارس و محل سکونت معلمان شرکت ورزند .

در قانون مربوط به تأسیس دانشسراها بعد از اشاره به مطالعات انستیتوی ملی مطالعات تربیتی قانونگذار تصریح میکند که برنامه تربیت هیئت تعلیمیه مدارس ابتدائی باید شامل دو دوره باشد . دوره اول که شامل چهار سال و متناسب با اولین قسمت تحصیلات متوسطه (یعنی سیکل اول) است برای تربیت کمک آموزگاران و دوره دوم که مدت آن سه سال است و بعد از دوره اول دانشسرا و یا بعد از سیکل اول متوسطه آغاز میشود برای تربیت آموزگاران میباشد . این قانون با قانون تأسیس مدارس متوسطه متناسب است و اهمیت آن در اینست که تعلیمات دانشسراها را به روش تعلیمات عمومی موجود در مملکت مربوط میسازد .

قانونگذار در دنبال مطالب خود میگوید : « لازم پندگراست که بعضی از مر بیان که معتقد بلزوم تغییرات در برنامه تربیت هیئت تعلیمیه اند پیشنهاد میکنند که دانشسراهای روستائی تأسیس شود . بدون آنکه با این نظر مخالفت شود در این برنامه نظریه فوق باین نحو پیش بینی میشود که دوره هایی برای تربیت معلمان متناسب با احتیاجات نواحی کشاورزی و معدنی و ساحلی با توجه به نتایج حاصله از

نهمین کنگره برزیلی تعلیم و تربیت که اخیراً در ریودوژانیرو تحت نظر انجمن برزیلی تعلیم و تربیت تشکیل یافته ایجاد شود .
دودوره (سیکل) که در قانون مربوط به تربیت هیئت تعلیمیه مدارس ابتدائی پیش بینی شده دارای مشخصات ذیل است .

۱- دوره اول- تربیت کمک آموزگاران. دوره تحصیل چهار سال است که کاملاً جنبه محلی دارد شاگردان باید حداقل سیزده ساله و دارای تصدیق مدرسه ابتدائی باشند که بعد از پنج سال تحصیل بدست میآورند و دروس آن متناسب وضع اقتصادی محیط در موضوعات کشاورزی ، تربیت حیوانات صنایع روستائی خواهد بود .

۲- دوره دوم - تربیت معلم که دوره آن سه سال بعد از فراغ از تحصیل دوره اول دانشسرا یا سیکل اول متوسطه آغاز میشود و سن شاگرد دخالتی در آن ندارد و در صورت لزوم تمام موارد آن ممکن است در ظرف دو سال تدریس شود .

در برنامه سیکل اول یا سیکل محلی اجرای مواد زیر اجباری است:
سال اول - زبان پرتغالی ، حساب ، جغرافیای برزیل ، علوم طبیعی ، رسم و نقاشی ، کارهای دستی و خانه داری ، آواز دسته جمعی و ورزش .
سال دوم - زبان پرتغالی ، حساب ، جغرافیای برزیل ، علوم طبیعی ، رسم و نقاشی ، کارهای دستی و خانه داری محلی ، آواز دسته جمعی و ورزش .
سال سوم - زبان پرتغالی ، حساب ، مقدمات تشریح و فیزیولوژی انسانی ، تاریخ عمومی ، نقاشی ، کار دستی و خانه داری محلی ، آواز دسته جمعی و ورزش ، بازیهای تفریحی .

سال چهارم - زبان پرتغالی ، معرفه النفس و علم تعلیم و تربیت کودکان مقدمات بهداشت ، تاریخ برزیل ، آموزش نظری و عملی ، نقاشی ، آواز دسته جمعی و ورزش ، بازیهای تفریحی ، دروس کارهای دستی و دروس مربوط بعملیات اقتصادی محلی از همه مهم تر میباشند . همچنین آموزگاران باید ضمن دروس خود ، اخلاق و آداب مناطق مختلف را با هم وفق داده

و بدین وسیله به تمرکز و اتحاد طبقات گوناگون از راه علم کمک شایان نمایند.
هر کشوری مجاز است که به برنامه مزبور، برنامه‌های دیگری را نیز که
مفید تشخیص دهد اضافه کند.

در قانون مذکور تصریح شده که برنامه‌های تنظیمی باید در نهایت
سادگی و صراحت باشد. و در هر حال باید اولاً متدهای مؤثر بکار برد. ثانیاً
مقتضیات تعالیم اخلاقی را در نظر گرفت. عملاً به شاگردان طرز تعلیم را
یاد داد و در سال آخر به شاگردان اصولی در کار دروس نقاشی و کارهای
دستی و آواز و ورزش و بازیهای تفریحی آموخت و در ضمن احتیاجات
محلّی تعلیمات ابتدائی را منظور نظر داشت. دروس دینی و تعلیمات مذهبی
بطور اختیاری مانعی ندارد. در قانون مزبور تأکید شد که بین معلمین و
شاگردان اشتراك مساعی و هم آهنگی کامل برقرار گردد. در جوار هر
دبیرستان، دبستانی تأسیس شود و شاگردان بایکدیگر تماس نزدیک بگیرند
همین طور دبستانهای هر بخش و هر محل اقلای باید دبیری داشته باشند که در
دو مدرسه مشترکاً تدریس کند.

سیکل دوم (که برای شاگردان فارغ التحصیل سیکل اول یا قسمت
اول دبیرستان افتتاح میشود) باید مواد زیر را تدریس کنند:

سال اول - زبان پرتهالی. حساب. تشریح و فیزیولوژی انسانی.
فیزیک و شیمی. نقاشی و هنری ضمیمه آن. موزیک و آواز. ورزش و
بازیهای تفریحی.

سال دوم - علم الحیات و روانشناسی تعلیمی. بهداشت و تعالیم بهداشتی
اسلوب تدریس ابتدائی. نقاشی و هنرهای مربوطه به آن. موسیقی و آواز
و ورزش و بازیهای تفریحی.

سال سوم - روانشناسی و علم الاجتماع تعلیمی. مقدمات تاریخ و فلسفه
تعلیماتی، بهداشت و اسلوب تربیت کودکان سالم. طرز عملی تعلیم ابتدائی
نقاشی و هنرهای وابسته به آن: موسیقی و آواز. و ورزش و بازیهای
تفریحی.

در ۱۹۵۱ برزیل دارای ۵۵۸ مؤسسه آموزشی بود و در همان سال که تعداد سی و پنج هزار شاگرد مشغول تحصیل بودند در حدود ده هزار دبیرم به دانشجویان داده شده است.

چنانکه قبلاً گفتیم در کشور برزیل تعلیمات همه چایکسان نیست و عدم توازن عجیبی در قسمت اجتماعی مردم آن سامان حکمفرماست. مثلاً در کشور (مارانهاو) که سیصد هزار کیلو متر مربع مساحت و متجاوز از یک میلیون و نیم جمعیت دارد بیش از دو دانشسرا موجود نیست و در کشور (ماتو کرسو) که یک میلیون و دویست هزار کیلومتر مربع مساحت و سیصد هزار جمعیت دارد بیش از سه دانشسرا وجود ندارد که آنها نیز در پایتخت تأسیس یافته اند. برعکس در کشور (ساتوپلو) وضع فرهنگی بسیار عالی است. این کشور که بمساحت ۲۶۰ هزار کیلومتر مربع و هشت میلیون جمعیت دارد دارای ۱۲۵ دانشسرا میباشد. همچنین کشور (میناس ژرائین) دارای ۱۳۳ و کشور کوچک (ساتاکارینا) دارای پنجاه دانشسرا است در صورتیکه جمع مساحت این کشور از ۹۵ هزار کیلومتر مربع تجاوز نمیکند. باید تذکر داد: شاگردانی که در این کشور کوچک به آموزگاری در دبستانهای روستائی حاضر شده اند از تمام کشورهای بزرگ بیشتر است.

فهرست اول : تقسیم بندی دانشسراها و دروس محلی در کشورهای مختلف برزیل (سال ۱۹۵۱)

نام کشور	مدارس محلی	دانشسراها	جمع
آلاگوآس	۲	۴	۶
آمازوناس	۶	۴	۱۰
باهیا	۲	۱۲	۱۴
سه آرا	۱۲	۱۲	۲۴
اسپی ریتو سانتو	۱	۱۳	۱۴
گویاس	۶	۱۶	۲۲

نام کشور	مدارس محلی	دانشسراها	جمع
مارانهاو	۱	۱	۲
ماتوگروسو	—	۳	۳
میناس ژراتیس	۹	۱۲۴	۱۳۳
پارا	۲	۴	۶
پارا ئیما	۸	۸	۱۶
پارا نا	۸	۱۶	۲۴
پرنامبوکو	۹	۱۱	۲۰
پیا اوتی	۱	۴	۵
ریوگرانددونورت	—	۲	۲
ریوگرانددوسول	۲	۲۷	۲۹
ریوژایرو	—	۲۰	۲۰
سانتاکاتارینا	۳۸	۱۲	۵۰
ساو پولو	—	۱۳۵	۱۳۵
سرژپ	۲	۲	۴
سرزمین آکر	۲	۲	۴
سرزمین آماپا	۱	—	۱
سرزمین گواپوره	۱	۱	۲
سرزمین ریوبرانکو	۱	۱	۱
ناحیه قدرال	—	۱۱	۱۱
جمع	۱۱۴	۴۴۴	۵۴۸

در سال ۱۹۴۷ دولت برزیل برای تشویق و ترویج تعلیمات دانشسراهای محلی و روستائی موافقت کرده که در شانزده کشور و چهار ناحیه آن کمک‌هایی بدولتهای محلی داده شود و این کمک باعث شده است که ۵۱ دبستان تأسیس گردد و نوزده دبستان دیگر نیز تکمیل شود. جمع این کمک‌ها بالغ بر ۱۲۰ میلیون کروزئیرو (۱) میباشد، همچنین تربیت و استخدام معلمین روستائی را از بین

۱- پول رایج برزیل بقیمت رسمی هر دلار آمریکا در حدود ۱۸/۵ کروزئیرو است.

طلقات دیپلمه یا غیر دیپلمه تشویق کرده است .
 بدین طریق دولت برزیل به دو مسئله توجه کرده اول تربیت معلمین
 جدیدی برای تأمین احتیاجات مناطق مختلف و دوم تکمیل اطلاعات معلمین
 موجود برای آنکه بتوان آنان را باروش جدید آشنا کرد .

فصل سوم

آزمایش ژوآزیرودونورت

Juazeiro do Norte

نخستین آزمایش برای تربیت هیئت تعلیمی متخصص بمنظور تعلیم در مدارس روستایی در برزیل بسال ۱۹۳۴ در شهر ژوآزیرودونورت (کشورسه آرا) انجام شد (۱).

اولین کسی که باین کار دست زد دکتر موریرا دوسوزا (۲) مدیر کل تعلیمات کشور سه آرا بوده است. این کارشناس در سال ۱۹۳۱ به چهارمین کنفرانس ملی تعلیم و تربیت گزارشی تقدیم و در آن توجه کرد که باید تعلیمات دانشرانی بوسیلهٔ اولیاء امور دولت فدرال اداره شود و شامل تحصیلات مربوط به بهداشت روستایی و تمرین کشاورزی و صنایع دهقانی باشد. وی

۱- کشورسه آرا Ceará در قسمت شمال شرقی برزیل واقع شده و سرزمینی نیمه خشک و موصوف به خشکسالیهای موسمی است. این سرزمین بین ۲ درجه و ۴۵ دقیقه و ۷ درجه و ۵۲ دقیقه عرض جغرافیائی و ۴۰ درجه و ۲۰ دقیقه و ۴۰ ثانیه طول جغرافیائی واقع شده است. مساحت آن ۱۵۳۰۰۰ کیلومتر مربع و جمعیت آن ۲۷۵۰۰۰ نفر است. شهرستان ژوآزیرو - دونورت در شصت کیلومتری ساحل دریك ناحیه حاصل خیز از جنوب آنکشور قرار گرفته و ۶۰۰۰۰ نفر جمعیت دارد. علت این تمرکز جمعیت که در تمام آنکشور بی نظیر است مرکزیت مذهبی ژوآزیرودونورت میباشد و وطن آپسیس و رومائو باتیستا Cicero Romao Batista از مشاهیر رجال دینی برزیل میباشد.

میگوید که باید برای مردم از راه تعلیمات معلمین آشنائی بامور بهداشتی و کشاورزی که اساس عظمت برزیل محسوب میگردد حاصل شود.»

اندکی بعد دکتر موریرا دوسوزا حکومت سه آرا را دعوت بایجاد برنامه تعلیماتی کشاورزی و صنایع دهقانی در تمام دانشسراهای مقدمه‌انی کرد. در سال ۱۹۳۳ بالاخره پیشنهاد کرد که در یکی از ولایات داخلی سه آرا یک دانشسرای روستائی (کشاورزی) ایجاد شود.

چون دولت سه آرا اعتباری برای اجرای این پیشنهاد در اختیار نداشت

دکتر موریرا دوسوزا بنیروی پشت کار و اصرار خود موفق شد موافقت دولت را برای اجرای نظر خود بوسیله یک مؤسسه غیر رسمی که دارای مختصر اعتباری بود کسب کرد. در نتیجه فداکاری یک معلمه بنام مادام آمالیا گز او به دواولیویرا (۱) در ژوآزیرو دونورت یک مؤسسه خصوصی تشکیل شد تا اعتبارات مادی دانشسرای روستائی را که پیشنهاد شده بود تأمین کند. این مؤسسه زمین و ساختمان و تجهیزات مورد احتیاج را فوراً در اختیار دکتر موریرا گذاشت. بنابر موافقت حکومت سه آرا این مؤسسه در سال ۱۹۳۴ یک دوره ابتدائی و یک دوره مقدماتی و تهیه برای دانشسرای روستائی بمعنی اخص خود ایجاد کرد. نخستین مدیر این مؤسسه دکتر پلاسیدو کاستلو (۲) بود و بعد از او مادام گز او به دواولیویرا که پیش از این نام او را آورده ایم جای دکتر پلاسیدو کاستلو را گرفت و اکنون نیز بادامه خدمت مشغول است. دوره اصلی دانشسرا در سال ۱۹۳۵ فقط با پنج شاگرد افتتاح شد. آئین نامه این مدرسه که در سال ۱۹۳۴ تصویب شده بود هدفهای دانشسرا را بنحو ذیل تعیین کرده است:

۱- در کشور معلمینی تربیت شود که کودکان روستائی را به اصول بهداشت و کشاورزی صنعتی و ترقیات این دواصل روستائی واقف سازد.

1-Mme Amalia Xavier de Oliveira

2-Dr. Placido Castelo

۲- به معلمین تعلیماتی داده شود تا بتوانند دبستانهای روستائی را بر مرکز اقتصادی و حرفه‌ای مبدل کنند .

۳- در سکنه نواحی روستائی حس همکاری را در امور فلاح و بهداشت بیدار کنند و اهمیت پیش‌بینی و پس‌انداز و شرایط خوب زیستن را به آنان بفهمانند .

۴- دهقانان و کشاورزان و دامپروران را به اهمیت مشاغل خود متوجه و از این راه بفعالت آنها در راه توسعه و ترقی کشاورزی و مراعات اصول بهداشتی بیفزایند .

چون دروس دانشسرا نمیتوانست شاگردانی که از حیث مقدمات ضعیف و فقط تحصیلات ابتدائی باشند آموخته شود بهمین جهت يك دوره تکمیلی تهیه که مدت تحصیلی در آن دو سال و مواد درسی آن بشرح ذیل است :

سال اول - حساب ، جغرافیا ، فرانسه ، موسیقی ، ورزش ، نقاشی ، کارهای دستی ، عملیات کشاورزی .

سال دوم - زبان پرتغالی ، حساب ، تاریخ برزیل ، زبان فرانسه ، موسیقی ، ورزش ، نقاشی ، کارهای دستی ، عملیات کشاورزی .

شاگردان بعد از اتمام این دوره به دانشسرا که دوره آن سه سال است وارد میشوند و مواد تحصیلی آنان بدین شرح است :

سال اول - زبان پرتغالی ، حساب ، اطلاعاتی از جغرافیای طبیعی عمومی و جغرافیای برزیل ، تاریخ برزیل جغرافیای انسانی ، نقاشی ، کارهای دستی ، موسیقی ، ورزش .

سال دوم - زبان پرتغالی ، حساب ، جغرافیای برزیل ، جغرافیای انسانی علوم طبیعی ، نقاشی ، کارهای دستی ، موسیقی و ورزش .

سال سوم - تعلیمات بهداشتی ، روانشناسی و متدلوژی ، کشاورزی و صنایع روستائی ، اطلاعاتی از علم اقتصاد ، نقاشی ، کارهای دستی ، موسیقی ، ورزش .

بطوریکه ملاحظه میشود کارهای عملی فلاحی در دروس دوره تهیه

و طبق مقررات این درس در برنامه دانشسرا نیز هر هفته دو ساعت سر کلاس پیش‌بینی شده است.

تعلیماتی که باید به نتایج عملی و سودمند بیانجامد باید مبتنی بر اصلاح وضع استحصال ازاراضی و بدست آوردن قائمه بیشتری از کارهای خود باشد.

(ماده سوم قانون) با توجه بهین مقررات دروس هفتگی ورزش و آوازا تحصیل و مطالعه داستانهای ملی توأم شده و تمرین های نمایشی و کارهای ابتکاری در این زمینه ها جزو برنامه قرار گرفته است.

مدرسه باید دارای يك موزه تعلیم و تربیت و کشاورزی و آزمایشگاه فیزیک و علوم طبیعی و شیمی و بهداشت روستایی باشد.

در برنامه سه ساعت در هفته برای هر يك از دروس پیش‌بینی شده است هر بار که مطالعات مربوط باین دروس الزام کند میتوان بازدیدهایی از آزمایشگاهها و موزه های مدارس و عملیات کشاورزی و کارخانه ها و کارگاهها ترتیب داد بنحویکه بتعلیم و تربیت جنبه عملی کاملی بخشد.

در روش تدریس باید متد عملی بکار برده شود یعنی شاگردان در حین علل مطالبی را بیاموزند و بموضوعات و مشاغل محلی اهمیت خاصی داده شود در مدرسه ابتدائی ضمیمه دانشسرا محصلین که بکار تعلیم اشتغال دارند و ف. جدید تعلیم و تربیت را فرا میگیرند.

يك باشگاه زراعتی و يك انجمن مرکب از معلمین و اولیاء محصلین بانضمام اعتباری از طرف مدرسه و يك بنگاه تعاونی و يك باشگاه تربیت بهداشتی در مدرسه باید ایجاد و با همکاری شاگردان اداره شود.

در آغاز امر دانشسرای «ژوا ژیرودونوته» دارای قطعه زمین بسیار کوچکی بوده است ولی بعداً ساختمانهای جدید که از ۱۹۳۷ احداث شده برای دانشسرا مورد استفاده قرار گرفته است و این ساختمانها بهجده هکتار زمین زراعتی و قابل کشت احاطه شده است.

این ساختمانها که بمنظور ایجاد يك مدرسه شبانه روزی با کمک مالی حکومت فدرال بوجود آمده دارای پنج اطاق درس، اطاقهایی برای اداره

مدرسه، يك كتابخانه، يك موزه تعليم و تربيت، يك موزه كشاورزی، يك درمانگاه، يك اطلاق دندان پزشکی و يك دائره حسابداری می باشد. يك ورزشگاه سرپوشیده برای تمرین های ورزشی شاگردان و يك تالار بزرگ برای جشن ها با تمام وسائل در این ساختمان نیز وجود دارد.

معلمین که در شهر ژوازیرو خدمت میکنند عبارتند از يك عده طبیب، وکیل دعاوی یا فارغ التحصیلان دانشسراهای مقدماتی پایتخت کشور. در ۱۹۵۲ هیئت تعلیمیه مدرسه شامل دوازده معلم شش عضو اداره و منشی و عده ای زارع بوده است که بطریق پیمانی استخدام شده بودند. در این سال مخارج استخدامی به نود و یک هزار کروزئیرو بالغ شده بود و تقریباً نصف این مبلغ حقوق ماهانه معلمین را تشکیل میداد.

مجموع مبالغی که از محصلین خواه محصلین مدارس ابتدایی و تهیه دریافت شده به شصت و چهار هزار کروزئیرو بالغ گردیده و از محل فروش محصولات زراعتی سه هزار کروزئیرو بدست آمده است. بیست و سه هزار کروزئیروی دیگر که برای تأمین بقیه اعتبارات مدرسه لازم بود از راه کمک مالی شهرستان و کشور تهیه گردید.

تجهیزات مدرسه بتدریج رویتکامل رفته است برای تعلیمات نظری معلمین از نقشه، تابلوهای دیواری، دستگاههای نمایش شبیه بآنچه در تعلیم علوم طبیعی در مدارس متوسطه بکار میرود استفاده میکنند.

برای تعلیمات عملی کشاورزی مدرسه در سال ۱۹۴۸ دارای این وسائل بوده است: ۲۰ عدد ابزارنشاکاری و بیلچه، ۱۲ عدد بیل، ۱۰ عدد شن کش، ۱۵ عدد آب پاش، يك ابزار درو ذرت، يك ماشین تخریب لانه های مورچه و چندین عدد دستگاههای دیگر مورد لزوم در امور کشاورزی. اهمیت مطالعه در باره حیوانات بنا بر سالیهای مختلف تحصیلی تغییر کرده است مثلاً در سال ۱۹۴۸ فقط دو خوک و شش بز در اختیار مدرسه بود علاوه بر این مدرسه دارای بیست مرغ و چند گندوی عسل بوده است.

با آنکه این وسائل کار بسیار ناچیز و حقیر است تمرین های کشاورزی و

تربیت حیوانات مرتباً در این مدرسه با همین وسائل مختصر ادامه داشت .
 قسمتی از محصولات زراعتی برای فروش بکار میرود ولی گزارش‌های
 موجود حاکی از شرکت شاگردان و کارکنان مدرسه در عوامد زراعتی نمیباشد .

مطالعه دقیق در این گزارش‌ها ثابت میکند که تعلیم و تربیت در طی
 سالها بتدریج بیشتر جنبه نظری میگردد و جنبه عملی آن از میان میرود همین
 دلیل است که در سال ۱۹۴۴ برنامه درس شاگردان با افزودن جبر و زبان
 انگلیسی بدروس سال اول دانشسرا و افزودن جبر و تاریخ طبیعی و تاریخ
 تمدن بسال دوم وسعت یافته است .

تعلیم این مواد با هدف‌های مؤسسه اولیه مدرسه سازگار نیست لیکن
 اجبار هم‌آهنگی میان تعلیمات این مدرسه و احتیاجات شهری و همچنین تطبیق
 برنامه آن با برنامه‌های مدارس متوسطه این وضع را بوجود آورده است .
 ضمناً باید متوجه بود که مواد برنامه خود بخود مانع توجه زیاد
 بمسائل نظری و اظهار علاقه بمسائل عملی درباره موضوعاتی است که بعداً
 ضمن تمرین شاگردان در شغل خود بمیان میآید .
 در سال دوم که جغرافیا تدریس میشود شامل مواد زیر است :

تشریح جغرافیای انسانی . موضوع و تقسیمات این علم . انسان و مبدأ
 آن ، طرز زندگی ، درجات تمدن . جمعیت کره زمین . ملیت و تشکیل آن ،
 حقوق ملل . جامعه و طبقات اجتماعی . کشور و انواع حکومتها . دستگاه
 دولت . فعالیت‌های گوناگون انسان . کشت و زرع مواد غذایی . کشاورزی
 و زمینهای قابل کشت . شکار . صید ماهی . کشف معادن ، وسائل نقلیه کشور
 برزیل . جمعیت و نژاد و زبان و مذهب و طرز حکومت آن . وضع بین‌المللی
 برزیل کشاورزی و وسایل حمل و نقل و تمدن آن . پایتخت و اهمیت سیاسی و
 اقتصادی و تربیتی آن کشور .

برنامه دروس بهداشتی نیز بدینقرار است : اهمیت بهداشت .
 موضوع و تقسیمات آن . توصیف بهداشت . بیماری . بیماریهای ارثی

بومی و مسری. طفیلی ها: همگدائی و شرکت در مصرف غذا. طفیلی های میکربی، کرمها در بدن انسان. گندز دائمی. غذا و اهمیت آن در زندگی انسانی و حفظ سلامت، تغذیه و تأثیرات آن، اهمیت نوع زمین برای تندرستی. طفیلی های زمین. طریقه سالم کردن زمین. آب در طبیعت و اهمیت آن برای سلامت انسان. طرز تصفیه طبیعی و مصنوعی آب. اهمیت هوا برای تندرستی. فشار هوا. بهداشت منزل. تمرکز و تفرقه سکنه. روشنائیهای طبیعی و مصنوعی. دفع مدفوعات انسانی. چاله ها و مستراحها و آبریزهای عمومی. بهداشت انفرادی. پوست. بهداشت دهان و زبان و دندانها. بهداشت کودکان. مقدمه بهداشت مدارس. طرز مبارزه با بیماریهای بومی

سطح دروس اقتصادی نیز در حدود دروس دیگر است:

۱- اساس، مسئله اقتصادی و احتیاجات انسانی قوانینی که مسئله اقتصاد را مشروط میسازد. تعریف اقتصاد، موضوع و اهمیت آن.

۲- اقتصاد مصروف: اقتصاد حقیقی. لزوم پس انداز. آتیه بینی. آتیه گوئی. بی خیالی و در فکر آینده نبودن.

۳- اقتصاد محصولی- سرمایه- نفع و نسیه و اعتبار- طبیعت و بهره برداری از زمین و ماشین.

۴- اقتصاد روستائی- شرح آن- انتخاب کشفیات روستائی- فلاح و دامپروری- طرز کشف و استخراج زمینهای کشاورزی و غیره.

ایشک بر نامه دوره کشاورزی که در سال سوم دانشسرا تدریس میشود:

موضوع و اهمیت زراعت- آب و هوا و کشاورزی- زمین و زیر زمین،

املاح طبیعی- مواد شیمیائی- زمین شناسی- اشکال عمده زمین- تاثیر آب در نمو نباتات- طرز آبیاری و تغذیه سبزیها- دایر کردن اراضی- ریشه کندن- اسباب و ماشین آلات مربوط به عملیات مزبور- کشت و درو- مطالعات کشت از نقطه نظر کشاورزی- تخم های عنصری و شیمیائی- آبیاری- درو جمع آوری و حفظ محصولات- مقدمات کشت ذرت و برنج و لویا، کرچک و بنه و نیشکر.

این دروس با اضافه اصول کشاورزی و دامپروری سه سال تدریس میشود و بر نامه آن بدین قرار است:

سال اول : باغبانی ، گلکاری و انواع آن ، موزنی و بیوتدکاری باغداری و تربیت و تنظیم باغها ، انتخاب و حاضر کردن زمین ، نباتات فصلی ، اسباب و آلات لازمه باغبانی .

۲- فن پرورش حیوانات : پرورش زنبور عسل ؛ فایده زنبور عسل و کندوها ؛ طرز زنبورداری و بدست آوردن عسل .

سال دوم ۱- گلکاری و سزیکاری : آفات باغهای سبزی کاری و طبقه بندی آنها ، حشرات موزی ، مبارزه علیه مورچه ها ؛ زراعت انواع کلم . پرورش مرکبات ، موزکاری و تربیت درخت انبه .

۲- فن پرورش حیوانات ، پرورش مرغ . نژادهای مختلف مرغ و طبقه بندی آنها ، تغییر مکان مرغدانها و استقرار آنها ، حفاظت از آفتاب و باد ، پناهگاهها ، لانه ها ، جای نشستن و ایستادن آنها ، جای خوردن و آشامیدن آنها ، مراقبت های بهداشتی ، جوجه کشی طبیعی و مصنوعی ، انتخاب مرغها و تخم گذاری و جیره آنها ، ارزش غذایی مواد مختلفه بیماریها و طفیلی های مرغان .

سال سوم - گلکاری : تجدید نظر در درس قبل ، فایده سبزیها در اغذیه ، مواد طبیعی موجود در سبزیها ، طرز نگاهداری سبزیها ، آفات نباتات و وسائل رفع آنها .

۲- پرورش فنی حیوانات ، اطلاعاتی راجع به تربیت مرغان ، پرورش درخت توت ، شناسایی کرم ابریشم ، طرز تغذیه و بهداشت آن ، پرورش خوکها و منافع پرورش آن ، نژادهای مختلف خوک ، لانه های بهداشتی خوک ، تغذیه .

تدریس فن تعلیم و تربیت مخصوصاً بنا بر اصل «روانشناسی تطبیقی تربیتی و منطقی» انجام میگردد و این موضوع در سومین سال برنامه دانشسرای مقدماتی تدریس میگردد .

برنامه این قسمت عبارت است از مطالعه افکار ، توارث ، زندگانی عاطفی و فکری و عملی ، نظریه های مربوط به معرفت ، متدهای عمومی و کلی و ویژه تعلیم ، بطور کلی این مواد مربوط به دانشسراهای مقدماتی از سیکل دوم است .

طبق مقررات باید در آخرین سال تحصیل محصلین کارهای عملی تعلیم را تحت هدایت يك معلم متدلوژی انجام دهند .

برنامه این کار شامل آنست که در هر هفته هر شاگرد در يك مدرسه ابتدائی تمرینهایی انجام دهند این تمرین عبارتست از اینکه شاگرد در يك کلاس را در يك ساعت برعهده میگیرد ، شاگردان دیگر درس او را انتقاد میکنند و ضمناً گزارشی از تشکیلات مدرسه تهیه میگرد . دروس تعلیم و تربیت تطبیقی که در دانشسراهای مقدماتی از سیکل دوم داده میشود دارای همین روش است .

مطالعه گزارش و نشریات دیگری که راجع به آزمایش ژواژیرو تهیه شده حاکی از ایمان خالص و شوق کامل دستگاه اداری و معلمین است وای ضمناً باید متوجه این نکته بود که واقع بودن مدرسه در شهر و انتخاب بسیاری از شاگردان از شهر نشینان ایجاد تقاضی در این آزمایش مینماید . طی هجده سال ۳۵۸ نفر دیپلمه در شانزده دوره از مدرسه فارغ التحصیل شدند که تقریباً همه آنها دختر بوده اند بدبختانه پسران در این مورد عقب مانده اند بطوریکه بین سالهای ۱۹۳۷ تا ۱۹۴۱ تنها دو پسر دانشجوی دیپلم گرفته اند و حال آنکه در هر دوره ۲۲ شاگرد و بطور متوسط فارغ التحصیل گردیده اند .

بنابر قرار دادی که بین دولت دانشسرا منعقد شده پسنهای معلمین روستائی باید بشاگردان قدیم دانشسرا داده شود با این حال بنا بر آماری که در سال ۱۹۴۲ منتشر شده بیش از نصف شاگردان دیپلمه در این تاریخ در مدارس شهری مشغول خدمت بوده اند و يك سوم آنها تنها در شهر (ژواژیرو) ادای وظیفه میکرده اند که چهار نفرشان در مدرسه تجارت و شانزده نفر دیگر در ایالت نشینها بتدریس اشتغال داشته و در مناطق روستائی حاضر بخدمت نشده اند .

باوجود این عدم موفقیت که اشکالات متعدد سبب آن بوده آزمایش

ژوازیرو باعث شد که در سال ۱۹۴۲ چهار مؤسسه فرهنگی دیگر در چهار ناحیه لیموآرو (۱) و ایگواتو (۲) و ایپو (۳) و کویک‌زادا (۴) تأسیس یابد و اکنون سه نفر از فارغ‌التحصیلان قدیم دانشسرای شهر (ژوازیرو) در آنها به تدریس مشغول‌اند.

گرچه در سال ۱۹۴۶ طبق قانون تعلیمات دانشسراها برنامه ساده‌ای برای تربیت معلمان تنظیم شد، دانشسرای (ژوازیرو) طبق همان تشکیلات اولیه خود که در ۱۹۴۴ تصویب کرده بود بکار ادامه داد.

در حقیقت قانون سازمانی بطور ساده حداقل درجه و مواد دروس دیپلم رسمی را معین می‌کند. معهد در ۱۹۳۵ پرفسورها و گوکاتوندا (۵) استاد محلی ضمن کتابی که در این مورد نوشت، توصیه کرد که دوره تحصیلی چهار سال باشد.

جای انکار نیست که دانشسرای (ژوازیرو) سبب تأسیس فرهنگ کشور (سه‌آ) گردید و بدبختانه ما درست متوجه خدمات و تسهیلاتی که دانشسرای مزبور در باره کار معلمان روستائی محل بعمل آورده است نبوده‌ایم.

در ۱۹۵۳ مدرسه مذکور در تظاهرات مربوط به «هفته روستائی» که انجمن دستاناران آلبرتو تورس (۶) آنرا تحت حمایت وزارت کشاورزی اداره می‌کرده از شرکت ورزید و در ۱۹۴۴ کنگره تعلیمات روستائی در این مدرسه تشکیل شد و این کنگره با بشکار اداره کل تعلیمات کشوری تشکیل یافت. در ۱۹۴۸ هفته روستائی جدیدی ترتیب داده شد که اداره آن با وزارت کشاورزی بوده است و مراسم این هفته نیز در همین مدرسه برگزار شد. در ۱۹۵۲ حکومت (سه‌آ) به مجمع قانونی کشور طرحی تقدیم کرد که در تحصیلات دانشسرای روستائی تغییراتی داده شود دوره تحصیلات در

دانشسرای (ژوازیرو) به هفت سال بالغ گردد و تمام دانشسراهای مشابه چنین کنند بدین ترتیب که دانشسراها در ردیف دانشسراهای سیکل دوم در آیند که چهار سال به تحصیلات متوسطه و سه سال دیگر به تحصیل فن تربیت کودکان اختصاص یابد.

این مدارس در عین آنکه مانند سابق دانشسرای مقدماتی نامیده میشوند بشاگردان خود اطلاعات عمومی بیشتری که سطح آن خیلی بالاتر از سابق است خواهد داد. این طرح از طرف کارشناسان تعلیمات روستایی و از آنجمله دکتر موریرا دوسوزا (۱) با مخالفت سختی روبرو شد و بهمین سبب تاکنون بصورت عمل در نیامده و مورد مطالعه مجدد قرار گرفته است.

فصل چهارم

دانشسرای روستائی «فازندا دوروزاریو» (۱)

از سال ۱۹۴۸ بعد آزمایش دامنه‌داری در کشور (میناس ژرائیس) (۲) ادامه دارد. این آزمایش زیر نظر و تشویق سرویس تمرکز فنی تعلیمات روستائی (وابسته به دبیرخانه تعلیمات کشور) اداره میشود و مرکز آن در (فازندا دوروزاریو) در بخش بتیم (۳) و بهین جهت به آزمایش یا روش فازندا دوروزاریو موسوم است میباشد.

در سال ۱۹۴۷ مسیر (آبکارز نو) (۴) مدیر سابق اداره تعلیمات ملی، دبیر فرهنگ کشور (میناس ژرائیس) گردید. این شخص متوجه شد که از تعداد هفتصد و دویست و یک نفر که در این منطقه موجود است نود درصد دارای معلم قابل ولایت تدریس وجود ندارد. اثر جدیت او بین حکومت مرکزی و ایالات مختلفه کشور موافقت حاصل شد که امور زیر بموقع اجرا درآید:

Fazenda de Rosario - 1

۲- Minas Gerais یا میناس ژرائیس Minas Geraes اگر چه این کشور در قسمت شرقی برزیل واقع است با این حال نمیتوان آنرا یک ناحیه بحری شمرد. این ناحیه بین ۱۴ درجه و سی دقیقه و ۲۲ درجه و ۵۴ دقیقه عرض جغرافیائی و ۳۹ درجه و ۳۲ دقیقه و ۵۱ درجه و ۲ دقیقه طول جغرافیائی قرار گرفته و مساحت آن ۵۸۲/۰۰۰ کیلو متر مربع و نزدیک ۸/۰۰۰/۰۰۰ جمعیت دارد که ۵۰۰/۰۰۰ آن در نواحی روستائی بسر میبرند. اقتصاد این کشور بر اساس زراعت و تربیت اغنام و احشام قرار گرفته بخش بتیم Betim که همسایه پایتخت کشور است ۱۷/۰۰۰ جمعیت دارد که بیشتر از دولت آن‌ده نشین هستند.

۱- تمر کر ، مدیریت و بازرسی مالی مدارس روستایی توسط مقامات فرهنگی کشور تضمین گردد .

۲- حقوق معلمان افزوده شود و در عوض آنان نیز به توسعه دامنه معلومات خود بپردازند .

بدین لحاظ بود که سرویس تمر کز فنی بوجود آمد و مامور شد تا تعلیمات مناطق روستایی را ترتیب دهد . مدیریت این سرویس بعدها مادام هلنا آنتی پف (۱) که در تشکیل این طرح شرکت جسته بود محمول گردید . بانو (هلنا آنتی پف) مؤسس و مدیر فنی شرکت (پستالوزی) برزیل میباشد که منطقه (فازندا دوروزاریو) به آن وابسته است .

(فازندا دوروزاریو) یک قسمت زراعتی بمساحت بیش از یکصد هکتار است که مؤسسه پستالوزی عده ای از اطفال را در آن برای تعلیم و سرپرستی نگاهداری میکند . این قطعه زمین در چند کیلو متری قریه ای بیریت (۲) و ۲۵ کیلومتری بلوهوزیونت (۳) پایتخت ناحیه میناس ژرائیس واقع است . و در حکم یک دارالعلم کشاورزی است بدون آنکه رسماً چنین اسمی

۱- Mme Helena Antipoff مادام هلنا آنتی پف دانشیار پرفسور کلار د Ed . Claparède در دانشگاه ژنو بوده بعد در سال ۱۹۲۷ با عده ای از استادان برای ایجاد مدرسه تکمیلی تعلیم و تربیت از طرف دولت برزیل دعوت شد و آن مدرسه را در شهر بلوهوزیونت تشکیل داد که بیست سال مفتوح بوده است . مادام آنتی پوف که در برزیل سکونت اختیار کرد در تربیت مر بیان اثر عمده ای کرد و بعداً در تربیت اطفال و ایجاد مؤسسه هدایت تعلیمات روستائی در ولایت میناس ژرائیس تأثیر بسزائی داشت . در سال ۱۹۵۱ انجمن برزیلی تعلیم و تربیت به دولت جمهوری برزیل پیشنهاد کرد که نام مادام آنتی پوف را در کتاب مشاهیر ملی ثبت نماید .

داشته باشد. این مؤسسه شامل يك شبانه روزی برای اطفال بی سرپرست يك مدرسه ابتدایی، يك مركز پزشکی و يك مركز پرورش و معالجه امراض اطفال است.

علاوه بر این يك مركز تربیت نباتات دارد که تحت نظر متخصصین هنگری اداره میشود، يك کارخانه کاشی و سفال سازی زیر نظر يك هنرمند و يك کارگاه بافندگی و يك کارگاه فرش بافی و زمینهای ورزش و بازیهای ساکنان نواحی نزدیک نیز در آن دیده میشود. و از سال ۱۹۵۰ يك دانشسرای محلی که بودجه آن را دولت بعهده دارد به این مؤسسه پیوسته است زمینهایی هم برای کارهای علمی و صنعتی ضمیمه این مؤسسه است.

در این مؤسسه همه ساله نمایشگاهی از محصولات فلاحی یا هنری آن و وسایل زراعت از قبیل گاو آهن و تراکتور و غیره تشکیل میشود. علاوه بر این اعیاد عمومی و مذهبی و ملی را هم ترویج میکنند و این امر خود باعث ایجاد نمایشگاهی میشود که نمایشنامه های آن از مصنوعات ولایتی یا شهری گرفته می شود.

تمام این ابتکارات که ساکنین ای بیریت (۱) و نواحی همسایه نیز در آن شرکت میورزند در تحکیم تشکیلات اجتماعی و بالا بردن سطح فرهنگی و اخلاقی و مدنی مردمی که در يك محیط چندین ده کیلومتری سکونت دارند تأثیر فراوان میبخشد (۲) بنابر این ملاحظه میشود که این مؤسسه از لحاظ همکاری و برای برنامه تکمیل و تربیت معلمان روستایی اثر بسیار دارد زیرا میتواند تشکیل دوره های استاز را تسهیل کند و در مؤثر ساختن آنها اثر بارز داشته باشد.

Ibiirite - 1

۲- مخصوصاً میتوان اثر فازنداد و رازاریورا در گرانزا کایومار تینس Granja Caio Martins که مؤسسه ای برای تعلیم اطفال صغیر بی سرپرست است همچنین در مدرسه متوسطه کشاورزی فلورستال Florestal واقع در بخش پارا دومیناس Para de Minas گوشزد کرد.

پیش از هر چیز میبایست برای آن دسته از معلمان که بدون سابقه تحصیلات لازم با این کار گماشته شده بودند فکری کرد. عده این معلمان هم بوده است.

برای جبران وضع ناهنجار تعلیمات روستائی و ایجاد فرصتی برای سرویس هدایت و اصلاح تاب‌تواند کارهای مؤثری در اجرای نقشه خود انجام دهد دروسی ترتیب داده شد که عبارتند از :

۱- دروس دوره تعطیلات بنام دروس «استعدادی».

۲- دروس محلی و تهیه ای.

۳- دروس تکمیلی.

۴- دروس ویژه تربیت معلم.

کلاسهای دروس تعطیلات هر ساله بمدت یکماه در حکومت نشین‌ها تشکیل میشود و در آن معلمان و شاگردان مناطق مختلفه با هم مأنوس میگردند و به تکمیل آزمایشها و تجربیات و معلومات خودی میگردانند.

هر درسی زیر نظر مدیره‌ئی که دوره سابق مدرسه تکمیلی تعلیم و تربیت را گذرانده باشد اداره میشود. هیئت تعلیمی این مورد عبارتند از دو معلم از معلمان مدارس و همچنین پزشکان و کارشناسان فلاحه میباشند که برای همین کار استخدام شده‌اند.

برنامه دارای مواد زیر است :

زبان پرتغالی ، حساب ، هندسه ، جغرافیا و تاریخ برزیل ، تاریخ طبیعی ، بهداشت ، اصول خانه داری و اقتصاد ، تعلیمات اخلاقی و مدنی ، همچنین برای تدریس در مدارس ابتدائی اصول فن تعلیم و تربیت مورد نظر کلی است. مثلاً برنامه زبان پرتغالی بدین نحوه است :

۱- چگونه باید برای اطفال دهشین داستانهای محلی را بطور ساده

و بی پیرایه تعریف کرد ؟

۲- قرأنت و تعریف يك مطلب ساده ، استفاده از کتاب لغت ، طرز استفاده از مجلات و کتابها .

۳- نامه نگاری « تحریر دعوتنامه‌ها و بلیت‌ها و طرز تلخیص نوشته‌ها ،

شرح يك گردش ، تهیه گزارشها ، تحرير روزنامه‌های مدرسه ، برنامه فن جغرافيا بخصوصی نکات زیر را دربردارد :

۱- دبستان: موقع طبیعی آن، مسافت آن به نسبت مساکن ساکنین مجاور، امکان ممتد و غیر ممتد، نمایش رسمی، نقاط همسایه مدرسه، جاده‌ها.

۲- محل و ناحیه محیط طبیعی و اجتماعی، اقتصادی و تاریخی، منابع زراعتی و صنعتی، نقشه‌ای که معرف استخراجات زراعتی و صنعتی باشد، جاده‌ها، مدارس، اراضی و امکان مجاور، نقش امکان و مساکن در زندگی شهرستان، حکومت شهرستان.

۳- شهرستان، منابع طبیعی، کشاورزی، صنعت و تجارت، مسائل اجتماعی، مؤسسين و رجال عمده شهرستان حکومت شهرستان.

۴- شهرستان به نسبت مملکت، وضعیت، ناحیه، سایر نواحی کشور، محصولات عمده آنها، در مورد کشور نیز همین مواد موجود است و برنامه سایر مواد نیز در همین زمینه تنظیم گردیده است.

دروس تعطیلی تحت نظر بانوان آموزگار اداره میشود و در ۳۶۱ انجمن کشور از سال ۱۹۴۹ تا ۱۹۵۲ تدریس شده و ۷۲۸۱ معلم از مدارس روستائی در آن شرکت کرده و بعد از اتمام دروس در امتحانات شرکت‌چستند تا از میان آنها افرادی برای شرکت در کلاسهای ناحیه‌ای تهیه معلمین انتخاب کردند. هر يك از کلاسهای دوره تعطیلات که از ۲۵ تا ۳۰ شاگرد داشته باشد مستلزم ۳۰/۱۰۰۰ کروز پیر و خرج است که مخارج غذا هم جزو آن می باشد.

دوره دروس محلی تهیه معلم چهار ماه است و با رژیم آموزشگاه شبانه روزی کار می‌کند. این مدارس در مناطقی تاسیس گردیده که جنته فلاحتی داشته و دارای مدرسه ابتدائی و منازل مرتب برای معلمین و کمک آموزگاران و خود شاگردان میباشد. این دوره مخصوص معلمین است که دوره تحصیلات تعطیلی را با موفقیت گذرانده و تمایل خاصی برای آموزگاری روستائی دارند.

این مدارس که بدو در (فاز نداد و روزاریو) تأسیس یافت اینک در پنج مرکز محلی دیگر تحت مدیریت یک عده عناصر فنی و مجرب ولایت تأسیس و اداره میشود. بطوریکه از اسمش معلوم است، مدارس محلی برای تکمیل معلومات معلمین است که تحصیلاتشان ناقص است. برنامه دروس عبارت از تکمیل معلومات شاگردان در زبان پرتغالی و حساب و علوم طبیعی و بهداشت و همچنین توسعه فکر، صلاحیت حرفه‌ای و افکار و مقاصد اجتماعی است. ساعات دروس در هر هفته بدین شرح است:

زبان پرتغالی و متدلوژی زبان مزبور پنج ساعت. حساب، هندسه و متدلوژی آن چهار ساعت. علوم طبیعی و متدلوژی آنها سه ساعت. جغرافی و تاریخ و متدلوژی آنها دو ساعت. کارهای کشاورزی شش ساعت. اقتصاد خانگی و صنایع روستائی سه ساعت. نقاشی، کارهای دستی و هنرهای ملی چهار ساعت. عملیات نمایشی و هنری (رقص، آواز و نمایش) سه ساعت. ورزش سی دقیقه هر صبح، بهداشت روستائی و مواظبت بیماران چهار ساعت. فعالیت‌های اجتماعی و تعلیمات شهری سه ساعت.

باضافه دروس فوق، کارهای عملی طباطخی و گلکاری و درخت کاری کاری و غیره نیز ضمن اجتماعات پنج تا ده نفری شاگردان عملاً تدریس میشود.

دروس دوره تکمیلی برای معلمین دیپلمه دانشسراها است که در حدود ۹۰٪ کلیه آموزگاران روستائی کشور را تشکیل میدهند این دوره ها از حیث تشکیلات عمومی و هدف شبیه بدوره‌های تهیه معلمین روستائی است ولی چون شاگردان آن دارای اطلاعات عمومی بیشتری هستند توجه بیشتری به کارهای عملی میکنند دوره این دروس سه ماه است و رژیم آن مانند رژیم مدارس شبانه روزی هستند و محل آنها هم فقط فاز نداد و روزاریو میباشد.

دروس بیست و سه گانه محلی تهیه و تکمیلی که از ۱۹۴۸ تا ۱۹۵۰ تشکیل یافته ۸۲۳ شاگرد شرکت چسته‌اند. به تابلوی شماره ۲ در ذیل این سطور باید مراجعه کرد:

تابلوی دوم - دروس محلی تهیه و تکمیل آموزگاران روستائی در
کشور (میناس ژرائیس) .

تعداد شاگردان

مرکز مؤسسات					
۱۹۴۸	۱۹۴۹	۱۹۵۰	۱۹۵۱	۱۹۵۲	جمع
۲۳	۱۶۳	۱۱۴	۱۰۲	۱۱۳	۵۱۵
—	—	۹۳	۶۷	۱۴۸	۳۰۸
۲۳	۱۶۳	۲۰۷	۱۶۹	۲۶۱	۸۲۳

کلاسهای منظم تهیه معلمین که وسیله دولت تعیین گردیده عبارت است
از دودوره دانشسرای روستائی که یکی از سال ۱۹۵۰ مشغول کار است
(درفازند ادوروزاریو) و دیگری در (کنسلهریوماتا) (۱) در شهرستان
(دیامانتینا) (۲) .

دوره این دروس چهار سال است که بنا بر قانون اصلی تعلیمات دانشسرا
تأسیس یافته و با رژیم شبانه روزی کار میکند و جوانان از سیزده تا ۲۵ سال
که تحصیلات ابتدائی خود را تمام کرده و دارای صحت کامل باشند در آن
پذیرفته میشوند و از میان اطفالی انتخاب میشوند که محلی بوده باشند .
نخستین دیپلمهای آنان در پایان سال ۱۹۵۳ توزیع خواهد گردید .

اکنون بیفایده نیست که بتفصیل تشکیلات و طرز عمل دوه های تهیه
معلمین را که بنا بر آنچه دیده ایم در چهار سال بوسیله ۸۲۳ شاگرد که ۵۱۵
نفر آنها درفازند ادوروزاریو کار کرده اند و نفوذ فراوانی در دوره های جدید
تهیه معلمین دارند ، بیان کنیم :

شاگردانی که درفازند ادوروزاریو نام نویسی کرده اند از نوزده ساله
تا پنجاه ساله بودند که بیشترشان ۲۲ تا ۲۶ سال داشتند و بمحض ورود به
مدرسه آزمایش طبیی دقیقی از آنان بعمل آمد و تا پایان سال تحصیلی این

معیانات ادامه داشت. هر هفته وزن آنها معین گردید و دستوره‌های لازم برای تغذیه آنان داده شده است و وضع کسانی که نیروی کار زیاد و پیاده روی ممتد نداشته‌اند به مدیریت مؤسسه گزارش شده است. هر کدام تحت بازرسی روان شناسی درآمده و به کاری که علاقه‌مند بوده‌اند گماشته شده‌اند. بادر نظر گرفتن مراتب مزبور چنین نتیجه گرفته میشود:

۱- معلمان بدون دیپلم بیشتر از اطفال دهقانان و پسران طبقه متوسط یا زارعین کوچک میباشند و کاملاً از شرایط زندگی روستایی مستحضرند. دوست دارند در هوای آزاد کار کنند و به کشت نباتات و دام پروری مشغول شوند. اسب سواری را میدانند و میل دارند همیشه با کشت کاران و خانواده آنها صحبت کنند.

۲- با وجود این آنها فاقد تعلیمات هستند و ۶۴ درصدشان دارای سطح معلومات کمتر از سال چهارم ابتدائی میباشند و پنج درصدشان اندکی بیش از معلومات کلاس پنجم دارند.

۳- وقتی آنها را به شهرها می‌آورند در هفته‌های اون خجالت زده هستند و از وضع دیگرگون خود بیم دارند ولی بعضی از آنها که اندکی چورترند تن به تحصیل میدهند و با شوق فراوان به فرا گرفتن علوم جدید می‌پردازند.

۴- گروهی از آنان نوع پرستی و دوست یابی و اقتصاد را با شوق و رغبت استقبال میکنند و بیشترشان به هنرهای زیبا پیش از نقاشی و موسیقی و نمایش ابراز علاقه می‌نمایند.

در همراه کمیونی برای منزل و غذا و مطالعات و روابط اجتماعی و غیره توسط شاگردان تشکیل و مجمعی برای مدت یکماه برای این قبیل مسائل انتخاب میشوند. هر شاگردی یادداشت روزانه‌ای تهیه میکند که در میان جمع خوانده میشود و در آخر یکی از ساعات صرف غذا مورد بحث و انتقاد شاگردان دیگر قرار میگیرد. این گزارشها حاوی بسیاری از وقایع عادی و نتایج قابل توجه در امور تحصیلی و زندگی اجتماعی است. هر شاگردی علاوه بر آنچه گفتیم دارای يك روزنامه شخصی است که در پایان تحصیلات

خود را به اداره مدرسه تسلیم میکند و اداره مدرسه آنرا تحت مطالعه دقیق قرار میدهد. از این راه آشنایی بزبان برای محصلین بهتر حاصل میکنند و قوه مشاهده و تحقیق در آنها رشد مییابد. علاوه بر این دوره مدرسه و معلمین این یادداشتهای نظرهای مفیدی برای اصلاحات خود در امور اداری و تربیتی کسب میکنند.

برای تحریک حق رقابت در شاگردان غالباً آنها را وادار میکنند که غالب کارهای خود را خودشان انجام دهند و آنها را بوسیله فیشها و گرافیکها نشان بدهند. این کنترلها هر هفته و هر ماه یکبار انجام میشود. تنها برخاستن شاگردان از خواب بوسیله زنگ انجام میگردد و اوقات آنان معمولاً بشعوزیل تقسیم میگردد:

ساعت شش: بیدارباش، نظافت، مرتب کردن رختخواب.
» ۶/۴۵: صبحانه

» ۷: تجدید نظر در کارهای دیروز و تهیه کارروز.
از ۸ تا ۱۱: تحصیلات روزانه.

» ۱۱/۱۵: تهیه ناهار.

» ۱۱/۳۰: ناهار.

» ۱۲/۳۰ تا ۱۴: استراحت و تهیه کار بعد از ظهر.

» ۱۴ تا ۱۷: درس و کارهای عملی که در ضمن آن از ساعت ۱۵/۳۰

نیم ساعت صرف عصرانه دارند.

» ۱۷/۳۰: استحمام و عوض کردن لباس.

» ۱۸: شام.

» ۲۰: تشکیل مجمع مشاوره شاگردان و کمیسیونها و نمایندهها.

» ۲۲: خواب.

درس تهیه و تکمیل معلمین با توجه بمسائل ذیل اجرا میشود:

۱- هدفهای عملی تعلیم و نقش دبستان روستائی چیست؟

۲- در مدارس (میناس رزائیس) چه روش باید انتخاب شود تا چنانکه

باید نتیجه بدهند؟

- ۳- زندگی یک نفر کشاورز را چگونه باید مرتب کرد و مدرسه در این باب چه باید بکند ؟
  - ۴- هوا و زمین و آب درسکنه روستائی چه اثری دارد ؟
  - ۵- شاگردان همجوار (فازندادورزار یو) چنانکه زندگی میکنند ، (از لحاظ تندرستی و شرایط کار و مطالعات و غیره) .
  - ۶- با ملاحظه اشکالات و موانع در این راه ، مدرسه روستائی چه میخواهد و چه میتواند برای رفع آنها بکند ؟
  - ۷- وضع مشخص حیوانات ناحیه چیست و چگونه میتوان معیار کار را بنفع ساکنین نواحی بالا برد ؟
  - ۸- آمار پرورش هر بخش (تشکیلات خانواده ، مذهب ، عادات و آداب ، سطح معلومات ، اداره) چیست و مدرسه چگونه میتواند بدون اینکه اصول آنها را تغییر دهد در اصلاح آنها بکوشد ؟
  - ۹- شهرستان در زندگی کشوری (میناس رژه) معرف چیست ؟
با توجه به این مسائل بزرگ است که تعلیمات و برنامه های مدارس استوار گردیده است .
- اینک برای مثال جغرافیا را تشریح میکنیم :
- ۱- مقدمه : تعیین حدود بخش مورد مطالعه .
  - ۲- وضع عمومی و مقایسه آن با نقاط مجاور .
  - ۳- زمین ، اسم ملی ، اراضی دایرو بایر ، گیاهان بومی ، کشت و زرع منافع و مضار اراضی مورد مطالعه ، طرز جلو گیری از مضار اراضی .
  - ۴- زیر زمین : آزمایش مقطع و نمونه آن . (راهها ، تونل ها ، چاهها و گودالها) مقدمه عملی زمین شناسی ناحیه ، شرح کلی فسیل ها .
  - ۵- آب و هوا : اثر آن در مردم و زراعت ، تغییرات آب و هوا و درجه حرارت ، باده ها باران ها ، سطح عادی و غیر عادی آنها ، طوفانها ، و مواقع آنها در هر سال ، فصول .
  - ۶- بهره برداری از زمین ، نواحی قابل کشت زمین بخصوص

قسمت‌های مهم آن ، فعالیت‌های عمده کشاورزی مورد نظر، تقویم روستائی ناحیه، جشن‌ها و آداب ملی ناحیه ، اسباب کارزار و طرز کار آنها ، ارزش محصول ، قراردادهای مربوط به مراتع، ملاحظات راجع به برخی از حیوانات (نژاد، اصل، غذا، بیماریها، محصولات و مصرف آن) اختلاط چراگاهها، مقدار محصول حیوانی و صنعتی خانوادگی .

۷- نباتات : گیاهان بومی . جنگلها ، برافتادن درختها در محل و علل آن ، درخت کاری مجدد ، اشجار باردار، گیاهان آرایشی و طبی .

۸- مبحث آب : چشمه‌ها ، رودها ، مرداب‌ها ، چوبهارها ، آبهای آشامیدنی و غیر آشامیدنی ، سدبندی آبها ، آزمایش شیمیائی و میکروبی ، عمق آب ، آب جاری و محصول حاصله از نیروی محرکه آب .

۹- احوال مشخصه و تعداد چگونگی سکونت مردم ، علل تفرقه آنها ، منزل صاحب ملک و خانه‌های روستائیان ، مواد مصرفی ساختمان ، بامها ، مهندسی و معماری ، شرایط بهداشتی .

۱۰- روش ملك داری : املاك كوچك و بزرگ، ملاکین مقیم و مقیم خارج از ناحیه ، کارگران آزاد و روزمزد و کارگران سپیم ، میزان دستمزد و علل کمی یا زیادی آن ، اعتبارات ملك داری ، شرکت‌های تعاونی .

۱۱- بهداشت : بیماریهای خاص محل ، علل ممکنه (طرز زندگی ممکنه ، شرایط اقتصادی کارگران ، غذا و غیره) بیماریها ، معالجات ، جن‌گیرها و جادوگران .

۱۲- صدور محصولات محل باربندی و حمل ، میزان کرایه ، آمار مربوط به مسئله مزبور .

۱۳- جمعیت : تعداد ، افزایش و کاهش طی سنوات اخیر ، علل تغییر مکان اهالی ، موالید، علل مهاجرت و تقاطعی که مهاجرت با آنها صورت میگیرد .

۱۴- آداب و عادات محلی ، طرز استفاده از بیکاری و بیکاران .
هر شاگردی باید راجع به مطالب فوق الذکر اطلاعاتی جمع کند ،

این اطلاعات ذی قیمت که از هر بخشی توسط شاگردان مقیم آنجا جمع آوری میشود سر انجام به تمرکز تعلیمات روستائی ارسال میگردد . مطالعه و تحصیل بهداشت نیز بر همین اصل مبتنی است و شاگردان هر بخش در هنگام ضرورت میتوانند سؤالاتی از «استاد مقیم ناحیه» بنمایند و پاسخهای مبسوط دریافت دارند. و جای بحث نیست که این طرز تعلیم ناحیه انداز روح اجتماعی شاگردان را تقویت میکند همچنین تحصیلات مورد نظر کودک در کادر هر ناحیه مرتبه خاصی در برنامه مربوط بآن محل دارد این مطالعات شامل نکات ذیل است :

- ۱- تشکیل محیط خانوادگی .
- ۲- مسکن ، اثاثیه ، اسباب کار ، خانه داری ، بهداشت ، تزیینات .
- ۳- تغذیه خانواده ، شرکت اطفال در تهیه غذا .
- ۴- کار اطفال در منزل و مزرعه و سهم آنان از بودجه خانوادگی .
- ۵- بازیها و بازیچه اطفال .
- ۶- عادات و آداب و اعیاد مذهبی .
- ۷- اجازه دادن ابوبین در صورت نمدروستی یا بیماری اطفال ، تنبیهات ، تشویقات و غیره .
- ۸- مسافتنی که کودک باید برای رسیدن به مدرسه طی کند . نفعی که مزرعه و جنگل و کشت و زرع برای او دارد .
- ۹- اثری که مدارس روستائی در بهبود کلی حال کودک و در نتیجه خانواده هادارد مخصوصاً بایدها همین که تعلیمات روستائی در ایجاد حس انسانیت در اطفال دارد متوجه بود . تعلیمات کشاورزی از لحاظ مطالعه در امور مربوط بزیست شناسی و کسب اطلاعات از وضع طبیعی محل و سیله قاطعی برای مبارزه انسان با عوامل نامطلوب و آفات طبیعی محل است با تعلیمات عملی مکرر شاگردان علا و اردکار میشوند و با داشتن معلومات فنی کشاورزی سعی خواهند کرد صورت حقیقی چه این مسائل حیانی بدهند . مثلاً : چون

سلامت شخص در چگونگی تغذیه است شاگردان اصل نگهداری و حفظ نباتات و سبزیهای مدرسه خود را که خود از آن تغذیه میکنند همواره در نظر میگیرند و همین شاگردان یعنی مردان آینده جامعه برای بالا بردن سطح اقتصاد اهالی کمال سعی و کوشش را در بهره برداری از زمین میذول خواهند داشت .

بنابر اصل است که شاگردان باید پیش از همه چیز در صدد پند آوردن راه حل عملی و آسان در مسائل کشاورزی باشند و مثلاً بدانند محل باغ را در چه نقطه از مدرسه انتخاب کنند ؟ چگونه زمین را برای کشت حاضر کنند (شخم ، کود ، ورشوه و آبیاری) بذرا از کجا و چگونه تهیه کنند ؟ چه وقت و چگونه باید تخم افشاند و گیاهان را جابجا نمود و آبیاری کرد ؟ و غیره . برای مطالعه در این امور باشگاهی تشکیل میدهند و در این مسائل بحث میکنند عیناً تعاونی نیز بهمین نحو انجام میپذیرد . در هر منطقه شاگردان يك شرکت تعاونی تأسیس میکنند و احتیاجات روزانه خود را به ارزان ترین قیمت خریداری مینمایند . آنها میدانند که باید از اصول کهنه و تشریفات بیهوده دوری کرد . در این مدارس ارتقاء در اختیار خود شاگرد است . هر وقت خود را برای ترقی و بالا بردن درجه مستعد دیدند با نظر استادان ارتقاء کلاس پیدا میکنند .

عامل دیگر موفقیت آنست که تعداد شاگردان هر کلاس محدود است به ۲۵ الی ۳۰ نفر که بارزیم مدارس شبانه روزی کار میکند . نتیجه این نتیجه این ترتیب آنست که بین شاگردان يك روح اجتماعی بوجود میآید که علامت آن تأثیر شدید يك دسته اجتماعی بر هر يك از افراد و اعضاء آن دسته است .

بهر حال محیط این مدرسه روستائی بتمام معنی « يك مرکز تحصیلات کشاورزی » است که استادان در آنجا میتوانند تمام مهارت و لیاقت خود را بمرحله ظهور برسانند . بیشتر اینان مربی هستند نه متخصصین امور زراعتی و اعمال آنان نتیجه ایمان شدید آنان به ارزش کار و مأموریتشان است .

مادام هلنا آنتی پوف (۱) و بسیاری از شاگردان قدیم او در مدرسه تکمیلی تعلیم و تربیت که اکنون تعطیل است در ایجاد این روش و حاکم ساختن این روحیه در مدارس روستائی تأثیر بسزائی داشته است و بالاخره این روش از حیث استقرار و اجراء مدیون حمایت عالمانه آقای آبگار نول (۲) مدیر سابق تربیت عمومی و رئیس انجمن پستالوزی (۳) برزیل است (۴) - برای اداره «فازنداروزاریو» یعنی دانشسرای روستائی بعد از آنکه مادام هلنا آنتی پوف چهار دوره متوالی آنرا «سرپرستی کرد و دو سال تجربه حاصل شد و در این هنگام بود که دوره های مرتب تعلیمات ناحیه ای برای تربیت معلمین روستائی ایجاد گردید.

در این وقت مقدمات کار بخوبی آماده شده بود و بر اثر آنکه حکومت فدرال دومیلیون کروزود یعنی پول رایج برزیل اعتبار باین کار اختصاص داد این مدرسه دارای اطاقهای درس، دفترها و خوابگاهها و سفره خانه و زمین و یوه بمساحت ۳۵ هکتار گردید. شاگردای يك کارگاه درودگری و يك مرغدان و يك لانه خرگوش و غیره درست کردند. استادان پنج نفرند که مقیم محل بود و همگی از جنس اناث میباشند

1- Mme Helenatntipoff

2- Abgar Renault

5- Société Pestalozzi

۴- انجمن پستالوزی برزیل (اتحادیه انجمنهای ناحیه ای) تحت ریاست اوگوستا سابویا لیمای Augusto Saboia Lima است که چند سال پیش مؤسسه پی برای تربیت اطفال بی سرپرست تأسیس کرده و خود آنرا اداره میکنند هنگام عقد قرارداد بین دولت «Ninas Gerais» و انجمن پستالوزی، انجمن اخیر تحت اداره Dr Sandoval Soares de Azevedo بود و او در ۱۹۵۰ استعفا کرد و دولت بخاطر خدمات او دروس مدرسه روستائی را بنام او موسوم کرد. حکومت سرزمین میناس ژرائیس همواره از روش مدارس روستائی حمایت میکند.

و در تمام کارهای شبانه روزی شرکت دارند ، سه نفر کارشناس جغرافیا و پزشکی و موسیقی نیز در بایتخت کشور منزل دارند که بیست و پنج کیلومتر با محل درس فاصله دارد . مدیریت آن با مادام الکا کوستا کوئلهو (۱) میباشد که صلاحیت خاصی در کار خود وارد ، یک کارشناس کشاورزی متصدی عملیات فلاحی است و شاگردان را در امور زراعتی هدایت میکند و یک استاد نجار نیز به معیت شاگردان کار میکند و مبل و اثاثیه میسازد و کلبه ها و پناه گاههای دهقانی تهیه مینماید . شاگردان از ساعت شش صبح تا ساعت بیست و یک بنا بر یک برنامه نظر آنچه قبلا آورده ایم مشغول کارند و چندین ساعت از شب و روز مخصوص استراحت و نمایشهای تفریحی است . شاگردان دختر و پسر که از امکان مختلفه گرد آمده اند بطور رایگان درس میخوانند و منزل و غذای مجانی دارند و متعهدند که چون تاریخ التحصیل شدند در بخش های خودشان با موافقت ادارات ذی علاقه تدریس مدارس روستائی اشغال ورزند . شاگردانی که از ۱۵ تا ۲۵ سال دارند به کارهای خانگی و مدرسه ای میپردازند و هر پانزده روز تعویض میشوند .

در رژیم مدرسه مختلط تا کنون اشکالی مشاهده نشده و محصلین ذکور فقط ده درصد میباشند .

کارهای عملی با در مدرسه تحت مراقبت معلم انجام میشود و یا در صورت تنظیم برنامه های راه پیمائی در خارج مدرسه و در هوای آزاد صورت میگیرد . نخستین دیپلم ها دروس دانشسرای روستائی در آخر سال ۱۹۵۳ داده می شود بنابراین خیلی زود است بتوان ارزش این دروس را معلوم کرد لیکن میتوان گفت که این دوره تکمیلی برای تهیه معلمین عملی و دارای همان نتایج تربیتی است .

اسناد و مدارک بسیاری که مطالعه شده نشان میدهد نتایج حاصله از آخرین دروس که از ۱۹۴۸ تا ۱۹۵۲ داده شده و ۵۱۷ شاگرد در آن شرکت

داشته‌اند بسیار رضایت بخش بوده است .

این مدارک محتوی سه قسمت است : مکاتبات شخصی که بین محصلین سابق و استادان (فازندگان)، مکاتبات رسمی بین معلمین روستائی دیپلمه دوره‌ها و سرویس تمرکز فنی تعلیمات روستائی و بالاخره روابط بازرسان تعلیمات و ادارات و سایر مقامات صلاحیتدار .

نخستین مدارک موجود مخصوصاً توجه معلمین روستائی را که از عهده آموختن دوره تکمیلی برآمده‌اند بامور اخلاقی و زندگی شهر نشین آشکار می‌سازد .

از این مدارک معلوم می‌شود که معلمین نامبرده قلباً میل دارند که در يك کار همگانی شرکت جویند و در اجرای عمل خود تحت حمایت قرار گیرند . از فحوای بسیاری از این نامه‌ها که خیلی مؤثر هستند چنین بر می‌آید که این افراد خواستار بسط و توسعه معلومات و اطلاعات خود می‌باشند تا بهتر و پیشتر به خدمت خود ادامه دهند .

در این مکاتبات رسمی یکنوع (وجدان حرفه‌ئی) نمایان است که سابقاً وجود نداشته و این امر سبب می‌شود که نسبت به مقامات صلاحیتدار کشور اعتمادی بوجود آید . این طرز فکر تاحدی معلول علل دیگری نیز هست از قبیل افزایش حقوق به پشتیبانی مالی دولت ، برنامه ساختمان مدارس روستائی که شامل ایجاد مسکنی برای معلم و خانواده او نیز باشد .

ولی در بین این معلمین افرادی هستند که تابعال از این موارد استفاده نکرده‌اند . در اینجا تذکر بدیم که سرویس فنی تعلیمات روستائی کندم‌مجله ویژه (مدارس روستائی) را به تمام معلمین ارسال می‌دارد عمل موثری انجام می‌دهد .

از گزارشهای بازرشان و مدیران مدارس روستائی چنین بر می‌آید که از مکاتبات معلمینی که در حال تمرین هستند چه فوایدی حاصل می‌گردد . گاهی این گزارشها با بررسی خاص منطقه مربوط همراه است . در مورد دیگر در مکاتبات و گزارشهای مزبور بذکر مشکلات و خطاهای

مر تکبه و نتایج حاصله از آنها بوسیله معلمین اکتفا شده است . جای آنست که گزارش شش ماهه دوم سال ۱۹۴۹ خانم معلم دبستان روستائی وارچینها (۱) را برای مثال تذکر دهیم . این بانو قبلا مدت ده سال در مدرسه دیگر تدریس کرده بود . وی مینویسد :

من پس از طی دوره تکمیلی درصدد برآمدم که معلومات فنی جدید خود را عرضه بدارم . قبلا مهمانخانه کوچکی باز کردم و از درآمد آن باغچه‌ئی تربیت دادم که شاگردان در آن سبزیکاری کردند . چون مقامات دولتی ملاحظه کردند برای رفع حوائج آشپزی جاندارم ، مطبخ کوچکی در جوار مدرسه در اختیار من گذاردند و چون زمین مدرسه برای روئیدن تنم سبزی مناسب نبود یکی از دهقانان مقداری زمین در اختیارم گذاشت . شاگردان متوجه شدند که گذاشته از اینکه از کار خود نتیجه گرفته‌اند مقداری سبزی اضافی نیز به خارج فروخته‌اند همچنین مقداری اسباب و لوازم که زیر نظر من ساخته بودند در خارج بفروش رسانیدند . با این درآمدها توانستم يك داروخانه كمكي در مؤسسه خود تأسيس كنيم و يك پرستار خیر اندیش نیز حاضر شد كه هفته‌ای يكبار بيا كمك كند. طولی نكشيد كه اهالی قراء مجاور اهمیت بسیار بزرگی بمدرسه ما دادند .

اینك دامنه عملیات و دروس و درآمدها روبه وسعت شایان تقدیری نهاده و بهجت و صحت تكامل در آن حكمرماست . این مثال یکی از هزار بود . مداركی كه نگارنده این مقاله مطالعه كرده است ثابت میكند كه معلمین دانشرای روستائی (مازندنا) همواره درصددند كه مدرسه خود را بصورت يك مركز خدمات اجتماعی در آورند و بالنتیجه روابط عادی آنرا با خانواده اطفال تغییر دهند . اینان میكوشند روستائیان را بأصول علمی و عملی بهداشت و بچه داری و اصول جدید كشاورزی هدایت كنند و سعادت و سلامت آنان را تأمین نمایند .

مدارك و دلائل متعددی كه در دست ماست اجازه نمیدهد كه ترقیات

شکوفه تعلیمات را طبق افزایش سالانه شاگردان معین کنیم. آنچه معلوم است معاشرت مدرسه‌ای تقریباً در تمام مدارس افزایش یافته بخصوص مدارس که معلمین آنها دوره ابتدائی و تکمیلی خود را در دانشسرای روستائی طی کرده‌اند. از چند نظر ثابت است که عمل معلمین روستائی در مناطقی که مقامات دولتی از لحاظ بهداشت و امور مالی به فرهنگ جدید کمک میکنند نمایج درخشانی در برداشته است. همچنین هرگاه مدیر مدرسه يك دوره شبانه برای تدریس اطفال یا اشخاص به سواد تأسیس کند از طرف اهالی استقبال شایانی بعمل خواهد آمد.

این تذکره بیچ وجه ارزش نتایج حاصله معلمین را که از دانشسرای روستائی فارغ التحصیل شده‌اند کم نمیکند. طبق مدارکی که در دست است این معلمین در کار خود تسلط کامل دارند و میدانند که چگونه باید اقدام نمایند که در مدارس روستائی کشور (میناس ژرائیس) روح «تعلیمات» حکومت کند.

اکنون باید دید آیا این دو آزمایشی که شرح آنرا دادیم کافی است که چند نتیجه کلی از آن بگیریم؟ و آیا این آزمایشها در مورد معلمان مدارس روستائی برزیل کفایت میکنند که این سیستم تعلیم را در همه جا بموقع اجرا بگذاریم؟

بعقد ما جواب این سؤال نیست است، بشرطیکه از طرفی شرایط خاصی را که آزمایشهای مزبور ضمن آن بعمل آمده و از طرف دیگر تحولات اقتصادی و تربیتی کشور را طی سنوات اخیر منظور و ملحوظ داشت.

۱- این آزمایشهای دوگانه که در آنها از حمایت تشکیلات خصوصی استفاده شده نشان میدهد که نسبت تشکیلات زندگی روستائی توجه عمومی وجود دارد و در عین حال از لحاظ مسائل تربیتی اطفال و مسائل اقتصادی و اجتماعی دغدغه خاطری نیز در کار است. آزمایش جواز فیرو دودنورت (۱) نشان میدهد که عده ای از مردم تربیت شده ناحیه شمال شرقی از کارهای مهم و پرخرجی که در این ناحیه شده ولی دوبارزه بای آبی موسمی به نتیجه ای نرسیده دچار یأس و نگرانی شده اند و این امر خود بیشتر نتیجه عدم تفاهم و نقصان تعلیمات اهالی بوده است. روش دانشسراهای روستائی که با برنامه سیاسی وسیعی تری اجرا میشود تنها بکار جلوگیری از مهاجرت عناصر متعدد سکنه (میناس ژرائیس) بسوی کشورهای مجاور شرق و جنوب که دستزد بیشتری بکار گرمیردازند و مناطق جدید مرکزی که بهره برداری اقتصادی شایانی دارد، آمده است.

۲- دو آزمایش مزبور روی تصورات فنی مختلفی قرار دارند. آزمایش (جواز فیرو دودنورت) بر اساس تربیت معلمان شهری جهت فرا گرفتن اصول

فنی و عملی کشاورزی استوار است تا بدین وسیله بتواند در معملین اشتیاقی تولید نماید تا در مدارس روستائی به تعلیم پردازند و بمردم تلقین کنند که در يك منطقه یا برجا بمانند لیکن مؤسسين روش دانشسراهای روستائی متوجه این نکته شده اند که مسئله فراهم کردن معملین روستائی و استخدام آنها کاملاً بهم ارتباط دارد. مؤسسين این روش باید یرش اصل استخدام معملین باصطلاح (طبیعی)، کوشش کرده اند برای تعلیم مجدد معملین مزبور، فلسفه و علوم تربیتی جدیدی بآنها بیاموزند که کاملاً جنبه اجتماعی داشته باشد.

در عین حال باشناختن شاگردان خود، متوجه شده اند که مسئله فراهم آوردن معملین روستائی از مسئله اصل وریشه آنها جدا شدنی نیست و بدین دلیل متقاعد شده اند که معملین روستائی باید از میان مردم بومی و دهقانان انتخاب شوند و در عمل، ثابت شده است که تنها تربیت معلم کافی نیست بلکه باید معلمینی را هم که مشغول کار هستند از دست نداد.

۳- این وضع نتیجه مطلوبی داد بدین معنی که صدها معلمی که از روش دانشسراهای روستائی پیروی کرده اند مسائل حقیقی و احتیاجات واقعی تعلیمات روستائی را در مملکت شناسانند و تجربه ای که بدین طریق بدست آمد از آغاز امر تعلیم و تربیت در دانشسراهای روستائی جنبه خاصی از حقیقت جوئی و تفاهم انسانی بخشیده است.

۴- در این مرکز تعلیمی از بدو امر ارزش این فکر که، این مؤسسات باید يك (مرکز اتحاد روستائی) باشد تلقین گردیده تا حس اجتماعی شاگردان را توسعه دهد. روش جو آزیرو بر فکر دیگری مبتنی بوده و منظور نهائی آن در دست نگهداشتن قسمت اعظم شاگردان میباشد. فقط يك مرکز ناحیه ایست که میتواند معلمینی را که بتوانند باروش شبانه روزی بسر برده در امور اجتماعی شاگردان شرکت ورزند فراهم سازد و این امر خود شرط اساسی موفقیت در يك روش مشابه بنظر می آید.

۵- اگر نتایج این دو آزمایش را مقایسه کنند و اگر وضع اجتماعی

و اقتصادی قسمت اعظم اهالی را بنظر آورند مشاهده میشود که دوره‌های تشکیلات پرسنل معلمان باید کوتاه و تشکیلات آنها ساده باشد بر نامه‌های آنها کمتر دارای تکلف و تصنع گردد. برای شاگردان ۱۴ و ۱۵ ساله پس از پایان دوره دبستان چهار سال تحصیل کافی است. بهیچوجه لازم نیست که در این مدارس زبانهای خارجی و اصول نظری اجرا گردد برعکس جای آن دارد که در آن مدارس فعالیت‌های فوق برنامه جهت بوجود آوردن يك محیط مساعد خدمات اجتماعی معمول داشت. برای این منظور نیز از تأمین رژیم شبانه روزی (برای اجرای تماس مداوم معلم و شاگرد) ناگزیرند.

۶ - همچنین ناگزیرند که شاگردان را از تفرقه بازدارند و برای این کار لازم است شاگردان را بعد از خروج از مدرسه بحال خود وانگذارند و ترتیبی دهند که آنان با معلمان خود در تماس باشند و همواره يك سرویس تمرکز فنی تعلیمات باید مسئل این عمل باشد و اشتراك مساعی بین دبستانها مختلف و سایر سازمانهای فرهنگی را تشویق کند. بر اثر این روابط و تماسهای پیایی باشاگردان قدیم، مراکز تشکیلات و تکامل به تجدید نظر نقشه‌های خود موفق خواهند شد؛ دروس فوری که جهت معلمان مشغول تحصیل در بعضی مراکز اصلی هستند تشکیل گردیده در اینجا نتایج درخشانی خراهداد که با دروس تجربی دانشسرای روستائی قابل قیاس میباشد. در کشورهای نظیر برزیل که شماره معلمان بدون دیپلم زیاد است، این طرز عمل تعمیم خواهد یافت زیرا طرز تعلیم مزبور شدیداً به بالا بردن سطح اعضای فرهنگی و آموزشی در مناطق خارج شهر ارتباط دارد.

۷ - روش جوآزیرو که از ۱۹۳۴ بکار بسته شده و روش دانشسراهای روستائی اثر محسوس تری در مسئله تعلیمات روستائی برزیل برجای گذاشته‌اند. بعضی کشورهای مجاور سه آرا (۱) معلمان خود را به دانشسراهای جوآزیرو فرستاده‌اند تا دوره آنرا ببینند و دانش آموزان اصلی کشورهای متعدد به فرا گرفتن دوره‌های تکمیلی (فازندا) مشغول گردیده‌اند. این تعلیمات شامل دوره‌های استاذ مطالعات درباره زندگی

روستائی هستند و شانزده کشور برزیل در این قسم مطالعات شرکت جسته‌اند. اعضای این استاژ مخصوصاً تاکید کرده‌اند که يك مدرسه عالی تعلیمات روستائی مأمور تحقیق درباره تهیه معلمین دانشسراهای محلی گردد. سابقاً نظیر این فکر برای تعلیمات علوم کشاورزی عملی شده و این فکر بوسیله کمیسیون ملی بونسکوی برزیل بموقع اجرا گذارده شده است.

۸- چند سال است که موضوع تربیت و تکمیل آموزگاران روستائی در برزیل مراحل تکامل خود را می‌پیماید و گذشته از مراحلی که ذکر شد، آزمایشهای متعددی در سایر کشورها و مناطق برزیل بعمل آمده است.

در ژوئن ۱۹۵۱ رئیس جمهور پیمای به کنگره ملی داد که يك سرویس به سرویس جمهور اجتماعی صناعت سرویس اجتماعی تجارت ملحق شود. سرویس موجود اخیراً الذکر مأمور تضمین تعلیمات اهالی روستائی و هیئت بهداشتی دردهات و تشویق تشکیلات و اجتماعات روستائی و اجرای گزارشها و تجسسات در مورد احتیاجات اقتصادی و اجتماعی و سکنه روستائی است. یکماه بعد رئیس جمهور فرمان تشکیل يك کمیسیون ملی سیاسی کشاورزی را امضا کرد از سال ۱۹۵۰ وزیر معارف و وزیر کشاورزی نخستین هیئت‌های روستائی تعلیمات را بوجود آوردند. يك دوره کارآموزی مطالعات ممالک لاتین و آمریکاراجع به بهبود و تندرستی سکنه روستائی در ۱۹۵۳ توسط ملل متحد و دولت برزیل در دانشگاه روستائی واقع در حوالی (ریودزانیرو) تأسیس شد.

۹- اجمالاً تمام این ابتکارات و تجربه‌ها نشان میدهند که تکمیل و هیئت تدریس مدارس روستائی و اصلاح آنها بدون اخذ تصمیمات دیگری که میتواند برای جای دادن مدارس روستائی در سیستم منظم «تعلیمات اساسی» بمعنی وسیعی که یونسکو از آن میفهمد بکار آید، لازم و ضرور است.

کتاب و رسالات :

ALMEIDA, JÚNIOR, A. F., «Os objetivos da escola primaria rural», *Revista brasileira de estudos pedagógicos*, vol. v, no 13 (juillet 1945), p. 93-114.

AZEVEDO, FERNANDO DE, «O problema da educação rural», *A educação e seus problemas*, 2e éd., São Paulo, Companhia Editora Nacional, 1946, 384 pages.

DEPARTAMENTO NACIONAL DE EDUCAÇÃO, *fundamentos e metodologia do ensino supletivo* (Campanha de educação de adultos. Publicação nº 12), Rio de Janeiro, Ministério da Educação e Saúde, 1950, 263 pages.

- *Instruções aos professores de ensino supletivo* (Campanha de educação de adultos. Publicação nº 4) Rio de Janeiro, Ministério da Educação e Saúde, 1947, 16 pages.

- *O Serviço de educação de adultos no exercício de 1950*, Rio de Janeiro, 1951, Ministério da Educação e Saúde, 111 feuillets miméo.

FORTALEZA, ESCOLA NORMAL RURAL, *Programas*, Fortaleza (Ceará), Tip. Minerva, 1944.

- *Regulamento*, Fortaleza, (Ceará), Imp. Oficial, 1934.

HALL, ROBERT KING, «Observações e impressões sobre o ensino rural no Brasil», *Revista brasileira de estudos pedagógicos*, vol. XIV, no 38 (janvier-avril 1950), p. 110-125.

INSTITUTO NACIONAL DE ESTUDOS PEDAGÓGICOS, *Oportunidades de preparação no ensino pedagógico* (Publicação nº 72), Rio de Janeiro, 1951, 244 pages.

—*Organização do ensino primário e normal*, Rio de Janeiro, 1939—1945, 20 volumes.

—*Situação geral do ensino primário*, (Publicação nº 13), Rio de Janeiro, 1941, 143 pages.

INTER-AMERICAN SEMINAR ON LITERACY AND ADULT EDUCATION (Petrópolis, Brésil, 1949) *La Educación fundamental del adulto americano* (Seminarios Interamericanos de Educación nº 7) Washington, Unión Panamericana, Division de Educación, 1951, 232 pages.

LOURENÇO-FILHO, M.B., *L'éducation au Brésil*, Rio de Janeiro, Ministère des relations extérieures, 1951, 39 pages. Egalement publié en anglais et en espagnol.

MENNUCCI, SUD, *A crise brasileira de educação*, São Paulo, Edit. Piratininga, 1934, 294 pages.

MINAS GERAIS, SECRETARIA DE EDUCAÇÃO, *Cursos intensivos de férias e cursos de treinamento para professores rurais*, Belo Horizonte (Minas Gerais), Serviço de Orientação Técnica do Ensino Rural, 1952, miméo.

MINISTÉRIO DA AGRICULTURA, *Missões rurais de educação, a experiência de Itaperuna* (Estudos brasileiros, no 3), Rio de Janeiro, 1952, 210 Pages.

—*Reforma agrária no mundo e no Brasil* (Estudos e ensaios, nº 4) Rio de Janeiro, 1952.

SEMANA RURALISTA DO JUAZEIRO, *Anais*, Fortaleza (Ceará), Imp. Oficial, 1939.

SEMINARIO DE ESTUDOS RURAIS DE MINAS GERAIS, *Síntese das conclusões*, Belo Horizonte (Minas Gerais), 1952, miméo.

SOCIEDADE PESTALOZZI do BRASIL, *Boletim semestral*, vol. VII, nº 24 (juin-décembre 1951), Rio de Janeiro.

SOUZA, ANTONIO MOREIRA DE, «Memoria sôbre as humildes origens da escola normal rural do Juazeiro no Ceará», *Anais do VIII Congresso Brasileiro de Educação* (Goiânia, Junho) 1942, Rio de Janeiro, Serviço Gráfico do I.B.G. E., 1944, p. 613-626.

TORRES DE SILVA, RUTH IVOTY, *A escola primária rural*, Rio de Janeiro, Editora Globo, 1952, 289 pages.

مجلات

A escola rural - boletim dos cursos de aperfeiçoamento para professores rurais, nºs 1-6, 1948-1951, Belo Horizonte (Minas Gerais).

بخش دوم

قریبت معامین روستائی

دوساحل طلا (Côte - de - l'Or)

ازل. آ. گریدی (L . A . Creedy)

فصل اول

تربیت هیئت تعلیمی در ساحل طلا

تا سال ۱۹۴۵ در ساحل طلا (کت دلور) دو برنامه عمده تربیت معلمین بکار میبردند: یکی چهار سال مخصوص جوانان ذکور وانات بود که کلاس هفتم ضمیمه راطی کرده باشند. این دوره در حال حاضر به کلاس چهارم متوسطه موسوم است. یکی دیگر دو سال و خاص داوطلبان تحصیلات متوسطه بود که از لحاظ تحصیلی در ردیف مدرسه کامبریج از درجه (۱) بودند. بعضی از دانشسراها جزئیکی از این دوره های تحصیلی را نمیگذرانند و گروهی دیگر هر دو دوره را طی میگردند. شاگردان این مدارس بعد از فراغ از تحصیل اختصاصی رضایت به تدریس در مناطق روستائی یا شهری نداشته اند بلکه هر کدام آرزو داشتند که بشهری که از آنجا برای تحصیل آمده اند مراجعت نمایند.

از چند سال به اینطرف وضع تعلیمات (کت دلور) تغییرات کلی یافته است. نخستین طرحهای اصلاحی در هنگام جنگ صورت گرفت. در آن هنگام کمیته ای مأمور مطالعه کلی در باره وضع تعلیمات گردید و نظر خاص آن به توجه تحصیلات ابتدائی نوباوگان بود. اکثر سکته (کت دلور) در شهرها و قصبات زندگی میکنند و بهین جهت احتیاجات مناطق روستائی در ردیف اول قرار گرفت. چون اطفال در این مدارس نمیانند، چنین مقرر شد کودکانی را که وارد کلاس شده اند تا پایان ششمین یعنی آخرین سال دوره تحصیلی بوسایل مقتضی دلخوش کرده و به ادامه و تکمیل تحصیلات تشویق نمایند.

برای تأمین این منظور لازم بود تشکیلات منظمی برای تربیت معلم بوجود آید. چنین تشخیص داده شد که دوره تکمیلی معلمی باید کوتاه و اعتبار آن کافی باشد. همچنین معلمینی تربیت شوند که در مناطق روستائی

به تدریس پردازند. برای تأمین این منظور قرار شد دوره تحصیلی بمدت دو سال برای تعلیم فن پرورش کودکان و تدریس در مدارس روستائی تأسیس گردد. کمیته مذکور در سال ۱۹۴۱ گزارش خود را تهیه کرد ولی جنگ مانع اجراء آن طرح و ایجاد دانشسراهای جدید شد لیکن این وضع مانع آن نشد که مدارس ابتدائی افزایش یابد و بالتشیجه در پایان جنگ نیز دبستانها دارای معلمین ممتاز نبود. چنین وضعی ایجاد میکرد که طرح مربوط به تربیت هیئت تعلیمی هرچه زودتر بمرحله اجرا درآید. بعد از جنگ جداً به عملی کردن مسأله مزبور اقدام شد و عمده زیادی معلم از دانشسراهای متعدد فارغ التحصیل گردیدند و در حدود دوازده مؤسسه جدید تربیتی مفتوح شد که در آنها برنامه تازه‌یی برای تربیت معلم اجراء گردید و آن برنامه در دو سال اجرا میگردد حتی بعد از افتتاح همین مدارس روش تعلیم در ساحل طلا تغییر یافت. در ۱۹۵۱ دولت طرحی را بمرحله اجرا درآورد که بموجب آن مراکز فرهنگی توسعه یافتند و با اجرای این طرز نوین بود که در ۱۹۵۲ قوانین سابقی مربوط به مدارس ابتدائی منسوخ گردید و بر احتیاجات تعلیمی افزوده شد و ناگزیر در مطالعات مربوط بتعلیم و تربیت تغییراتی حاصل گردید.

از ۱۹۵۱ ارزش فواید برنامه جدید دو ساله تربیت معلم کاملاً مشهود گردید ولی اشکال مربوط بیافتن اشخاص ذیصلاحیت همچنان بقوت خود باقی بود.

شاگردان ساعی به تحصیلات متوسطه اظهار تمایل میکردند و آنها آنیکه مایه کمتری داشتند به تحصیلات سیکل تربیتی چهارساله مشغول میشدند و در سیکل دو ساله جز معدود انگشت شماری شرکت نمیکردند. « طرح فوری توسعه » این مشکلات را بسرعت ازمیان برد. امروز کسانیکه میخواهند به سیکل دو ساله وارد شوند باید دوره ویژه‌یی را بگذرانند و بعداً وارد دانشسرای موصوف شوند و تصدیق تربیتی از درجه B را بدست آورند. آنگاه چندی بطور کار آموزی مشغول کار میشوند سپس شاگردانی که خوب کار کرده‌اند دوره دیگری را طی میکنند و سرانجام تصدیق تربیتی از درجه (A) میگیرند. این دروس در دانشسراهای قدیمی داده میشود که

شاگردانش با تحصیل متوسطه در حال کنونی دو سال دیگر تحصیل و مطالعه میکنند و آنانکه تصدیق B دارند بجای چهار سال، دو سال دیگر تعلیم مییابند. تعداد مدارس دوره تحصیلی B در آغاز ۱۹۵۳ به هجده باب میرسید و بیشتر آنها در مستعمرات آشنانتی (۱) و یکی در اراضی شمال استقرار دارد. بطور کلی دانشجویان از جنس ذکورند و در عین حال دو دانشسرای دخترانه و چهار دانشسرای مختلط نیز موجود است. دو دانشسرای زنانه نیز وجود دارد که دانشجویان را به تحصیل دوره A مهیا میساختند اینک آنها را به تهیه تصدیق B مهیا میکنند. بعضی از این دانشسراها وسیله دوایر دولتی و برخی دیگر توسط ادارات مخصوص و دخالت بعضی از جمعیت‌های مذهبی که در امر تعلیم و تربیت ساحل طلا نقش بزرگی ایفا میکنند اداره میشود.

اخیراً تصمیمی اتخاذ شد تا دانشسراهای دو ساله بتوانند دارای معلمین برای مدارس ابتدائی شهری و روستائی باشند لمکن خیلی زود است که بتوان وضع آنها را از لحاظ نتایجی که بدست میدهند تغییر داد ولی اصولاً بسیار کم احتمال داده میشود که بتوان برنامه این مدارس را تغییر زیاد داد زیرا ساحل طلا بیشتر مستور از قراء و قصبات است و بنابراین مدارس که باید در آنها ایجاد شود بیشتر از نوع مدارس روستائی است. این امر همیشه تحقق داشته و مخصوصاً دو دانشسرای کومندا که ذیلاً توضیحاتی درباره آن خواهیم آورد تحقق کامل دارد. مسلماً میان دانشسراها اختلافاتی موجود است اما دانشسرای که ذیلاً توضیح خواهیم داد نمونه بارزی است از مؤسساتی که در آن معلمین روستائی تربیت حرفه‌ای خود را در آن حاصل میکنند.

وضع ساختمان و اراضی - دانشسرای کومندا دارای تشکیلات قابل توجهی است که خاص تربیت معلمین روستائی میباشد. این دانشسرا در یک کیلومتر و نیمی بندر کوچک صبادی کومندا قرار دارد و ساختمانهای اصلی آن در قسمتی از زمین که نسبتاً مرتفع است بنا گردیده و بیشترین ابنیه بخرج دولت کومندا و بر اثر ابتکار فرمانبرداری آن سامان بنام (ا. س. سام) خریداری شده است و سپس از کلیسای متدیست دعوت شد که آنها را بمنظور امور تربیتی آماده نماید. کلیسای مذکور فوراً تصمیم گرفت که آنرا برای يك دانشسرای مقدماتی در آن ایجاد کند و دولت ساحل طلاهم در نهایت جوانمردی حاضر شد مبلغ نه هزار دلار برای تعمیرات اساسی و تغییرات لازمه بنا بکلیسای مذکور بپردازد. کارهای عمرانی و اساسی این مؤسسه از نیمه دوم سال ۱۹۴۷ آغاز گردیده و دانشسرا در مارس ۱۹۴۸ افتتاح گردیده است. بنای اصلی که بسیار مستحکم است از سیمان تعبیه گردیده بود و فقط محتاج تغییرات کوچکی بوده است تا بتواند برای يك دانشسرای مقدماتی آماده استفاده شود. قسمت اساسی بنا شامل پنج تالار درس و سفره خانه و آشپزخانه ها و يك سالن اجتماع است که ضمناً تعلیمات دینی نیز در آن بعمل می آید و محوطه هایی نیز برای کتابخانه و دبیرخانه ها و مغازه ها و يك سالن دروس تکمیلی دارد. خوابگاه شاگردان درشش تالار دور از این ساختمان واقع است که هر کدام از آنها دارای اطاق با حمام و مستراح میباشد. در ساحل طلا دانشسراهای دیگری نیز وجود دارد که در هر خوابگاه آن تا بیست شاگرد میخوانند ولی این طرز تقسیم مطبوع نیست و بدین جهت در دانشسرای منظم (کومندا) در هر اطاق بیش از چهار شاگرد را نمیخواندند. از هنگام افتتاح دانشسرا در وضع ساختمانهای آن تغییرات کلی داده شده

و اصلاحات دیگری نیز در نظر است که مجموعه آنها اثر نیکویی در بر خواهد داشت. بخصوص تالاری جهت تعلیم هنرها و صنایع چوبی و یک سفره خانه وسیعتر و قفسه بندی بهتری برای کتابخانه و عمارتی جداگانه برای تعلیمات دینی و توسعه منازل اعضاء مورد نظر است. تاکنون از طرف دولت نقشه این آیینیه طرح گردیده و امید است اعتبار لازم برای اجرای آن جمع آوری شود و شروع بکار نمایند. دانشسرای مزبور این مزیت را نیز دارد که حکومت (کومندا) اراضی لازم را در اختیار آن گذاشته است بطوریکه گذشته از اراضی زیر بنا، زمین‌هایی نیز موجود است که در موقع لزوم میتوان برای توسعه آیینیه موجود مورد استفاده قرار داد. در پسای تپه‌ای که این دانشسرا احداث گردیده زمینی است که سه هکتار ونیم مساحت دارد و تقریباً تمام آن را شاگردان کاشته‌اند. نزدیک آن جا نیز قطعه زمینی برای ورزش وجود دارد که یک پیست دو آنرا احاطه کرده که شاگردان سالهای نخست تحصیلی دانشسرا آنجا را در سالهای ۱۹۴۸ و ۱۹۴۹ مرتباً آماده کرده‌اند. نخستین اجتماع قهرمانی ما که در ۱۹۴۹ در آن زمین بعمل آمده همواره در ذهن شاگردان و در تاریخ دانشسرا باقی خواهد ماند.

از هنگام افتتاح دانشسرا طرحهای عمرانی ریخته شده و سال به سال توسعه میگردد و زمینهای جدیدی کشت و زرع میشود. بدین طریق که یک مزرعه کشت کاکائو که از ۱۹۴۸ احداث شده اینک محصول میدهد، همچنین نهالهای مرکبات مختلفه اینک بثمر میرسد و از درختهای بی بر که جهت استفاده از چوب آن کاشته شده است برای سوخت بهره برداری میشود. یک گله گوسفند و بڑه دانشسرا در حوال و حوش تربیت میشوند و قسمتی از زمین نیز خاص کشت و نهیه علوفه برای آنهاست.

تشکیلات و امور مالی

دانشسرای متدیست ساحل طلا با اشتراك مساعی کلیسای متدیست و دولت مربوطه و منطقه (کومندا) تأسیس یافته و حقیقه روح اتحاد و یگانگی مجامع و محافل مزبور و فعالیت‌هایی که بکار برده‌اند ستودنی است.

از سنه ۱۹۴۸ تا ۱۹۵۲ دانشسرا تحت سرپرستی هیئت مذهبی کلیسای متدیست ساحل طلا اداره میشد و در قسمت اداری کارهای خود وسیله مدبر

بنگاه از يك كمیته منتخب از هیئت مزبور دستور میگرفت. از این بجهت دانشسرای مزبور تحت بازرسی يك شورای اداری مستقل اداره خواهد شد که قانونی هم برای تسجیل شخصیت حقوقی آن خواهد گذشت. این هیئت اداری از طرف کلیسای متدیست و حکومت مرکزی. کومند و حکومت محلی تعیین خواهند شد ولی بطور کلی تصور نمیشود که تشکیلات جدید تغییرات عمده‌ای در سازمان دانشسرا بدهد و حتی چنین میندازیم که این قدرتهای رسمی سه گانه و پیکله‌ای برای تسریع در پیشرفت امور این مدرسه خواهند گشت. امور مالی دانشسرا بطور کلی از راه اعانات سالیانه دولت مرکزی اداره میشود (همانطوریکه سایر دانشسراهای ساحل طلا از این امر بهره‌مند میشوند) از سال ۱۹۴۸ تا ۱۹۵۱ دولت هزینه‌های اعضاء و معلمین را تأدیه کرد و علاوه بر این ضمن حساب خاصی نسبت به تعداد دانشجویان شبانه روزی اضافه اعانه‌ای پرداخته است و همچنین از شاگردان تقاضا شده که قسمتی از مخارج پانسیون و بهای مجلات و رسالات و البسه و غیره را بپردازند. میزان این وصولی در حدود بیست لیره در سال است. ولی این وجوه وصولی با بالارفتن هزینه و رکود اعانه دولتی دردی دوا نمیکند و مخارج لازماً تأمین نمیشاید با آنکه همه ساله بر اثر مضیقه مالی از دولت اعانه بیشتری تقاضا شده و دولت نیز خوشبختانه پرداخت نموده باز هم تکافوی مخارج لازم را نکرده است، در ۱۹۵۲ طرز امور مالی دانشسرا حولی بخود گرفت. هر مؤسسه‌ای از روی بیش بینی های خود بودجه‌ای تنظیم کرد و پس از مطالعه دقیق در اطراف این بودجه و تأمین آن، کسری بودجه مزبور را سر موعد از اعانه دولت اخذ نمود. در سال اول این طرز عمل با رضایت اولیای دانشسرا معمول و توأم شد و قسمتی از نگرانهای مالی رفع گردید. مسئله دیگری نیز بیان آمد و آن اینکه هر شاگردی سالیانه ۷۲ لیره کمک خرج میگردد و این مبلغ همان است که در ۱۹۵۲ هر معلم غیر دیپلمه که مشغول ادامه تحصیل بود دریافت میداشت. با این مبلغ شاگرد وجه پانسیون و کتا بها و سایر احتیاجات خود را میپردازد که جمع آن بالغ بر پنجاه لیره استرلینگ میشود. و این مانند آنست که شاگردان در تمام مدت سال تحصیلی يك مدد معاش ماهانه و در مدت تعطیلات مدد معاش بیشتری دریافت کرده باشند

بنا بر این اگر در روزگاران گذشته بر اثر فقدان وسیله برای بدست آوردن مخارج مدرسه و تعلیم و تربیت افراد سودمندی برای تشکیل هیئت تعلیمیه از دست میرفتند از این بس دیگر آن وضع تکرار نخواهد شد.

شاگردان استاد

دانشسرای (کومندا) از بدو افتتاح خود در سال ۱۹۴۸ رو به توسعه بوده و همه ساله بر تعداد دانشجویان آن افزوده شده است.

سال اول چهل شاگرد ذکور وارد آن شده و در دو کلاس تحت تعلیم شش استاد به تحصیل مشغول شدند. در ۱۹۴۹ یعنی دومین سال تأسیس دانشسرا شصت شاگرد دیگر به تحصیل پرداختند. در پایان همال چهل نفر اول فارغ التحصیل و از دانشسرا مرخص شده به خدمت اعزام گردیدند و شصت دانشجوی جدید وارد کار شدند. در نتیجه تعداد دانشجویان به ۱۲۰ نفر بالغ گردید ولی در ۱۹۵۲ پیشنهاد شد کلاس ویژه ای جهت بانوان تأسیس شود و در این کلاس سی دانشجوی زن نام نویسی کردند. ساختمان کلاس مزبور در یک زمین هواپیمائی بود و تقاضا شد که دولت کمکی نماید تا ساختمان جدیدی احداث گردد و این تقاضا عملی شد و در ۱۹۵۳ کلاس دیگری افتتاح یافت. اکنون دانشسرای (کومندا) دارای ۱۸۰ دانشجو میباشد که ۱۲۰ نفر آن مرد و شصت نفر دیگر زن هستند. اکنون که این سطور را مینویسیم معلوم نیست که دانشسرای (کومندا) همچنان مختلط خواهد ماند یا نه؟ آنچه بدیهی است اختلاط بانوان و مردان عامل بزرگی برای تحکیم روح جامعه میباشد.

انتخاب داوطلبان و نامزدهای آموزش یک امتحان ورودی و یک «مصاحبه مستقیم» که معیار تربیتی داوطلب را به معرض آزمایش درمی آورد انجام میشود. امتحان مواد علمی عبارت است از زبان انگلیسی. حساب. زبان محلی و دوره انجیل. بعضی از داوطلبان کمتر از دو سال و برخی حتی بیشتر از ده سال مطالعه دارند.

اکثر آنان بیش از بیست سال و برخی بالاتر از سی ساله میباشند. طبق تجاربی که بعمل آمده شاگردان سالمندتر غالباً نتایج بیشتری میگیرند. بتجربه نشان داده است که اگر بخواهیم آموزگاران مجربی در عرض این

دوسال داشته باشیم باید داوطلبانی انتخاب کنیم که فکرشان و فهمشان بازتر و تیزتر باشد و در طرز تعلیم، پراتیکی داشته باشند. چون شاگردان ما از یک محیط بمسافت چهارصد کیلومتری گردآمده اند میتوان گفت که از تمام مناطق در این دانشسرا جمع شده اند و از مناطقی هستند که زبانشان متفاوت و مختلف میباشد. همین اختلاط عناصر قبایل مختلفه نتایج خوشی داشته و برای خود شاگردان و مدرسه آنان تأثیرات نیکویی بخشیده است. شاگردان ما اغلب از نواحی روستائی که مدتی در آنجا تدریس کرده اند گردآمده اند. تعداد داوطلبان در سال اخیر یکصد و پنجاه نفر بوده و این بر اثر تحولاتی که ذکر شد تعدادشان به هزار نفر بالغ گردیده است (از نود محل).

هر چند شاگردان مادر قومیت و زبان مختلف باشند در یک امر مهم همداستانند و آن حرارت در مطالعه و تحصیل اراده محکم برای آموادگی در تعلیم و تربیت اطفال است. این شوق و رغبت زیاد بطور کاملی عمل رئیس تعلیمیه را آسان میسازد.

هئیت تعلیمیه :

دردانشسرای کومندا حرارت معلمین هم بهیچوجه از حرارت و شور شاگردان کمتر نیست بااستثنای مدیر دانشسرا، اکثریت کارمندان تعلیمی از آفریقائیهها تشکیل شده که در تدریس مورد ابتدائی مجرب میباشند. به نخستین معلمین طی یکسال اطلاعات مخصوصی تعلیم شد (همراه بعضی از همکاران آنان که طلبه علوم دینی بودند) این تعلیمات را دردانشسرای علوم دینی آکروپونک (۱) در یک دوره دوساله مدارس روستائی را بازدید کرده و از این راه با معلمین و مدرسی که دانشسراها، برای آنها آموزگار بعنوان معلمین بازرس تهیه میکنند آشنائی یافتند.

یک قسمت از هیئت تعلیمیه اکنون دوره مطالعات خود را با گذراندن انستیتوی تعلیم و تربیت لندن یا مدرسه عالی ساحل طلا تکمیل کرده و دروس مخصوص به معلمین غیر دیپلمه را که تجاربی نیز دارند دیده اند هیئت تعلیمی (باضافه مدیر) در حال حاضر پانزده نفرند که چهار نفرشان زن و پانزده

نفر دیگر مرد میباشد .

در میان آنها يك آموزگار متخصص در نجاری و يك نفر کارشناس حرفه‌ها و هنرها ، يك کارشناس کشاورزی يك متخصص تربیت بدنی و يك نفر دیگر متخصص امورخانه داری هم وجود دارند . در بعضی از دانشسراهای (کوت‌دلور) تمرین‌های عملی تربیت اطفال بوسیلهٔ معلمین متدولوژی رهبری میشوند ولی در دانشسرای ما تمام هیئت تعلیمی در کار خود شرکت میکنند جای تردید نیست هیئت تعلیمی است که پیشرفت کار دانشسرا را فراهم میسازد . در دانشسرای ما خوشبختانه جمعی استادان مجرب و پرکار که گروه متعددی تشکیل داده‌اند گرد هم جمع شده‌اند .

ما با رعایت اصول و قواعد استادانی را دور هم جمع کرده‌ایم تا کار را مرتب سازیم و مسائل را بطور کلی حل کنیم . تجربه و نظریات آفریقاییهای همکار این استادان به مدیر دانشسرا کمک شایانی نموده در هنگام لزوم معلمین در راه حل معضلات بایکدیگر امداد نظرها کرده‌اند . پذیرش بانوان بعنوان شاگرد یکی از نتایج درخشان ابتکارات ما میباشد . این موضوع طی جلسه‌ای مطرح شد و شرکت کنندگان در این جلسه خودشان پیشنهاد تأیید کردند که ساختمان ویژه‌ای احداث و در اختیار بانوان مزبور گذارده شود .

هدف و مبنای تعلیمات :

دانشسراهای موسوم به « تصدیق درجهٔ B » مأموریت مخصوص در امور تعلیماتی دارند و آن عبارتست از تربیت معلمین روستائی در ظرف دو سال برای رفع این احتیاج جدید ، لازم بود برنامهٔ جدیدی دربارهٔ علوم تربیتی تنظیم شود و مرییان فرصت یافتند برنامهٔ ویژه‌ای ترتیب بدهند که با وضع (کوت‌دلور) موافق باشد و برای این منظور ، رسم و قاعدهٔ سابق و تدریس « کنایی » را که تا آن زمان وقت شاگردان را بیهوده تلف مینمود در آغاز امر مقاصد و هدفهای دانشسراها در مواد ذیل معلوم گردیده و بهیچوجه احتیاج بتغییر در آن احساس نشده است :

- ۱- تحکیم معلومات محصلین و توسعه آن روی بعضی نکات .
- ۲- جهد و کوشش تلحد امکان که از محصلین مزبور معلمین لایق و قابل تعلیم و تدریس پدید آیند .
- ۳- استادانی باشوق و حرارت فراهم آورند و طوری آنها را تربیت کنند که در مورد لزوم بامشکلات تدریسی و دیگر موانع حاصله در تربیت اطفال مبارزه کنند و بتوانند در رفع آن بکوشند .
- ۴- بالاتر از همه ، در شاگردان روح دینداری را که تنها پایه چنین فعالیتی است توسعه بخشند . غیر از این موارد ، اصول دیگری نیز مراعات میشود . در تمام موارد سعی میشود شخصیت هر شاگرد در هر اطاق تحت سرپرستی معلم یا معلمه‌ی تشکیل و درباره‌ی مسائل دینی بحث میشود . در آغاز هر سال تحصیلی جشنی گرفته میشود که بشاگردان جدید الورد تبریک ورود میگویند و توضیح میدهند که فلان شاگرد جدید از کدام شهر آمده چه معلومات و تجاربی در تعلیم و تدریس دارد . در پایان هر سه ماه پرونده هر شاگردی جداگانه بوسیله‌ی استادان بررسی میشود و آنچه بیشتر منظور نظراست طرز کار و رفتار شاگردان است . این طرز بازرسی برای اینست که مشکلات موجوده در وضع شاگردان معلوم و حل و فصل گردد . بنا بر این اصل در چند مورد دست به اقداماتی برده ایم . مثلاً بیشتر شاگردان ذکودما از اینک که در زبان انگلیسی ضعیف بودند و در زحمت بودند برای رفع این نقیصه آنها را گروه گروه به آموختن این زبان وادار کردیم و نود نفر از آنانرا به پنج گروه تقسیم کرده پنج مبصر بر آنان گماشتیم . از این عده بیست و پنج نفر در آموزش زبان بسیار خوب پیشرفت کردند و تنها ده نفر خیلی ضعیف ماندند و از این لحاظ معلوم شد که باید بیشتر به محصلین عقب مانده توجه کرد . همین سیستم در حساب نیز معمول گردیده است . نسبت به موضوعات و موارد دیگر نیز همین طرز استفاده قرار گرفته است . نکته دیگری نیز طرف توجه شد و آن اینست مدیر (که خود نه سال سابقه بازرسی تعلیماتی داشته) و همکاران او تمام اطلاعات خود را در شرایط عمل تعلیم

روستائی برای تمرکز فعالیت دانشسرا بکار میبرند. شاگردان نیز یاد میگیرند چگونه از موادی که در دسترس آنان قرار دارد احتیاجات خود را رفع کنند مثلاً دیوار کلاسهای درس را با خاک رست و رنگ مایعی که با آن تهیه میکنند نقاشی نمایند، همچنین در درس حساب نیز تحصیل با عمل توأم است. چنانکه بعد از تدریس معمولی، معلم حساب که شاید مدتی را بتوجیه در باره صرفه جوئی در مصرف آب گذرانید؛ با اتفاق شاگردان به اندازه گرفتن آب انبارهای مدرسه اقدام میکند.

در هدفها و مقاصد تعلیماتی ما بدادن تعلیمات دینی بشاگردان توجه کثیر میندول میگردد و ما معتقدیم که روحیه مدرسه ما از بسیاری جهات معلول کوششهایی است که در راه تطبیق اصول مسیحیت با اصول زندگی اجتماعی ما بکار رفته. هر صبح شاگردان تحت هدایت معلمین بدعای دسته جمعی میپردازند و انجیل را از روی چاپ و تلخیص اکسفرد بصدای بلند قرائت میکنند. عصرها مجالس عمومی دعا بوسیله خود محصلین ترتیب مییابد، روزهای یکشنبه به انجام تشریفات مختلف مذهبی استقبال دارند و آن-روز باداء مراسمی در عبادتگاه مدرسه ختم میشود.

برنامه تحصیلات:

استفاده از وقت در مدرسه بعد از اعلی رعایت میشود و مواد درس غالباً در برنامه دروس مشاهده میگردد:

مواد دروس
کشاورزی و علوم روستائی (باضافه بهداشت)

کمکهای نخستین

۵

تهیه و تشکیل تجهیزات مختلف ۲ (تنها سال دوم)

۳ یا ۲

حساب

۴

هنرها و حرفهها

۱- اکثر دروسها چهل دقیقه طول میکشد.

۲ (تنها برای مردها)	نجاری و بنائی
۴ (تنها برای بانوان)	دوخت و دوز و کارهای دستی
۳	تعلیم و تربیت
۲	دروس نمونه
۴ یا ۵	انگلیسی (با اضافه قرائت در کتابخانه)
۲	موسیقی
۴	ورزش و بازی
۲	تعلیمات دینی
۴ یا ۵	زبان محلی
۳ یا ۴	جهان شناسی تاریخ، جغرافی و تعلیمات مدنی
۲	مطالعات مربوط به اجتماعات و خدمات اجتماعی
۱	انشاء (تنها در سال اول)
شنبه شب	کار آزاد

دروس شاگردان مرد و زن تقریباً یکسان است و تنها بانوان دوخت و دوز و خانه داری و مردها نجاری و بنائی را اضافه بر برنامه میآموزند در این جا بطور آمار درباره آموزش خود شرحی میافزایم .

کشاورزی و علم روستایی در برنامه تحصیلی مورد جداگانه می دارد. هر صبح از ساعت ۶ تا ۷ شاگردان اگر در زمین ورزشی نباشند، درس کشاورزی رشته تکمیلی آنست که محصلین دانشسرا نیز بنوبه خود به شاگردان و جوانان دهکده میآمورند .

در زمین زراعتی شاگردان طرز بکار بردن و استفاده از آلات کشت و زرع و شخم و در و علوفه را یاد میگیرند .

هر شاگردی يك قطعه زمین دارد که شخصاً آنجا را شخم میکند و میکارد . ما همچنین به آنها طرز تربیت حیوانات و چوب بری و پیوند زدن به درختان بارور و شخم اراضی را یاد میدهیم تا بتوانند از آفات و

ناهموارپهای زمین جلوگیری کرده با آن مبارزه نماید .

بعضی از شاگردان سابقه دارما به بهره برداری کشاورزی شروع کرده اند که البته منظور در محیط خارج از مدرسه است . اینها شاگردانی هستند که پیرامون دانشسرا را محیط عمل خود قرار داده پتراشیدن چمن و مرتب ساختن نهالها و مواظبت گلها اشتغال میورزند . عصرها بتمامی اختصاص به این اعمال دارد و در همین موقع شاگردان دیگر به تمیز کردن و جارو کشیدن اطاقها و شستن زمینها میپردازند و این کار را با شوق و شعف انجام میدهند . اینکه شاگردان خودشان به تنظیف اطاقهای خود اقدام میکنند منافع بسیاری در بر دارد .

برنامه دوس هنری مختلف است : شاگردان در انتخاب رشته های مختلف از قبیل سبدبافی ، حصیربافی ، صحافی و بافندگی یا مجسمه سازی روی چوب مختارند . در جشن سال تحصیلی نمایشگاهی از این هنرها ترتیب میدهیم و ماکتهائی نیز برای ارائه به شاگردان ابتدائی درست میکنیم . هم اکنون سالنها و اطاقهای شاگردان با تابلوها و دیوارهای آن با نقاشی های متنوع تزئین یافته است و تمام آنها اثر خود شاگردان میباشد . کارهای هنری عبارت است از تهیه آگهی ها برای پذیراییهای جشنهای دانشسرا و تابلوی تصاویر برای درسها .

در سال اول به نقاشی حروف خیلر اهمیت میدهیم زیرا منظورمان اینست که معلمین در این ماده ورزیده شده و احتیاجات آینده خود را در مدارس شخصاً رفع کنند .

بکاربردن این روش و تهیه ملزومات آموزشی بخصوص برای معلمین که مجبورند در نقاط دور دست و فاقد لوازم تحصیلی تدریس کنند بسیار مورد نیاز و توجه است . سابقاً این برنامه را در سال اول تدریس میکردیم ولی اکنون آنرا به سال دوم اختصاص داده ایم تا شاگردان بخوبی به نقاشی و

ترسیم حروف آشنا شوند. در آخر هر سال، هر شاگرد باید آنچه را که در عرض سال تحصیلی ساخته است ارائه دهد.

بیشتر دانشسراهای موسوم به « تصدیق B » نجاری و بنایی را به شاگردان بنیاً می‌آموزند، ولی ما این عمل را سخت مفید دانسته و به آموزش آن اقدام کرده ایم زیرا گذشته از فوایدی که در بر دارد بسیاری از معلمان در آینده سرپرست ساختمانها و منازل فرهنگی و ناظر و بازرس آن ساختمانها خواهند گردید و اطلاع از امور ساختمانی البته برای آنان سودمند خواهد بود. هر شاگردی در سال دوم باید اشکاف بزرگی بسازد تا لوازم ملبوس خود را در آن جای دهد. با کمال شغف اطلاع یافته ایم که بعضی از شاگردان قدیم ما شخصاً اطاقهای خود را رنگ و زینت کرده و حتی یکی از آنها يك اطاق انتظار ساخته است.

در تدریس مواد مربوط به تعلیم و تربیت توجه بیشتری بمطالعه دربارهٔ كودك می‌کنیم و بهر يك از داوطلبان پرسشنامه‌ای در مورد شناسایی كودك تسلیم و سؤال می‌کنیم تا بتواند ملاحظات خود را بیش از ورود بمدرسه بدانند و در بدو امر این ملاحظات پایهٔ اصلی تمرینات تربیتی اطفال خواهد بود. اهمیتی که به تعلیم كودك داده میشود آثار نیکویی داشته است زیرا اطفال بدین طریق اصول و حقیقت شغل آموزگاری خود را فرا گرفته اند.

امروزه بطور کلی مدلل شده که آموزگار باید لیاقت آنرا داشته باشد که تدریس خود را در محیط اطفال و با تماس دوستانه با آنها انجام دهد و مدرسه را به جامعه پیوند دهد.

بنابر همین اصل در دانشسراها اشکال مختلف فعالیتها بکار برده میشود که عهده آنها بمطالعهٔ اوضاع اجتماع و خدمات اجتماعی در عرض هفته و اشکال مختلف وظایف دینی در روز یکشنبه میباشد.

از بدو افتتاح دانشسرا شاگردان هر کلاس در هفته یکبار به (کومندا) مراجعه میکنند تا در جلسه شرح علم الاجتماع شرکت جویند. موضوع این

جلسات علاقه‌مند کردن شاگردان بعموم مردم و مطالعه در باره آنها و راهنمایی آنان برای اینکه در محل خود چگونه لوازم تعلیم را بدست بیاورند در آن جلسات شرح کلی اوضاع و احوال محیط و اهالی و کارهای آنها، بهداشت و طریق ارتباطی و آموزش و مذهب و مسکن آنها، بحث و فحش، نتایج خوبی ببار می‌آورد که در رسالات و مجلات مصور خاصی انتشار یافته است.

ما سعی کرده ایم احتیاجات منطقه (کومندا) بوسیله خود اهالی و با اشتراك مساعی از طرف سکنه مرتفع گردد. شاگردان قسمت‌های مختلف دانشسرا را خودشان ساخته و مرتب کرده و ذخیره آب را تهیه و نهال کاری نموده علیه یسواد می‌جاهدت کرده‌اند. در اول کار مشاهده شد که نقائص در کار ما وجود دارد، شاگردان چنانکه باید و شاید منتفع نمی‌شوند ولی بر رویهم نتیجه زحمات ما رضایت بخش بوده است.

روزهای یکشنبه شاگردان فعالیت اجتماعی خود را به (کومندا) اختصاص داده و در سیزده دهکده که در شعاع ده کیلومتر پیرامون دانشسرا قرار دارد فعالیت می‌پردازند. هر شاگرد صبح یکشنبه به دهکده‌ای می‌رود و در کلیسای آنجا مراسم مذهبی را فرا می‌گیرد، بعد از ظهر به (کلاس یکشنبه) می‌رود و در آنجا به کودکانی که بمدرسه نمی‌روند قرائت و کتابت می‌آموزند. بعضی از شاگردان هر يك به دهکده‌ای می‌روند و به امور بهداشتی اهالی نیز رسیدگی می‌کنند.

بیماران عادی را دارو می‌دهند و مریضان دیگر را برای مراجعه به بیمارستان تشویق می‌نمایند. دسته‌های سیار در دهکده‌ها به راه می‌افتند. گروهی مأمور تبلیغات دینی هستند گروه دیگر که گروه صلیب سرخ می‌باشند مأمورند سلامت و بهداشت اهالی دهکده‌ها را مورد توجه و مراقبت قرار دهند، بیماران را مواظبت کنند و تر باره بهداشت کنفرانس دهند. گروه سوم هیئت نمایش هستند که نمایشنامه‌هایی از انجیل تنظیم می‌کنند و در کوچه و خیابان بمعرض تماشا می‌گذارند. اگر شاگردی خیلی شرمگین و معجوب باشد

اورا در یکی از این سه گروه وارد میکنیم و پس از چندی نتیجه خوبی از این اقدام میگیریم .

در عرض سال چندین بار بخصوص در پایان سال تحصیلی و دادن دیپلم جشن‌هایی برپا میشوند و نمایشگاهی از کارهای شاگردان ترتیب داده میشود . گروه تماشاگران را نمایش خاصی از شرح زندگی مسیح میدهد که همواره با تحسین تماشاچیان توأم است .

مدارس (کت‌دلور) در بعضی موارد به «اسلوب‌طرحها» متشبه میشود بطوریکه خود مادر ۱۹۵۱ طرح جالبی برای عادت کودکان به این طرز ویژه ریخته‌ایم .

آخرین هفته سه ماهه تحصیلی را به این کار اختصاص دادیم . طرح مزبور قبلاً در مجمع استادان مطرح شد بعد در اجتماع شاگردان تشریح گردید: نقشه برداری محلی ، سبزیکاری ، حیوانات و پرندگان ، کشاورزی ، تشکیلات مدرسه ، امور مالی ، برنامه تحصیلی و غیره .

از شاگردان ده گروه انتخاب شد که هر گروه تحت سرپرستی استادی قرار گرفت .

بهترین هنرمندان و نویسندگان دو میان این گروهها درآمد . نیمی از این هفته در محل صرف تحقیقات مختلف گردید نیم دیگر به طبقه بندی مدارک و تنظیم نتایج و مصور کردن آنها با عکسها و رسمها و کارتها و نمودارها و ماکتها و غیره مصرف شد . شاگردان در این مرحله حرارت و شوق بسیاری نشان دادند (معلمین نیز بهین قرار) در پایان هفته نمایشگاهی ترتیب دادیم و کارهای گوناگون شاگردان را درجه بندی کردیم که مورد توجه عموم شده یکی از تماشاکنندگان که خیلی جاها را سیاحت کرده بود اظهار داشت که در جاهای مختلف آفریقا نظیر آنرا ندیده است .

تمرین تربیت عملی :

تمرینات عملی علم تربیت اطفال در هر سه ماه ، دویا سه هفته را میگیرد و بقدر امکان تمام شاگردان ، درحین همان تمرین ، دوره کارآموزی

خود را نیز میگذرانند .

برای این منظور از سه نوع مدرسه استفاده میشود :

۱- درسه ماهه اول شاگردان در مدارس (کومندا) و دهکده های مجاور تمرین میکنند و در مراکز اخیرالذکر جز عدد معدودی معلم ممتاز موجود نیست .

۲- سه ماهه دوم را شاگردان به مدارس مهمتری میروند که دارای معلم ورزیده و ممتازی است ، این نوع مدارس اندکی دورتر از (کومندا) میباشد .

۳- در ابتدای سه ماهه سوم هر شاگردی یکی از مدارس زبان شناسی که در حیطه سکنی او قرار دارد مراجعه میکند . بدین قرار شاگردان با طی این مراحل فکرشان متوجه این نکته میشود که چگونه باید آموزش را در يك دبستان عقب مانده و دیر تأسیس شده اصلاح کرد . هنگام کارآموزی . شاگردان حتی المقدور در همان دهکده ای که تمرین میکنند اقامت میگزینند . آخرین تمرین شاگردان دانشسرا بدین قرار است که هر يك به نظیر مدرسه ای که در آینده بساید تدریس کنند گمارده میشوند ، مقیاس تعیین حسن عمل هر يك از آنان بسته به عکس العملی است که در کار خود نشان میدهد و با این مقیاس میتوان فهمید که آیا این شاگرد با اطلاعات و تجاربی که اندوخته قابل آن است که احتیاجات يك دهکده را مرتفع سازد و نفع عامه کار کند ؟ آیا شخصاً میتواند مایحتاج خود را تکمیل نماید ؟ آیا قادر است ضمن بر آوردن احتیاجات خود ، احتیاجات شاگردان و بویں آنان را نیز بر آورد ؟ او لای فرهنگ میترسند که این شاگرد چگونه با مردم دیندار محلی معاشرت و رفتار خواهد کرد و دستور هائی که در این مورد بدو داده اند چگونه عمل خواهد نمود ؟ هنگامیکه شاگردان پس از اتمام کارآموزی سه ماهه سوم خود به دانشسرا مراجعت کردند گزارشی مبنی بر عملیات خود میدهند . این گزارشها غالباً بسیار جالب است .

شاگردان سال اول وقتی متوجه اعمال شاگردان سال دوم میشوند

بفکرشان میگذرد که چه باید کرد و از آنها چه انتظاری می‌رود؟ آنچه جالب دقت است اینکه دو نفر از شاگردان سال اول تصمیم گرفتند در دانشسرا تحولات و اصلاحات اساسی بدهند لذا با لوازم و وسایل کاملی که تهیه کرده بودند به اتمام بنای جدید دانشسرا همت گماشتند سپس حول و حوش دانشسرا را تعمیر و اصلاح کرده کلاسها را مجهز کردند و دانشسرا را بوضع آبرومندی در مدت سه هفته بکار انداختند.

پایان و نتیجه

دانشسرای متدیست (کومندا) مؤسسه ایست جوان و هنوز زود است که درباره ارزش حقیقی آن اظهار نظر قطعی کنیم ولی در عین حال ممکن است نتایجی را از آن متذکر شویم :

در بدو امر تهیه و تربیت معلمان در دو سال مورد اعتراض واقع شد ولی اینک این طرز تعلیم در منطقه (کت دلور) با حسن استقبال مواجه گردیده این حسن استقبال نتیجه حسن عمل شاگردانی است که دوره اول دانشسرا را پایان داده و بکار مشغول شده اند .

کسانی که دانشسرای ما را دیده اند با کمال صراحت و تحسین زحمات و کوششهای ما را تمجید کرده اند . این اشخاص زحمات مدیر و معلمان و شاگردان ، تعدد و گوناگون بودن کارهای آنها را که در جشنهای سالنامه مشاهده کرده اند ستوده و مناسبات و روابطی را که دانشسراییان توانسته اند بین خود شاگردان و سکنه اطراف دانشسرا برقرار سازند تمجید نموده اند .

ما نیز با شاگردان سابق خود همواره در تماس بوده و درباره آنها گزارشهای جالب و آمیخته به تحسین و شایان تشویق بدست آورده ایم . در ۱۹۵۱ یک هیئت آموزشی از طرف ما در مدت سه ماه به دیدار شاگردان سابق ما در امکانهائی که مشغول تمرین هستند مراجعه و گزارشی در این باب تهیه کرده اند گزارش هیئت مزبور حاکی بوده که زحمات شبانه روزی ما به قدر نرفته و روز بروز امید اخذ نتیجه بهتری باید داشته باشیم .

اکنون سنت مستحکم و پایداری در این مدرسه بوجود آمده است و این مخصوصاً مرهوی زحمات صادقانه قسمت تعلیمیه در چنین محیطی است که شاگردان پیایی جایگزین یکدیگر میشوند . سال گذشته نخستین مجمع

و دوره تجدید نظر خود را برای شاگردان قدیم خود تشکیل دادیم و نتیجه آن مجمع برای عموم ما مایه امیدواری و خوشوقتی گردید. دانشسرای ما برای معرفی هدف‌های خود نشانی تمثیه کرده است بر روی آن تپه‌ای بلند بنظر میرسد و روی آن تپه شهری که از آنجا اشعه‌ای باطراف پراکنده میشود روی علامت مزبور این کلمات نقش گردیده است: «روی تپه‌ای، شهری نورافشان است». امید داریم ما و شاگردان ما چندان نالایق نباشیم که نتوانیم هدف خود را بالاتر ببریم.

Accelerated development plan for education, 1951, Accra, Government Printing Department, 1951, 23 pages.

African education: a study of educational policy and practice in British Tropical Africa, Londres, Crown Agents for the Colonies, 1953, 187 pages.

CÔTE-DE-L'OR, UNIVERSITY COLLEGE, DEPARTMENT OF EXTRA-MURAL STUDIES, *Report for the academic year 1950-51, Oxford, Oxford University Press, 1951, 20 pages.*

DAVIS, J., CAMPBELL, T.M., ET WRONG, MARGARET, *Africa advancing, a study of rural education and agriculture in West Africa and the Belgian Congo, New York (Friendship Press et Londres (International Committee on Christian Literature for Africa), 1945, 330 pages, ill.*

DEPARTMENT OF SOCIAL WELFARE, *Plan for mass literacy and mass education, Accra, s. d., 44 pages.*

DICKSON, A., «Training community leaders in the Gold Coast», *Oversea Education, vol. XXII, n° 1 (octobre 1950 p.8-21, Londres, Colonial Office.*

EDUCATION DEPARTMENT, *Report for the year 1950-51, Accra, Government Printing Department, 1952, 54 pages.*

KIBLE, DAVID, *Progress in adult Education, Achimota, University College of the Gold Coast, 1950, 40 pages.*

«Mass education and its relationship to formal education», *Gold Coast Education, no. (3 janvier 1953) Londres, Thomas Nelson and Sons.*

YOUNG, R. R., *Suggestion for training of teachers in Africa, Londres, Longmans, 1931, 63 pages.*

بخش سوم

آریت معلمین روستائی درهند

بقلم : پائرس E . A . Pires

فصل اول

منظور و هدف

از لحاظ فرهنگی برای بهبود وضع ملت هند امری مهم تراز تربیت معلمین روستایی نیست. چون قسمت مهم جمعیت هند در نقاط زراعتی و دهقانی سکونت دارند و سطح زندگی در این مناطق بسیار پست است معلم نه تنها باید به شاگردان دبستان درس بدهد بلکه لازم است در بالا بردن سطح فرهنگی اهالی نیز بکوشد و در عمل باید موجب حقیقی مردم گردد. ولی آیا معلم به این مسئولیت بزرگ اشتغال دارد و به آن تن در میدهد؟ گزارش زیر این موضوع را روشن میسازد:

ارزش يك تشکیلات، نقاط ضعف و منافع آن معلوم نمیشود مگر اینکه منظور اصلی تشکیلات مزبور نحوه عمل آن آشکار شود. بنابراین باید دید اصول و چگونگی وضع معلمین که باید به احتیاجات سکته روستایی رسیدگی کند و آنها را تأمین نماید چیست؟

نقش آموزگار در برابر شاگردان:

سابقاً از آموزگار روستایی جز تعلیم قرائت و کتابت و شمارش، انتظاری نداشتند. امروز هم که در اکثر مدارس همین رویه متداول است، خواندن و نوشتن جز یکی از موارد تعلیم نمیباشد و حساب نیز یکی از موارد احتیاج جامعه است.

بعضی از آموزگاران گذشته از خواندن و نوشتن به شاگردان خود تاریخ و جغرافیا و تاریخ طبیعی را می آموزند. ولی این تدریس از مواد خاص تجاوز نمیکند و شاگردان دروس خود را برای موفقیت در امتحان حاضر و از بر میکنند.

اگر معلم روستایی نیز دامنهٔ تعلیمات خود را به این حدود محدود سازد فراهم آوردن چنین معلمی کاری پس سهل و ساده خواهد بود و عملاً بهیچگونه تخصصی احتیاج نخواهد افتاد ولی در کشوری مانند کشور ما ، نقش معلم بسیار دامنه دار و مهم است .

بطور کلی مدارس روستایی نیز مانند مدارس شهری شاگرد را آماده زندگی میکند و در قسمت نقشه های طبیعی و اقتصادی ، اجتماعی و اخلاقی و روحی آنها را تعلیم میدید . آموزگار روستایی نیز مانند همکاری شهری خویش باید شاگرد را فکرآ و جسمآ و اخلاقآ و روحآ تربیت کند . پس باید دید فرق دبستان شهری و روستایی و تعلیمات آن چیست ؟

دبستانهای روستایی دو صنعت اصلی و اساسی دارند . قبل از همه معلم باید شاگرد روستایی را برای زندگی در محیطی که بدنیا آمده آماده سازد و شغل ابوین او را با و بیاموزد و کارهای دستی دهکده را به او تعلیم دهد . باید ویرا از طرز تهیه و کشت و زرع و توسعهٔ دامنه محصولات غذایی مطلع کند . بافت و برش و دوخت لباس را تعلیم دهد تا بتواند در موقع بیکاری ملبوس خود را شخصاً مهیا نماید . به او تلقین کند که باید منزل تمیز و قابل زیستن داشته باشد ، اگر هم خانه اش ساده و کم ارزش است آفتاب رو و هوا گیر و دارای مجرای فاضل آب و باغچه باشد به او تعلیم دهد که پس انداز و استقلال مادی و جانفشانی در راه خیر و صلاح مردم چه محسناتی دارد . بعبارت دیگر آموزش باید بطور نامحدودی به امور دهقانی معطوف گردد .

نقش آموزگار در برابر اهالی دهکده :

در مرحلهٔ دوم ، دبستان روستایی در زندگی اهالی دیه نشین تأثیر کلی دارد ، آموزگار باید مردم بفهماند علوم جدید و وضع نامطلوب آنها را تغییر داده و شرایط ترازو صنعتی سبب بسط و توسعهٔ صناعت خواهد شد . آموزگار بدون اینکه پزشک باشد احتیاجات اولیه بیماران را برآورده میکند و آنها را تعلیم میدهد که برای پیش گیری از بیماریها چه اقداماتی باید نمایند .

بالاخره سکنه روستائی نمیتوانند تمیز بدهند که موجبات جریان يك آهنگ کشاورزی آنان چیست و آموزگار تمام هم خود را مصرف خواهد کرد تا موجبات مزبور را به آنها بفهماند و آنرا به فعالیت تولیدی و ادار کند. همچنین آموزگار روستائی باید ترقیات کشاورزی را نصب العین خود قرار دهد. جای تردید نیست که در این مورد کشاورزان نیز باید به او اطمینان یافته و از عمل او پشتیبانی کنند.

بر مراحل دو گانه مزبور باید مراحل دیگری نیز از قبیل بهبود وضع زمین و کشت و درو، افزایش آن را نیز اضافه کرد. معلم میتواند ضمن تعلیم اصول کشاورزی به شاگردان بزرگتر، به ابوین و خویشاوندان آنها نیز طرز بهبود محصولات را یاد بدهند. فکر تعاون با هموع و روح ابتکار در مردم روستائی هند بحال جمود است.

روستائیان هند که در زیر بار قرض بیچاره شده اند از هر گونه ترقی باز مانده اند. برای اینکه کشاورزان از نحوه کار خود آگاه شوند، آموزگار باید آنان را درباره مسائل ذیل روشن کند: کشت ناهنجار، تنزل قیمت های محصول. تغییر شرایط زندگی روستائی، قمار و سفته بازی هزینه های مرافقه و دادرسی ها، مخارج زناشویی و مرگ میروسایر مخارج مرسومه و مذهبی. بهبود وضع اقتصادی دهقانان به تشکیل شرکت های تعاونی بستگی بسیار دارد. شرکت در يك مؤسسه تعاونی نه تنها موجبات سود و منفعت دهقانان را ببار می آورد بلکه در آنان حس اقتصاد و صرفه جوئی را تحریک میکند و کار و شرافت و قانون پرستی را در آنان پدیدار میسازد.

ولی مهمترین چیزی که به دیه نشینان باید آموخت اینست که آنان را وادار کرد تا به نفع خویش کار کنند تنها نتایج حاصله و مداوم عبارت از کارهایی هستند که با سعی و کوشش افراد حاصل آیند. بنابراین آموزگار باید طرز راهنمایی درباره این موارد را بداند.

خلاصه آنکه آموزگار روستائی معلم جوانان دهکده خود میباشد و در

قسمت کشاورزی و فعالیت‌های دهقانی، بهداشت و شرکت‌های تعاونی هادی آنان است. مدرسه باید در عین آنکه کانون علم و معرفت است مرکز تحقیقی اجتماع باشد و در محیط دهکده انوار سرور و بهجت را پرتوافکن سازد. تغییر شکل آموزش باید در دهات و قصبات وسیلهٔ معلمین ورزیده و صاحب وجدان پاک و حس فداکاری در راه بهبود وضع سکنه انجام یابد و اهالی نیز در این مورد از هیچگونه اشتراك مساعی کوتاهی نورزند. تجمع چنین آموزگاران و بسیج کردن آنان بر عهدهٔ دانشسرا هاست.

ذکر رُقوس مطالب :

یکی از زیبا ترین توصیفات در باب هدف آموزش روستایی در هند توسط ماسون الکت (۱) بعمل آمده که طی کتاب «مدارس دهقانی در هند» انتشار یافته و اثر بزرگی بخشیده است.

برای اطلاع از ارزش برنامه جدید باید باین کتاب مراجعه کرد خلاصهٔ مطالب آن چنین است :

۱- دانشسرا باید منظورش تعلیمات کلی باشد یعنی شاگردان را که معلم آینده خواهند بود باید طوری تربیت کند که شبیه ماشین بی‌جانی نبوده بلکه موجودی زنده دارای وجدان و قابلیت عمل باشد :

الف - زندگی خوبی داشته باشد حتی در هنگام تحصیلش .

ب - شخصیت طبیعی و اخلاقی و روحی و حساسیت و هوش و ارادهٔ خود را توسعه دهد .

پ - هدف اصلی را بجوید و مسائل را که از معتقدات بی اساس ریشه گرفته در نظر نگیرد .

۲- دانشسرا باید طوری تربیت شاگرد کمک کند تا او بتواند شاگردان آینده خود را چنانکه باید و شاید تعلیم دهد ، برای اینکار باید خود شاگرد (معلم آینده) :

الف) به زندگی خود واقف و وارد باشد .

ب) کتابهای مربوطه را مطالعه کند تا هنگام لزوم بتواند مسائل

عملی را حل کند .

(پ) زبان مادری خود را چنان بدانند که بتواند بطور صریح از عهده خواندن و نوشتن و تشریح کلمات برآید و جملات را بخوبی ادا نماید .

(ت) طرز معاشرت با اطفال را بدانند و با آنها یگانه و رفیق شود .

(ث) برای یاد دادن آداب و عادات و اطلاعات، بهترین روش عملی را بشاگرد بیاموزد .

۳- دانشسرا باید بشاگردان عادت بر عایت بهداشت دهد و به او بیاموزد (الف) بدن خود را با ورزش تربیت و تقویت کند و با بیماریها مبارزه نماید و این اصول را درباره شاگردان خود مجری سازد .

(ب) لاینقطع در مورد صحت و تندرستی و شرایط صحی در مدرسه و دهکده جانفشانی نماید و در این باره تبلیغات زیادی بعمل آورد .

(پ) بازیها و رقصهای ملی را معمول دارد .

(ت) ساعات بیکاری خود را صرف استراحت و تفریح و تماشا و هنرهای زیبا کند .

۵- دانشسرا باید بشاگرد کمک کند تا معلومات نظری و عملی را که برای تعلیم احتیاج خواهد داشت باین نحو قرار گیرد :

(الف) مقدمه حساب و هندسه که مابیه الاحتیاج دهقانان است .

(ب) مقدمات کلی و اطلاعات ویژه اصلاح شناسائی محیط طبیعی و بخصوص کشاورزی ، تربیت اغنام و احشام و حرفه ها .

(پ) بکار بردن وسایل و آلات معموله که بکار شاگردان خردسال میآید .

(ت) طرز خرید اموال عمومی و کیفیت استفاده از آنها .

(ث) اصول حمایت خود از بهره برداری و استعمار غیر .

فصل دوم

تشکيلات کنونی

چون هدفهای دانشسرای روستایی را دانستیم اکنون لازم است بدانیم که برنامه‌های کنونی نا چه اندازه به این مسائل پاسخ میدهند .

درهنگ، سه نوع دانشسرا وجود دارد که معلمینی برای دوره‌های خاص تربیت میکنند و آنها عبارتند از دانشسرا هایی که دیران متوسطه و متوسطه عالی و بالاخره معلمین موسسات جدید تعلیمات اساسی (مدارس اساسی) را تربیت مینماید .

موسسات اخیرالذکر بسرعت جانشین دانشسراهای سبک قدیم خواهند شد و بعضی از آنها آموزگارانی برای مدارس روستایی تربیت میکنند و تحت این عنوان مورد علاقه ما هستند .

برعکس، در مورد دیران دیرستانها و دیرستانهای عالی بحث زیادی نمیکنیم زیرا در برنامه‌های آنها سفنی از تعلیمات روستایی بمیان نیآید .

دانشسراهای متداول :

از میان این دانشسراها باید آنهایی که معلمین مدارس ابتدایی تربیت میکنند و آنها نیز که دیران متوسطه از آنها خارج میشوند مشخص کرد . با آنکه اگر هم شرایط قبول شاگرد در آنها اندکی با هم تفاوت دارد لیکن برنامه دروس در هر دو مؤسسه یکسان است و ما هر دو را بیک نحو مورد مطالعه قرار خواهیم داد ، مدت تحصیل بطور کلی دوسال است و اگر به هیئت‌های تعلیمیه احتیاج فوری باشد میتوان دوره آنها را بیک سال تقلیل داد یعنی دروس دوسال را در یکسال تدریس نمود .

یک برنامه نمونه :

برنامه دروس در هر محیطی تغییر میکنند زیرا هنوز در همه جا معلوم نشده که شاگردان دانشسراها تصمیم به تدریس در مناطق روستائی داشته باشند بهر صورت بهتر است آنان را بزنگی روستائی مهیاساخت.

برنامه های دروس مربوط به تهیه (تصدیق معلم جوان) یا (تصدیق معلم سالمند) در پنجاب سرمشق و نمونه است .

(تصدیق معلم جوان) دارای مواد ششگانه زیر است :

- ۱- زبان جدید هندی (اردو ، هندی ، پنجابی) .
- ۲- متدهای آموزشی حساب و زبانها .
- ۳- متدهای آموزشی مواد دیگر و آموزش شهری و اطلاعات عملی علوم :

۴- اداره کلاس .

۵- اصول کلی آموزش و روانشناسی تربیت کودکان .

بعلاوه تمرینات عملی و امتحانات شفاهی درباره مواد زیر پیش بینی گردیده :

- ۱- زبان .
- ۲- جغرافیا و کشاورزی علم الاشياء .
- ۳- تمرین معلمی .
- ۴- فعالیت های حرفه ای (دو فعالیت برای هر گروه بسته به انتخاب خودشان) .
- (الف) نجاری و مثبت کاری ، مدل سازی ، صحافی ، نساجی ، مرغداری ، نقاشی و رسم .
- (ب) آجر سازی ، زنبیل بافی ، قالب بافی ، مقوا سازی ، صابو سازی ، مرکب سازی ، چاپ روی چلوار و متقال .
- ۵- ورزش ، نجات غریق و پیشاهنگی .

برنامه (تصدیق سالندان) که ویژه معلمین متوسطه است دارای سطح بالاتری میباشد و فرق آن با برنامه قبلی اینست ۲۰ امتحان کتبی باضافه متد آموزش جیروهندسه .

۶- امتحان عملی تشکیلات مدرسه می و اداره کلاس .

امتحانات عملی مربوط به عمل در دو حرفه از حرف است که بین مواد زیر انتخاب میشوند : کوزه گری ، بنامی ، چرم سازی ، فلز سازی ، رنگری ، حفظ میوه ها و سبزیها ، بافندگی ، ریسمان ریزی ، لحافدوزی ، پرورش نوغان ، لبنیات سازی ، کشاورزی .

برنامه دختران اندکی فرق دارد . اینک برنامه (تصدیق معلمین جوان) :

الف . امتحانات کتبی .

۱- زبان هندی جدید (اردو ، هندی ، پنجابی) .

۲- تعلیم یک زبان هندی جدید .

۳- اصول تربیت کودکان .

۴- اداره کلاس .

۵- تعلیم حساب و هندسه مقدماتی .

۶- تاریخ و جغرافی و تعلیمات مدنی .

۷- تعلیم اطلاعات عملی دانش .

۸- تعلیم صنایع دقیق .

۹- زبان دوم (اردو ، هندی ، پنجابی ، یا فارسی) .

ب - تمرینات عملی و امتحانات شفاهی .

۱- زبان (امتحان شفاهی ، تجزیه و ترکیب متن ها ، استفاده از کتب

کمکی معلمین) .

۲- اقتصاد خانگی .

۳- جغرافیا و اطلاعات عملی .

۴- تمرین معلمین .

۵- تمرینهای حرفه‌ای (دوزندگی و دوحرفه انتخابی، برای هر دسته يك ماده):

الف) مرغداری، بافندگی (نوارپهن) زنبیل بافی و قالی بافی، صحافی چرم سازی، حصیر بافی، تربیت و پرورش نوغان.

ب) نقاشی، کوزه گری، صابو نسازی، مرکب سازی، کاغذ سازی و مقوا سازی، آجر سازی آفتابی، کلیشه سازی.

۶- ورزش، نجات غریق و پیشاهنگی « (تشکیل دسته‌های کوچک).

۷- مبارزه با بیسوادى سالمندان، سازو آوازه‌ندى، کمک به زنان و کودکان، نقاشى و تصویر سازی.

برنامه (تصدیق سالمندان) بانوان در مواد زیر با برنامه سابق اختلاف دارد:

۴- امتحان: تشکیلات مدرسه‌ای بر اداره کلاس مرجع است. امتحانات چهار گانه تعلیم و تربیت (امتحانات ۵ تا ۸) برقرار زیر است:

۱- متدهای آموزشی حساب یا تاریخ و جغرافی و تعلیمات مدنی.

۲- متدهای آموزشی دوماده از مواد ذیل به انتخاب محصل: اطلاعات عملی از علوم، هنرهای دقیق زبان کلاسیک.

امتحانات عملی مربوط است به خیاطی و دوحرفه از حرف ذیل به انتخاب دانشجو: کوزه گری: زنبیل بافی، چرم سازی، رنگرزی، بادبزنی سازی، تور بافی، لحافدوزی، پرورش نوغان، مرغداری، پرورش زنبور عسل، نگهداری میوه و سبزی، باغبانی.

این برنامه‌ها که در پنجاب عملی میشود تقریباً در سایر نقاط هندوستان نیز برای تشکیلات روستائی و دادن تربیت روستائی و عملی به هیئت تعلیمیه ابتدائی متوسطه معمول است. آیا این تشکیلات برای رسیدن به هدفهای مزبور در فوق کافی است؟ جواب این سؤال را با بررسی و مطالعه برنامه‌های مذکور از نزدیک، میتوان داد.

برنامه‌ها و لوازم اولیه فعالیت‌های حرفه‌ای و زراعتی :

باید قبلاً متوجه باشیم که برنامه‌های روستائی پنجاب دوشادوش فعالیت‌های حرفه‌ای پیش می‌روند و چنانکه باید ارزش فلاحی ندارند . درست است که کشاورزی با جغرافیا و اطلاعات عملی از علوم ، ماده‌ئی از برنامه تحصیلات عملی همگانی طبقه مردان برای اخذ درجه (تصدیق معلمان جوان) در (تصدیق معلمان سالمند) تشکیل می‌دهد ولی حق آن بود که باین مواد اهمیت بیشتری در تربیت معلمان روستائی میدادند آقای موماو (۱) که مدتی مدید مدیر دبستان حرفه‌ئی انگلس وار (۲) در ناحیه براش (۳) بود اظهار می‌دارد که : « یکی از شرایط اساسی پیشرفتهای روستائی ، تعلیم يك رشته معلومات کشاورزی رضایت بخش در تمام مدارس دهکده است . » پس معلم دهکده باید « معلوماتی کافی از کشاورزی و فعالیت‌های حرفه‌ئی روستائی داشته باشد تا بتواند معلومات خود را در مورد احتیاجات عموم بکار اندازد » بطوریکه مدرسه را کانون ترقی کشاورزی و بسط و توسعه روستائی و در همان حال تعلیم و تربیت قرار دهد .

بنابراین برنامه تشکیلات هیئت تعلیمی روستائی را نمیتوان کامل دانست مگر اینکه مطالعه کافی درباره کشاورزی و باغداری را در بر داشته باشد . يك برنامه رضایت بخش در این مورد ، برنامه دانشسرای «مادیا پرادش» (۴) میباشد . این برنامه يك دوره دروس کشاورزی حاوی چهار قسمت :

۱- اصول کلی کشاورزی باغبانی .

۲- زندگی نباتات .

۳- حشرات موزیه .

۴- مواظبت حیوانات بمنظور زیر میباید :

۱- به دانشجویان لیامت کارزراعت و میل زیبا کردن مدرسه و خانه را

تلقین کنند .

1- M.I.W. Moomaw

2- Ankleswar

3 - Broach

4-Madhya Pradesh

۲- عادت دادن شاگرد به تحقیقات و مطالعاتی که از روی صبر و پادقت انجام شود و بر حذر داشتن او از استنتاج‌هایی که به‌جمله صورت گیرد .
 ۳- ایجاد میل و علاقه‌ای که با اندیشه و عمل همراه است برای کارهای فلاحتی .

۴- به شاگردان دانشسرا معلومات نظری و عملی بیاموزند تا در تعلیم کشاورزی در مدارس روستائی بکار آید .

۵- آنها را به شرکت در ایجاد ترقی و تعالی قراء و ادار کنند و عادت دهند که کتب مربوط به کشاورزی را مطالعه نمایند .

شاگردان باین مقاصد عالی و منظوره‌ای اساسی در صورتی میتوانند نائل شوند که به لزوم تعلیمات کشاورزی قائل شده و دقت کافی برای کارهای عملی ذخیره کرده باشند .

در بعضی از مناطق-ق هند مثلاً حیدرآباد متوجهند که برنامه عادی شاگردای دانشسراها کفاف تکامل علمی آنان را نمیکند برای این است که یکسال بر دوره تحصیلی اضافه میکنند و در این مدت شاگردان منحصرأ به مطالعات کشاورزی میپردازند . در بیشتر کشورهای دیگر، قسمتی از امور باغبانی را در برنامه وارد میکنند .

در پنجاب ، بافندگی فقط در دانشسراهای بانوان تدریس میشود : البته این روش بی‌قاعدۀ ایست زیرا صنعت بافندگی در کشور هند از عهد قدیم متداول است و اهمیت زیادی دارد . این دو کار در آموزش اساسی نقش بزرگی دارد .

معمداً در کشورهای بزرگ هند دو ماده مزبور از برنامه دانشسراها حذف گردیده است . امید است در این باره برنامه سهل و ساده‌ئی معمول گردد همچنانکه در ماده‌یا بهارات (۱) اجرا میگردد .

کارهای چوبی نیز از بیشتر برنامه‌ها حذف گردیده و تنها در دانشسراهای اساسی از آن استفاده میشود . در برنامه دبستانهای روستائی نیز معمول نیست

با وجود این کارهای چوبی در پرورش دقت اثر بسیاری دارد و شاگردان با فرا گرفتن آن خواهند توانست خانه‌های خود را زینت دهند و یا منبع درآمد جدیدی بدست آورند. ساختن اسباب بازیهای چوبی در مدارس روستائی فعالیت مفیدی ایجاد میکند. دبستانهای روستائی باید از مدارس اساسی سرمشق گرفته و کارهای چوبی و فلزی را اهمیت بدهند و در برنامه‌های خود مرتبه خاصی برای این هنرها معین نمایند. اداره تعلیمات (مادهیا بهارات) در این مورد برنامه جالبی تنظیم کرده است.

صنعت خانوادگی دیگر نیز که در برنامه‌های پنجاب گنجانده شده کارهای چرمی است. لیکن این امر در همه مدارس حتی در دانشسراهای اساسی هم مورد غفلت و در درجه دوم قرار گرفته است. بهترین وسیله بر طرف ساختن مخالفت‌های موجود نسبت بکارهای چرمی شاگردان اینست که هنر مزبور را مانند دانشسرای پنجاب در سایر نقاط نیز جزو برنامه دروس قرار دهند.

بعضی کارهای روستائی موجود نیز از برنامه دانشسراها حذف گردیده در صورتیکه در برنامه دانشسرای پنجاب موجود است.

این کارها عبارت است از تربیت زنبور عسل، تهیه لبنیات و پرورش نوغان. این صنایع پرفایده که اینک از برنامه‌ها حذف گردیده باید در دانشسراها متداول و در مدارس دهکده‌ها معمول گردد.

فعالیت‌های دیگر حرفه‌ای و صنعتی مربوط به عادات و آداب روستائی در پنجاب پیش بینی شده است مانند: زنبیل سازی، بافندگی، قالیبافی، لحافدوزی و ریسمان بافی، کوزه‌گری و آجر سازی. در بنگال شاگردان دانشسراها ساختن اشیاء از چوب بامبورا یاد میگیرند.

بیشتر دانشسراها در برنامه خود یک دوره دروس کارهای دستی وارد میکنند که بطور کلی شامل فعالیت‌های زیر است:

کار کاغذی، (بخصوص ساختن گل کاغذی مقوایی، مدل سازی، کارهای سوزنی برای بانوان).

(بویژه ساختن اسباب بازیهای پارچه‌ای) در بعضی موارد کارهای مقوائی برای تهیه جلد کتاب انجام میشود . همچنین در بیشتر موارد کارهای دستی منحصر به نقاشی و رسم و گاهی نقاشی رنگی میشود . منظور از این کار اینست که معلم بتواند دروس خود را متصور نماید . اینک خلاصه‌ای از برنامه کارهای دستی و هنری دانشسرای مقدماتی (مادیها پر ادش) را ذکر میکنیم :

۱- شاگردان باید رسم تصاویر روی کاغذ و تخته را بدانند . امتحان شامل نقاشی در تخته در (مدت محدود) میباشد .
۲- شاگردان باید بتوانند برای تمام مواد برنامه تعلیمات ابتدائی کشور وسایل کمکی بسازند و مخصوصاً بآنان یاد آوری میشود که نسبت بنوع این وسایل و ارزش تعلیماتی آنها توجه کافی داشته باشند و در تهیه آنها ابتکار و حسن سلیقه بکار برند .

۳- امتحانات عملی با خاک رس ، کاغذ و مقوا : صنعتگری روستائی و خیاطی (برای بانوان) باید معرف لیاقت شاگرد در ایجاد تکاملی در آن اشیاء باشد بنحوی که بتوان آنها را ضمن درسهای چهار دقیقه‌ای مورد استفاده کامل شاگردان مدارس ابتدائی قرار داد . برنامه دانشسرای پنجاب همچنین آموزش بعضی قسمت‌های فنی و صنعتی از قبیل : صابون سازی . مرکب سازی ، چاپ روی متقال ، رنگرزی ، مر باو کنسرو سبز یهارا نیز پیش بینی میکند ساختن و تهیه این چیزهای خانوادگی برای اطفال شایان اهمیت زیاد بوده و باید در تمام دانشسراها معمول گردد .

در دانشسراهای بانوان بیشتر به قسمت‌های امور خانه داری و انتخاب اغذیه ، خیاطی ، لباس شویی . تزئین خانه ، بچه داری و مریض داری پرداخته میشود . در پنجاب ، داوطلبان دوره (تصدیق معلمی جوان) باید راجع به فعالیت‌های خانگی در یک دسته کوچک اهل خانه که میشناسند بحث کنند .

در تعلیمات شهری از برنامه مربوط به همین تصدیق چنین پیش بینی شده است که «دروس باید متوجه بحث در چگونگی رفع احتیاجات خانوادگی

اعم از مسکن ، لباس ، غذا و اوقات بیکاری باشد» بعلاوه ، برنامه بهداشت دارای نکات زیر است :

• اهمیت رژیم غذایی معتدل، اطلاعات راجع به فنون طبخ، چگونگی عادات نیک تغذیه اطفال . لزوم اجتناب از اغذیه مضره، آتارشوم توتون و تریاک و سایر مخدرات ، مراعات لباس مربوط به هر فصل چگونگی عادت به نظافت کودکان .

در کادر همین برنامه ، شاگردان طریقه بکار بردن تلمبه دستی و چرخ خیاطی و سایر دستگاههای خانگی یا آلات و ادوات ساده باغبانی را فرا میگیرند. همچنین به شاگردان یاد میدهند که چگونه باید در بدو شروع استعمال آلات الکتریکی رعایت جانب احتیاط کنند (چون دردهای برق موجود نیست این رشته فعلا مفید بحال آنها نمیشد) .

برنامه (تصدیق معلمین سالمند) برای بانوان شامل مواد زیر است : طبخ، رخت شویی . بچه داری و مریض داری ، نجات غریق ، بهداشت ، زیست شناسی ، با استدالات علمی ، در حکومت نشین (مادهای پرورش) برنامه آموزش خانگی (تصدیق معلمی ابتدایی بانوان) شامل بهداشت غذایی و خانوادگی ، ارزش بهداشتی اغذیه : فن طبخ ، انتخاب و نگهداری البسه ، بچه داری و پرستاری بیمار و باغبانی است . منظور اینست که شاگردان را به «معلومات عملی از روی اصول علمی درباره نگهداری کانون خانوادگی و پرستاری کودکان آشنا نمود و اطلاعات عملی فن خانه داری که آموزش آن در دبستانهای ابتدایی کشور پیش بینی شده است بآنها داده شده . » همچنین « تعلیمات خاصی ایجاد حس قضاوت و اعتماد بنفس و روح تشبث بشاگردان داده شده » و عبارت دیگر شاگردان باید « نه تنها به اصول پی ببرند بلکه آنرا عملاً نیز بدانند . »

یادداشتهایی که در مورد کارهای عملی دوره سال برداشته شده در امتحان نهایی پایان دوره تحصیلی بنظرهیئت ممتحنه میرسد .

آموزش نظری و انطباق آن با احتیاجات دهکده‌ها :

اکنون در این باره مطالعه میکنیم که تعلیمات نظری که در دانشسراها معمول است تا چه پایه احتیاجات (شاگردان معلم) یعنی شاگردانی را که بعدها معلم خواهند بود و قصد تعلیم در یک محیط روستائی را دارند رفع میکند اگر چه تشخیص احتیاجات دهکده‌ها سهل و آسان است لیکن مطالعه بر نامه‌های دانشسراهای مناطق مختلف نشان میدهد که این عمل را بموقع اجرا نمیگذارند . در درس تاریخ ممکن است پایه را روی تاریخ محلی گذارد و از داستان‌ها و افسانه‌های ملی استفاده کرد . این موضوع در برنامه دوره (تصدیق معلمی جوانان) پنجاب پیش بینی شده است و همچنین در (هیماشال پرادش) (۱) متداول میباشد .

در مورد اخیر اندک حکایات تاریخی مربوط به اعیاد و داستانهای محلی پیش بینی گردیده است . در ماده جغرافیا و تعلیمات مدنی سعی میشود حتی المقدور آموزش با شرایط محلی وفق دهد . در برنامه‌ها غالباً مطالعه محل و حول و احوش آن بویژه از نقطه نظر کشاورزی پیش بینی و وضع صنعتی و اجتماعی آن بررسی میشود . باید شاگردان شرایط محلی را مطالعه نمایند و به آنها تلقین شود که بکار کردن در مناطق روستائی تمایل پیدا کنند و همچنین به آنها جغرافیای محلی را تعلیم دهند . دوره بهداشت و اطلاعات عملی علوم نیز ممکن است تا حد احتیاجات محلی ترتیب داده شود . برعکس فعالیت های عملی و در عین حال آموزنده در این مورد هرگز پیش بینی نگردیده است .

در خیلی از برنامه‌ها مسؤولیتهای معلم در مورد شاگردان تذکر داده شده و نظرات او را در مورد بهداشت همگانی ، بهبودی آب مشروب ، تخلیه آبها و اخراج کثافات ، نظافت راههای عمومی و بویژه ساختن مستراحها جلب کرده‌اند . برنامه بهداشت روستائی دانشسراهای بنگال یکی از نمونه‌های خوب نوع خود میباشد .

تاریخ طبیعی در برنامه اکثر دانشسراها مشاهده میشود و تحصیل آن غالباً منطبق با شرایط محلی میباشد.

در (همیشه شال پرادش) و (بنگال غربی) و (اریسا) شاگردان باید در دفتر روزنامه خود ملاحظات خویش را درباره پرندگان حشرات، گلها، هواشناسی، و غیره یادداشت کنند. ولی در جای دیگر چنین فعالیتهای عملی پیش بینی نشده است.

در برخی از کشورها، تعلیماتی تحت عنوان «اطلاعات عملی» شامل تاریخ طبیعی و کشاورزی پیش بینی گردیده.

در پنجاب، برنامه (تصدیق معلمین سالانه) پیش بینی میکند که «دروس بطور کلی روی پایه عمل قرار خواهد گرفت» و شاگردان «عملاً به روشهای آموزشی تشبث خواهند جست».

در بعضی مدارس، دوره ای هست که به «علوم روستائی» موسوم گردیده. در بنگال، این دوره تقسیم میشود به: بهداشت و تندرستی روستائی اقتصاد روستائی، سرویس اجتماعی روستائی و شاگردان عملاً این دوره را با خدمات اجتماعی میگذرانند.

در (مادهیا پرادش) دروس این دوره شامل: بهداشت، اقتصاد، پرورش حیوانات، اصلاح طرز کشاورزی، تعلیمات اجتماعی است. در عنوان کارهای عملی شاگردان باید گزارشی درباره وضع بهداشتی و اقتصادی یکی از دهات مجاور تکمیل و تنظیم نمایند.

۱- آزمایش عملی درباره شرایط محلی و تأثیرات آن در زندگی جماعت

و ملت.

۲- آموختن وسایل لازم جهت اصلاح زندگی روستائی و بهبود آن.

۳- فرصت کار و فعالیت مؤثر در ترقی دهکدهها در حدود دروسشان:

آماده میکنند.

فعالیت های فوق برنامه:

در بیشتر دانشسراها علاوه بر برنامه فعالیتهائی معمول میگردد. در

بعضی کشورها برنامه‌ی در ردیف فعالیتهای اضافی که موافق شرایط محلی است اختیار کرده‌اند. در پنجاب علاوه بر فعالیتهای معمولی (وعظ و خطابه) نمایش، موسیقی، هنرهای زیبا، بازیها و مسابقات ورزشی) نیز در دانشسراها معمول است و فعالیتهای دیگری نیز که در مناطق روستائی بکار می‌آید مانند: تجمع طبیعت‌آنان و کشاورزان، مسابقات، بازیهای باستانی، اعمال اشتراکی و دسته جمعی، پیش‌آهنگی، خدمات اجتماعی.

دانشسراهای روستائی تحت نفوذ مراکز تعلیماتی (آموزش اساسی) خانه ملت میشود. بعضی از این دانشسراها در عین تربیت معلمین آموزش اساسی، برنامه‌هایی دارند که ضمن آن مطالعه مسائل و روشهای تربیت اجتماعی و سرویس اجتماعی روستائی نیز تدریس میشود. حتی دانشسراهای قدیمی در تربیت معلمین روستائی اصول خاصی را که دانشسراهای آموزش اساسی بکار می‌برند معمول داشته و غالباً تحصیل این اصول را پیش‌بینی نموده و سعی میکنند که شاگردان خود را به مسائل روستائی متمایل سازند و برای ترقی دهکده‌ها کار کنند.

دانشسرای تعلیمات اساسی :

اکنون موقع آنستکه تعلیمات اساسی را توضیح داده و بگوئیم نقش دانشسرای تعلیمات اساسی در تربیت معلمین خوب برای تعلیمات روستائی چیست ؟

نظریه آموزش اساسی :

اصول آموزش اساسی اینستکه تمام تحصیلات و بویژه تحصیلات ابتدائی که دوره آن اقل هفت سال است باید دو پیرامون يك كاردستی بوجود آید. مها تمنا گاندى اين طرزويژه تدریس و تعلیم را چنین تعریف میکنند: « با حرفه‌ئی که به کودک می‌آموزند باید جسم و روح او را تربیت کنند، تمام میسورات مخفی در نهاد کودک را با آموزش يك حرفه برانگیخته و به این حرفه، درس تاریخ و جغرافی و حساب را منظم سازند» اگر در نظر گاندى انضمام درس بايك كاردستی ضرورى بوده، در آموزش اساسی کنونی دو

عنصر مهم نیز وارد شده و آن، محیط طبیعی و محیط اجتماعی است.

آموزش کثونی از تدریس نظری و کتابی مفیدتر است و در وهله اول از لحاظ روانشناسی تعادل بزرگی بین تجربیات فکری و تجارب عملی برقرار میسازد بطوری که معلومات میکسبه نه تنها کاملتر و واضحترند بلکه موثرتر نیز میباشند. بعلاوه فعالیتهای مورد بحث بهیچوجه غیرطبیعی نیست بلکه برعکس، صریح و واضح وجدی و توأم با زندگی میباشند؛ مسائلی را مورد بحث قرار میدهند که کودک با مراجعه به محیطه خویش باید بحل آن بکوشد و هوش و حساسیت و اراده خود را در این راه بکاراندازد. بالاخره آموزش توأم با کاردستی نفع اجتماعی بار میآورد. در بر تو این عمل کودک متوجه میشود که عضو سودمند جامعه و در ثروت آن شریک میباشد و چون ملاحظه میکند که قسمتی از خرج تحصیل خود را میپردازد در خود اعتماد بنفسی حس میکنند و لیاقتی در وجود خویش احساس مینماید و در همین فرصت، تعلیم عمومی و اجباری تسهیل میگردد. این ملاحظه اقتصادی از نظر گاندی گذشته و برای همین بوده که این مورد را یکی از پایههای فلسفی و اجتماعی آموزش اساسی میدانسته است. وی اظهار میداشت که: «اگر معلمین خوبی داشته باشیم، کودکان ما مردکار میشوند و کار را پایه اصلی درس خویش میدانند» در نظر گاندی آموزش بر پایه کاردستی «نخستین مرحله یک انقلاب اجتماعی صامتی است که اهمیت و نتایج بیشماری دارد.»

در میان نتایج مزبور برقراری روابط بی شائبه و اخلاقی بین شهرها و دهکدهها از میان بردن آثار شوم عدم امنیت اجتماعی و جنگ طبقاتی، استقرار نظم اجتماعی که هر کسی دارای حداقل زندگی و حق آزادی گردد.، نیز تذکر داده میشود خلاصه آموزش اساسی متوجه این نکته است که شخصیتهای معتدل و قابل تریبیت کند و جامعه پاک و تندرست و هم آهنگی تشکیل دهد. بدین طریق مدرسه وسیله ترقی اقتصادی و اجتماعی میگردد و معلمین و

شاگردان سالمند در خدمات اجتماعی و توسعه اقتصادی نقش مهمی را ایفا می نمایند .

هدفهای دانشسراهای اساسی :

هدفهای دانشسراهای (نای تعلیم) (۱) (طرز جدید تعلیم اساسی) بطور تحسین انگیزی در برنامه تجدید نظر مؤسسات نامبرده تشریح و توصیف گردیده و تحت نظر «هندوستانی تعلیمی سانگ سواگرام واردها» (۲) بنحو ذیل انتشار یافته است :

۱- به شاگردان آموزگار تعلیماتی عملی مبتنی بر زندگی جامعه ای که با توجه باصل اشتراك در منافع عمومی بوجود آمده باشد داده شود.

۲- به آنها كمك شود تا هدفهای اجتماعی (نای تعلیم) و نتایج نظم جدید اجتماعی مشكله روی حقیقت و عدم سخت گیری را فهمیده و قبول نمایند .

۳- آنها را تشویق نمایند با تمام قوای طبیعی و فکری و زیباشناسی و روحی خود را از لحاظ تشکیل يك شخصیت بارز بسط و توسعه دهند .

۴- به شاگردان آموزگار معلومات حرفه ای لازم بدهند ، به اومچال بدهند تا به احتیاجات طبیعی ، فکری و عاطفی کودکان را پی برد و آنها را ارضاء نماید .

درست است که يك مرکز آموزش اساسی که شامل يك دانشسرا و يك دبستان ضمیمه است باید جماعتی آزادی طلب تربیت کند که با توجه بر رعایت حفظ منافع عمومی متشکل گردد و شیوه هم آهنگی پیشه کند . چنین جامعه هم آهنگی باید حتی المقدور احتیاجات خود را از قبیل لباس ، غذا و منابع لازم برای حیات زراعتی را با استفاده از زمین رفع کند . باید در محل روستائی برقرار گردد و با دهکده های مجاور تماسهای نزدیک داشته باشد بطوریکه يك مرکز طبیعی زندگی دهقانی گردد . اکثر مراکز آموزش

با توجه به همین اصل ایجاد شده و جماعتی حقیقتاً آزادی طلب در آن گرد آمده‌اند.

در بعضی موارد، دانشسرا چندین دبستان اساسی در پیرامون خود بوجود می‌آورد و مدیریت تربیتی کودکان را به عهده می‌گیرد. هدف دانشسرا اینست که از هر يك از این مدارس اساسی مرکزی هم‌آهنگ بوجود بیاورد. در بعضی نواحی وضع جالبی احداث کرده‌اند: کلیه مؤسسات رسمی یا خصوصی که سرگرم توسعه امور اقتصادی خود میباشند سعی میکنند در پیرامون مراکز آموزش اساسی گرد آیند.

اگر این روش تعمیم یابد تمام مراکز آموزشی اساسی خواهند توانست از اشتراك مساعی و كمك پیدریغ سرویس‌های بهداشتی و کشاورزی و تعاون و کارهای همگانی و غیره برخوردار گردند. بطور کلی فعالیتهای دانشسراهای اساسی بدو گونه‌اند:

- ۱- فعالیتهای اجتماعی یعنی: تهیه اغذیه، منسوجات، کارهای بهداشتی کشاورزی و صنعتی، فعالیتهای زراعتی.
- ۲- فعالیتهای مربوط به تشکیلات حرفه‌ای. شاگردان در عرض دو سال تحصیل خود باید فعالیتهای عملی درباره کارهای صنعتی که در برنامه ذکر گردیده و همچنین طرز مکاتبه و مخابره معلومات خود را یاد بگیرند. در دانشسراهای آموزش اساسی مانند دبستانهای اساسی درس و عمل را توأم میکنند تا در نظر شاگرد ارزش این دو حرفه بطور معتدل جلوه‌گر شود و کار و تحصیل را دو عامل جدا نشدنی بشمارند.

برنامه دانشسراهای آموزش اساسی:

طبق اصل آموزش عملی، (شاگردان آموزگار) باید در وهله اول هدفهای اجتماعی آموزش و مقاصد مدنی را که بیان میدارد به‌همند آنها باید اصول تشکیلات يك جماعت آزاد بخواه و اهمیت انضباط را در تمام عملیات اشتراکی بشناسند. همچنین دانشسرا طوری تأسیس گردیده که یکنوع سرمشق اجتماع است زیرا هر چه باشد ساکنین آن احتیاجات و لوازم خود را

شخصاً مهیا میسازند و برای اینکار ناگزیرند که شاگردان شبانه روزی باشند و غالباً نیز همین طور است .

بعلاوه دانشسرا باید برای تکافوی احتیاجات اصلی خود نه تنها با هزینه‌های عمده مواجه گردد بلکه گذشته از لباس و غذا باید ، بهداشت و گذراندن ساعات بیکاری و مراقبت توسعه کشاورزی ، روحی و اجتماعی را تضمین نماید .

بعبارت دیگر «هر کسی باید در بهبود جریان کار دانشسرا کوشش کند و در تمام فعالیتهای مشترک شرکت جوید و بتفع مردم اقدام نماید بخصوص در موارد نظافت و تهیه غذا و سرویس میز غذا. بدین طریق شاگرد درخوابیدن حس مسئولیتی مییابد و این موضوع مقدمه مهمی برای فعالیتهای اجتماعی او و استفاده از آنان میگردد .»

در (مدرس) برنامه عملیات کشاورزی دانشسراهای اساسی بقرار ذیل است :

۱- اصول زندگی آزادی طلبی ، بهداشت، نگاهداری دهات و مزارع و اراضی ، تهیه اغذیه ، باغداری .

۲- خدمات اجتماعی در دهکده‌های مجاور: مسائل بهداشتی ، زندگی اجتماعی ، زندگی کشاورزی ، تعلیم جوانان .

۳- اعیاد و جشنها .

۴- مسابقات .

۵- موسیقی دسته جمعی .

۶- رقص و تئاتر .

۷- نقاشی و تزیین .

۸- تحصیل زبان هندوستانی .

تشکیلات « زندگی دموکراتیک » در دانشسراهای آموزش اساسی ارزش آنرا دارد که از نزدیک مورد مطالعه قرار گیرد .

دانشسرای بمبئی را يك (کالینه) که ۲۴ نفر کارمند دارد اداره میکند.

این کارمندان برای یکماه انتخاب میشوند و هر کدام از آنها سمت خاصی دارند . « نخست وزیر » با موافقت سایر اعضای کابینه میتواند برنامه کار ماه را متوقف سازد مدعوین نزد او میروند و او طرز عمل تعلیم را به آنها توضیح میدهد . وزیر تدارکات تمام مواد را تهیه میکند و آذوقه مورد احتیاج جماعت را مهیا و تقسیم آنرا تضمین مینماید . حسابداری هم بعهده اوست .

وزیر بهداشتی نیز با همکاری پزشک مخصوص مؤسسه در بهبود بیماران میکوشد و مترصد است که آب آشامیدنی نایاب نگردد .

در آخر هر ماه وزیران گزارش کاملی از عملیات خود تهیه و تقدیم میدارند تا مشکلات موجوده مرتفع گردد .

این گزارش شهابه هیئت دولت تقدیم میشود و قبول یا مردود میگردد . در صورت اخیر ، وزیر مربوط گزارش دیگری تهیه میکند . باید محلی را که خدمات اجتماعی در دانشسراهای اساسی اشغال میکنند یادآور شویم و با توجه باین نکته اساسی ، دانشسراهای اخیرالد کر تمام دانشسراهای دیگر ترجیح دارند .

هدف دانشسراهای اساسی اینست که در بین جماعت نظم اجتماعی برقرار سازند و روابط نزدیکی بین فامیل و دانشسرا استقرار بخشند . در مؤسسات متعدد مانند کشور (بهار) ، « شاگردان آموزگار » برنامه خاصی دارند که طبق آن به خدمات اجتماعی میپردازند .

در پنجاب ، « شاگردان آموزگار » در محله ها و دهکده ها بخدمات اجتماعی اقدام میکنند و برنامه کارشان بدین قرار است :

- ۱- اصلاحات شرایط بهداشتی .
- ۲- مبارزه علیه بیسوادی بالغین .
- ۳- توزیع دارو .
- ۴- تشکیل جشنهای توام با ساز و آواز .
- ۵- توسعه کشاورزی و صنایع خانوادگی .
- ۶- در بازارهای مکاره .

۷- فراهم آوردن بازیها و سایر فعالیتهای ابجدی .

چون پایه تدریس دانشسرای اساسی بر علم و عمل مبتنی است ، « شاگردان آموزگار » باید ضمن تحصیل ، يك یا چندین حرفه مورد احتیاج شخص را تمرین کنند . فنون غذا و لباس و نزل و کشاورزی و بافندگی و ریسندگی ، زنبیل بافی و سایر کارهای دستی در برنامه ها محل عمده ای را اشغال میکنند ، تمام این فعالیتهای بطور علمی تدریس میشوند تا ارزش حقیقی آن از راه تعلیم معلوم گردد .

دردانشسرای بمبئی که در یکی از دهکده ها بنام (لونی) (۱) تأسیس گردیده آب بقدر کفایت موجود نبود . معلمین و شاگردان در صدد برآمدند که براهنمائی کارشناس آبیاری به حفر حاههای جدیدی اقدام نمایند . برای انجام این عمل سه دسه مأمور شدند و مدیر دانشسرا نیز برای تسوین آنان با آنها همکاری نمود .

برای بودجه اینکار مبلغ سیصد روپیه از بنگاه خبریه مهیا نگاشته و ام گرفتند و چون شروع به عمل کردند در عمق ۲۱ متری به سنگ رسیدند برای اینکه سه متر دیگر زمین را حفر نمایند مجبور بودند با دینامیت کار کنند چون به موافق دیگر برخوردید مجدداً قرض کردند سرانجام حوصحه ای به مساحت ۸/۱۵ متر احداث نمودند و چون اهالی دهکده به این موضوع موچه شدند باعلاقه تام به عمل دانشسرا تحسن گفیه و به آنها کمک مادی کردند یکی از آنها بلمبه ای به دانشسرا عاریه داد تا حین ساختمان حاه از آب آن استفاده شود .

اهمیتی که بشغل پیشه وری داده میشود :

دردانشسرای اساسی علاوه بر کشاورزی ، چندین حرفه دیگر به شاگردان تعلیم داده میشود که رسیدگی و بافندگی و درودگری و کارهای دیگر از قبیل فلز کاری و بهیه روغن و شکر از آن جمله اند . در بمبئی هر شاگرد آموزگار علاوه بر دروس عادی ، تعلیماتی درباره

دریسنده گی و باغچه داری و مقوا سازی میگیرد ، بعداً در قسمت ریسنده گی و یافتند گی یا کشاورزی یا نجاری متخصص میشود . در پنجاب ، کشاورزی و باغبانی و ریسنده گی و یافتند گی از مواد اجباری تحصیل هستند .

مواد اختیاری عبارتند از: ساختن کاغذ رنگی و صحافی . مقوا سازی ، حفظ میوه و سبزی ، شکر سازی ، پرورش مرغان ، پرورش زنبور عسل ، پرورش نوغان ، صابون سازی ، مسواک ، شمع ، مرکب سازی ، تهیه گسج برای تخته و غیره ، چاپ روی متقال ، قالببافی و زنبیل بافی ، چرم سازی ، اقتصاد خانگی . پرستاری بیماران و تمام حرفه های معموله دیگر در محل . علاوه بر این در پنجاب ، آموزش هنرهای زیبای تربیتی جزو مواد اجباری دانشسرای اساسی است .

آموزش هنری نیز در بیشتر دانشسراهای کشور هند معمول است . در (مدرس) ، مواد اجباری عبارتند از:

۱- باغبانی ، کشاورزی و آشپزی .

۲- ریسنده گی و یافتند گی گذشته از این دانشسراهای اساسی میتوانند يك یا چند رشته تخصصی ذیل را نیز بیاموزند :

فلزکاری . کاغذ سازی ، پرورش مرغان و زنبور عسل ، چرم سازی ، قالببافی ، خیاطی . برش بافتن آلات علفی ، زنبیل باقی ، ریسمان ریزی ، مقوا سازی و صحافی ساده . صابون سازی . این حرفه ها مربوط به وضع مالی مؤسسه و احتیاجات محلی است . معلمین که این رشته ها را یاد میگیرند باید در دبستانهایی که مشغول تدریس خواهند شد به شاگردان بیاموزند . در میان این چند ماده در نظر من تنها يك ماده موجود است که تعلیم آن باید برای عموم محصلین اجباری باشد . وقتی که به شاگرد فن خیاطی را یاد میدهند لازم است فن برش را نیز بیاموزند ولی فن برش در تمام دانشسراهای اساسی اجباری نیست . حتی دانشسرای (هندوستانی تعلیم سانگ) نیز این فن را بطور ناقص میآموزد یعنی یافتند گی جزو برگرام است ولی دوختن جزو آن نمیباشد . بهر صورت از لحاظ کارهای عملی برنامه تعلیم دانشسرا دارای دورشته اصلی است :

۱- کشاورزی .

۲- پارچه بافی این برنامه از لحاظ هم آهنگ کردن مطالعات نظری و تعلیمات عملی دارای نتایج بسیار سودمند است .
نقشه تحصیلات و مطالعات راجع به کشت پنبه برای نمونه در اینجا ذکر میشود :

۱- کارهای عملی : تهیه يك روزنامه از کارهای انجام شده تعداد و مقدار کشت ، گوت افشانی و وجین کاری ، ملاحظه محیط گیاه پنبه تاریخ دانه افشانی و جوانه زدن و گل کردن گیاه و چین ابتدائی و غیره . یادداشت مراحل مختلفه نمو تأثیرات و آفات .

۲- یادداشت کردن وضع روزانه هوا (حداکثر و اقل حرارت) گیاه شناسی : پنبه کاری ، طبایع مشخصه ، عملیات قسمت های مختلفه نبات . طرز ساختمان گل ، طرز ساختمان میوه .

سه نوع ویژه پنبه و اختلافات آنها ، چگونگی تشخیص آنها ، تهیه آنها درهند و جهان . اصلاح اختلاف درخت پنبه .

۳- کشت : زمین ، رطوبت ، درجه حرارت . عوامل دیگر . تأثیرات آفات مختلفه ، اقسام مختلف کشت ، حشرات مضره .

۴- جغرافی : مناطقی که در آن پنبه کاری میشود ، شرایط جوی و آب و هوا برای کشت پنبه .

۵- تاریخ اقتصادی : تاریخ پنبه ، نقش پنبه در تاریخ بشر . عوامل اقتصادی که بعمل آمدن و مصرف پنبه را مشروط و محدود میکنند . تجارت پنبه در هند و در جهان در گذشته و حال . نفوذ و اثر بازار پنبه در زندگی اجتماعی و اقتصادی کشورهای تولید کننده در گذشته و حال .

۶- حساب : نرخ جوانه ها ، نرخ بذرکاری از قرار جریب . درآمد از قرار جریب . ارزش محصول ، حسابهای مربوط به کشت پنبه .

هر دانشسرای اساسی باید حداقل دارای دوجریب زمین آبگیر برای باغبانی باشد . بنابراین معلمینی که در این رشته تعلیم میکنند باید دارای

معلومات باغبانی باشند . عقیده متخصصین بر این است که برای بیست نفر (شاگردآموزگار) یک جریب زمین لازم است . در (مدرس) و چند منطقه دیگر دانشسراهایی که اراضی کافی ندارند باید در زمینهای شخصی بکار مشغول شوند . هر (شاگردآموزگار) بطور متوسط در هر سال سیصد ساعت کارهای کشاورزی میکند .

پرورش مرغان و زنبور عسل و نوغان و پوست کردن برنج . آردسازی شکر سازی و روغن گیری جزو فعالیتهای پیوسته آنان میباشد . فن طبخی نیز یکی از برنامه های مهم دانشسراهای اساسی را تشکیل میدهد و در این رشته تنها به پختن اغذیه اکتفا نمیشود بلکه انتخاب نوع غذا و کشیدن و چیدن آن روی میز از روی اصول عمل آموخته میشود . در این مؤسسات آشپزخانه آزمایشگاه کاملی برای مطالعات بهداشتی است و معلم آینده در آن ، اصولی را که به آنان اجازه تأسیس انبار آذوقه برای مصرف دانشسرا میدهد تادر آنجا غذای معتدلی برای شاگردان خود تهیه کنند و بشاگردان خود درایی موارد تعلیماتی بدهند . برنامه (هندوستانی تعلیم سانگ) در این باره ترتیبات قابل توجهی داده و تحت سه عنوان مشخص کرده است : تشکیلات کاو طبخی در آشپزخانه ، انتخاب ، انبار کردن و نگاهداری مواد غذایی ، تهیه غذا ، سرویس میز ترتیبات کار و کتابت . برنامه مربوط به منطقه (تراوانکار کوشن) (۱) از این هم مفصل تر است .

فعالیهای ابتکاری و تربیتی :

در تمام دانشسراها برنامه های مختلفی برای تفریح و تربیت محصلین تنظیم گردیده و اینک برنامه دانشسرای (مدرس) .

- ۱- موسیقی .
- ۲- رقص و نمابش .
- ۳- هنرهای زیبا و هنرهای تربیتی .
- ۴- برپا داشتن جشنها .

۵- مسابقات .

برنامه (هندوستانی تعلیمی سانگ) این فعالیتها را بطرز زیر طبقه بندی میکند :

۱- پرورش ذوق ادبی .

۲- موسیقی ، رقص و نمایش .

۳- نقاشی و هنرهای تزئینی .

۴- بازیها .

۵- گردشهای تفریحی و مسابقات . در همین پروگرام تأیید گردیده که هر شاگردی باید چند رشته از این هنرها را فرا گیرد .

۱- تا قوای زیبا پرستی را در شاگرد بیدار نکنند نمیتوان اطمینان داشت که شخصیت او را از همه حیث تربیت کرده اند .

۲- کارهای ابتکاری و تفریحی برای سلامت جسم و نفس و روح لازمند باید برای شاگردان ساعات بیکاری ترتیب داد و بآنها آموخت که چگونه از آنها استفاده کنند .

۳- آموزگار باید از حیث سلیقه و نیروی قضاوت در دوره تحصیل کاملاً تربیت شود و بداند آنها را چگونه باید بجای خود بکار برد .

تندرستی و بهداشت :

در مؤسسات آموزش اساسی و آنجا که برای چنین تعلیماتی معلم میپروراند برای مسائل بهداشتی اهمیت فوق العاده می قائلند .

اکنون معلوم گردیده که تا موقعیکه سطح زندگی هندیان اینقدر پست است ، بهمان نسبت در فهم اصول بهداشت و حفظ سلامتی عقب اند و سرویسهای دارویی و پزشکی آنان ناچیز است .

آموزش بهداشتی باید در صورت لزوم جای وسیع تر از آنچه در بیشتر کشورها برای این مورد منظور گردیده اشغال نماید .

آموزگار نه تنها باید به پاکیزگی و نظافت دبستان خود توجه کند بلکه باید در صورت لزوم به شاگردان یا اولیای آنها که گرفتار بیماری شده باشند

تا فرا رسیدن پزشک کمک های اولیه را بنماید . بشماید طریق بکار بردن داروهای خانوادگی را بیاد داشته باشد و بطور کلی باید در زندگی خصوصی و فامیلی خود مظهر نظافت و دقت و بهداشت باشد .
برنامه دانشسرای (هندوستانی تعلیمی سانک) در مورد بهداشت و نظافت شامل مواد زیر است :

۱- عمل اجرایی زندگی بهداشتی و تندرستی . توأم با مطالعه اصول مربوطه نظافت شخصی ، ملاحظه بهداشت در زندگی روزانه ، نظافت و سلامت محیط .

۲- بهداشت همگانی و بهداشت شخصی در دهکده ها .

۳- عناصر تشریح و زیست شناسی .

۴- اصول مقدماتی تغذیه .

۵- بیماریهای که بیش از همه شیوع دارند . علل شیوع آنها ، طریقهٔ معالجه با داروهای خانگی و ساده .

۶- کمک های اولیه در مواقع فوری و ضروری بویژه در موقع حوادث .

۷- برنامهٔ تندرستی یک مؤسسه تعلیمی اساسی .

در کشور (مدرس) برنامهٔ مربوطه به سلامتی و بهداشت شامل سه نکتهٔ دیگر نیز هست :

۱- بهداشت اجتماعی و اخلاقی .

۲- ممارست جسمانی در کارهای حرفه ای و فعالیت های اشتراکی .

۳- تربیت بدنی منظم .

در (تراوانکار کوشن) دروس معلمین آینده آموزش اساسی متوجه سه نکتهٔ مشخص است :

تعلیم نظافت ، تعلیم بهداشت ، تربیت بدنی . برنامهٔ نظافت مبتنی بر مطالعهٔ دقیق در موارد ذیل است :

۱- مفهوم نظافت . مبارزه با کثافت و پلیدی . نظافت منبع زیبایی است .

۲- نظافت همچنانکه موجب سلامت انفرادی است سبب بهبودوضع اجتماع نیز میباشد .

۳- تأثیرات اجتماعی و اخلاقی نظافت :

الف - نظافت وظیفه اجتماعی .

ب - نظافت وظیفه اخلاقی .

پ - روابط نزدیک نظافت خارجی و داخلی .

۴- تأثیرات فکری نظافت : نظافت روح را حساس تر و چابک تر میسازد ، فعالیت های دسته جمعی مربوط به نظافت نیروهای ، نظم و همکاری را تقویت میکند .

۵- تعلیم نظافت در ارتباط با انضباط های دیگر : علوم ، بطور کلی ، علوم اجتماعی ، بهداشت و تندرستی ، زبان و ادبیات ، حساب ، هنرهای زیبا .
تر بیت حرفه ای

برنامه تربیت حرفه ای در تهیه هیئت تعلیمی آموزش اساسی شامل نکات زیر است :

۱- تعلیم مواد آموزشی اساسی و اصولی که باید برنامه های این آموزش بر آنها مبتنی باشد .

۲- تربیت روحی و تربیت کلی کودک .

۳- تشکیلات و اداره مدارس .

۴- عمل اجرایی آموزش و سایر کارهای عملی .

۵- متدهای آموزش (کلی و خصوصی) .

تفصیلات برنامه های هر دوره ممکن است در کشورها تفاوت داشته باشد ولی در اصل مطلب همه یکسان و تقریباً متشابه یکدیگرند در بعضی مواد مختلفه در دوره واحدی جمع شده اند که دوره آن دو سال است . این همان است که نکته پنجم برنامه تأیید میکنند . (عمل واقعی آموزش و سایر کارهای عملی) در بعضی آموزشها کوشش میشود به کارهای عملی متنوعی داده شود در صورتیکه در دانشسراهای دیگر مثلاً دانشسرای (سواگرام) کارهایی

که باید بوسیله شاگردان اجرا شود همیشه بشرح زیر منقسم گردیده است:

۱- مطالعه برنامه‌های مدرسه‌ای از لحاظ عمل (کارهای مدرسه‌ای بمعنی
اخضر، مسابقات، غذای مدرسه‌ای برنامه، آموزش برای سلامت، بازیها
و غیره).

۲- شرکت در فعالیتهای دبستانی باشتراك دیران.

۳- کار اجرایی با شاگردان.

الف - تذکرات ابتدائی بین دیر مسئول و استاد مؤسسه تشکیلات
حرفه‌ای.

ب - تشکیلات مربوط به کار.

پ - آموزش قطعی.

ت - شرح کار انجام شده.

ث - تخصص بعضی امور و مناظرات بین دیران و پرسنل مؤسسه
تشکیلات حرفه‌ای در موضوع کار کردن با کودکان.

۴- تهیه لوازم آموزش برای کودکان.

بعنوان برنامه شروع کارهای اجرایی وسیله (شاگردان معلم) در
دبستانهایی که عملاً به تدریس میپردازند میتوان آنچه را که وسیله تشکیلات
هیئت تعلیمی، آموزشهای اساسی در کشور (مدرس) اختیار شده در اینجا
ذکر کرد:

۱- ملاحظه پذیرش چهار یا پنج کودک انتخاب شده در وضعیتهای
مختلفه (در منزل، در کلاس، در نمایشها، نزد رفقا و نزد والدین آنان)
تحتوانی که در ضمن دو سال تحصیل در آنان بعمل آمده است.

۲- ملاحظه يك کلاس با يك گروه برای سنجیدن طرز رفتار شاگردان
در محیطی که به فعالیتهای گوناگون اشتغال داشته اند.

۳- دقت در احوال کودکان عقب مانده.

۴- توجه به تفاوتهایی که بین شاگردان يك کلاس موجود است.

۵- توجه به کودکان تنبل که حواس خود را جمع نمیکند.

۶- اجرای برخی عملیات روزانه در مدت معین : عملیات اداری و خارج از برنامه .

۷- مطالعه راجع به تشکیلات حتی دربارهٔ مدرسه .

۸- سنجش هوش شاگردان و تخمین و تقویم پیشرفت آنان .

۹- ملاحظه و توجه به کار بعضی معلمین .

۱۰- عمل واقعی آموزش .

در بعضی مؤسسات که به تهیهٔ پرسنل آموزش اساسی اشتغال دارند ، معلمین آینده باید درعین فراگرفتن یک طرزتشکیل عملی ، به تعلیم بعضی از مواد مدرسه می‌ادامه دهند . در بعضی برنامهٔ این مؤسسات با دروسی شامل مواد زیرپیش‌بینی شده است :

۱- زبان ۲- حساب ۳- تاریخ ۴- جغرافی

۵- علوم ۶- زبان هندی . در هفته بیست دو جلسه برای این مواد اختصاص داده شده است . در مدرس (شاگردان آموزگار) باید پنج جلسه خود را در هفته برای مطالعه زبان محلی اختصاص دهند . معلمین کلاسهای بالاتر ، انگلیسی و متدهای آموزش انگلیسی را فرا میگیرند . در بیشتر کشورهای هند در مؤسسات آموزش اساسی وسایر مؤسسات فرهنگن اصلا زبان انگلیسی تدریس نمیشود .

از موقعیکه زبان هندی زبان رسمی کشور گردیده کوشش میشود که در تمام مؤسسات فرهنگی به فراگرفتن این زبان بپردازند . در دهلی و آجمر (۱) برنامه‌ها شامل درس راجع به علوم مختلف و همچنین علوم اجتماعی است . در « بیهار » (۲) تحت عنوان « فعالیت‌های تربیتی » (شاگردان آموزگار) باید موارد پنج گانه ذیل را تحصیل و مطالعه کنند :

۱- ادبیات محلی با زبان بومی .

۲- تاریخ هند در کادر تاریخ جهان که در بسط اجتماعی و تربیتی

انسان بحث میکند .

۳- جغرافیای هند در کادر جغرافیای جهان (بحث عمده اش در جغرافیای اقتصادی است) .

۴- مناطق مختلفه جهان .

۵- حوادث گوناگون .

دانشسرای مقدماتی در حال کار:

در دانشسرای آموزش اساسی زندگی پر فعالیتی در جریان است . برای پی بردن به چگونگی صرف اوقات شاگردان جای آن دارد که مرکز تعلیمی (لونی) (۱) در بمبئی را مثال بیاوریم :

از ساعت ۵ تا ۶/۱۵ بیدار شدن از خواب و کارهای صبح .

از ۶/۱۵ تا ۷/۳۰ جارو کردن نظافت ، غذای اول (تهیه و چیدن آن) .

از ۷/۳۰ تا ۷/۴۰ اجتماع عمومی ، نماز و اعلام برنامه روز .

از ۷/۴۰ تا ۸/۲۰ ریسنده گی

از ۸/۲۰ تا ۹/۵۰ تعلیمات عالی نظری .

از ۹/۵۰ تا ۱۰/۵۰ فعالیتهای عملی در امور حرفه ای

از ۱۰/۵۰ تا ۱۴ ناهار و استراحت و مطالعه .

از ۱۴ تا ۱۴/۱۵ دروس عملی آموزش .

از ۱۵/۱۵ تا ۱۶/۴۵ فعالیتهای حرفه ای (کارهای عملی) .

از ۱۷/۴۵ تا ۱۸/۱۵ بازیها .

از ۱۸/۱۵ تا ۲۰ شام و امور شخصی :

از ۲۰ تا ۲۰/۳۰ نماز شب . استماع اخبار رادیو و بحث در حوادث گوناگون .

از ۲۰/۳۰ تا ۲۲ مطالعه ، دوره تعلیمات ملی ، تهیه برنامه های نمایشی . دروس هندی .

اینک طرز صرف اوقات در مرکز (بیکرام) (۱) از منطقه (بهار)
ذکر میشود :

ساعت ۴ بیدار شدن .
از ۵ تا ۵/۱۵ نماز جماعت .
از ۵/۱۵ تا ۵/۴۵ چارو و نظافت .
از ۵/۴۵ تا ۷/۳۰ کشاورزی .
از ۷/۳۰ تا ۷/۳۰ صبحانه .
از ۷/۳۰ تا ۱۰/۳۰ کارهای حرفه‌ای .
از ۱۰/۳۰ تا ۱۱/۳۰ غذای اصلی .
از ۱۱/۳۰ تا ۱۴/۳۰ نمایش .
از ۱۴/۳۰ تا ۱۵ کارهای ریسندگی .
از ۱۵ تا ۱۵/۱۵ قرائت اوراق اطلاعاتی .
از ۱۵/۱۵ تا ۱۷ دروس نظری .
از ۱۷/۳۰ تا ۱۸ بازیها .
از ۱۹ تا ۱۹/۱۵ عبارت .
از ۱۹/۳۰ تا ۲۰ شام .
از ۲۰ تا ۲۲ مطالعه (کارهای شخصی) .
برنامه روزانه‌ی که برای مؤسسه‌ی کشور (مدرس) پیشنهاد میشود
بدین قرار است :

ساعت ۵ بیداری .
از ۵ تا ۶ امور شخصی .
از ۶ تا ۶/۱۵ نماز جماعت .
از ۶/۱۵ تا ۷/۱۵ کارهای دسته جمعی و گروهی .
از ۷/۱۵ تا ۸/۳۰ غذای اول ، مهیا شدن .
از ۸/۳۰ تا ۱۱/۳۰ کارهای دبستانی .

از ۱۱/۳۰ تا ۱۳/۳۰ ناهار و استراحت .
 از ۱۳/۳۰ تا ۱۶/۳۰ کارهای مدرسه‌ای .
 از ۱۶/۳۰ تا ۱۷/۳۰ تعلیمات طبیعی (دسته جمعی) .
 از ۱۷/۳۰ تا ۱۸/۳۰ استراحت ، فقط برای دانشجویانی که در
 آشپزخانه کار میکنند .

از ۱۸/۳۰ تا ۱۸/۴۵ نماز جماعت .
 از ۱۸/۴۵ تا ۲۰ شام و استراحت .
 از ۲۰ تا ۲۱ مطالعه .

امتحانات :

طریقه امتحانات مؤسسات آموزش اساسی در قسمت‌های مختلفه کشور
 هند متفاوت است. در دانشسرای (بهار) امتحان سالیانه وجود ندارد ارتقاء
 شاگردان کلاس بالاتر از روی پرونده‌های انفرادی هر يك از شاگردان که شامل
 چگونگی اخلاق و رفتار و طرز کار کردن آنان است صورت میگیرد و به کمیته
 بازرسی ویژه ارجاع و نتیجه آن ابلاغ میگردد .
 شاگردانی که پرونده آنان مقبول گردیده ، سدیق میگیرند و کسانی که
 ناعاضی داشته‌اند مدتی دیگر به تحصیل اشتغال میورزند تا برای ورود به
 کلاس بالاتر آماده شوند. در مناطق دیگر مانند (مدرس) يك امتحان رسمی
 موجود است و يك امتحان داخلی نیز وجود دارد که مخصوص کارهای عملی
 است . طرز تشکیل این سیستم بدین قرار است .

گروه الف : موادی که به امتحان داخلی مربوط است .

۱- حفظ الصبحه و بهداشت (با اضافه آموزش طبیعی) .

۲- باغبانی و طبخ .

۳- ریپندگی و بافندگی .

۴- شکایات همگانی و معالجات .

۵- کار در دبستان ضمیمه .

گروه ب : موادی که از آن امتحان رسمی میشود .

۱- زبان و ادبیات .

۲- روانشناسی اطفال (و علم تربیت اطفال) .

۳- اصول آموزش اساسی .

۴- روش های آموزش .

۵- اداره مدرسه .

در سایر مناطق مانند (دهلی) و دانشسراهای (آچمر) شاگردان از نزدیک توسط اداره تعلیمات مراقبت میشوند و معینا در مواد نظری و هنرهای معمولی و حرف و صنایع و تمرین آموزگاری باید امتحانات نهائی بدهند برای هنرهای معمولی و حرف و صنایع ۳۰ نمره از مجموع ۱۵۰ نمره برای نتایج سالیانه کار در نظر گرفته میشود و برای تمرین آموزگاری ۵۰ درصد از مجموع نمره برای تمام کار سالیانه ملحوظ میگردد .

در آموزش اساسی ، معلمین باید از فعالیت خود فهرستی منظم تهیه کرده و آنرا بمنزله حساب دخل و خرج خود حاضر داشته باشند . شاگردان دانشسراها در بعضی جاها دعوت میشوند که به کمک گزارشهای جداگانه ، روزانه ، هفتگی ، و پانزده روزه که مسلماً در تهیه گزارش سالانه بکار میآید ، گزارش جامعی تهیه نمایند . اکثر دانشسراهای اساسی مستقیماً تحت نظر ادارات تعلیمات مناطق مختلفه اداره میشوند . مؤسسات خصوصی که به تعلیمات اساسی میپردازند اندکند زیرا ابوین آنها که میبینند باید برای تعلیم کودکان خود خرج کنند ترجیح میدهند که آنان را به مدارس قدیمه بفرستند ابوین روستائی نیز میل دارند بچه های آنها پس از درس خواندن کارمند دولت کارمند تجارتخانه یا مؤسسه صنعتی بشوند .

تربیت عالی معلمین مأمور آموزش اساسی و آموزش تکمیلی :

در بعضی کشورها . آموزش اساسی به مرحله تکامل رسیده و از کلاس

هشت شروع میشود و چهار سال دیگر ادامه مییابد .

برای این مؤسسات نیز مانند دانشسراهای آموزش اساسی هیئت تعلیمیه

راجع باصلاح کنندگان تعلیم و تربیت از زمان «لاك» (۱) و اشارات راجع به تحولات اندیشه تعلیم و تربیت .

۴- علم الاجتماع .

۵- مطالعه تشکیلات مدرسه‌ای ، بخصوص مدارسسی که برنامه‌های مختلف آن مبتنی بر مطالعه و تحصیل حرفه‌ها و محیط‌های متمرکز است .

۶- مبادی علم وظایف الاعضاء ، تعلیم بهداشتی و حفظ الصحه .

۷- متدلوژی عمومی و خصوصی .

۸- زبان هندی برای شاگردانی که در دوره دیپلم آنرا نیاموخته‌اند (کسانی که هندی میدانند یکی از زبانهای محلی منطقه (بههار) را فرا میگیرند) .

۹- آموزش عملی .

آزمایشها و تحقیقات موجوده در شعبه تربیت معلمین ممکن است مبتنی بر مسائل زیر باشند :

۱- نشوونمای کودک .

الف) کودک و محیط زندگی و نشوونمای طبیعی و فکری او، عواملی که در او مؤثرند .

ب) بهداشت کودک و تغذیه او .

پ) مطالعه در وظایف الاعضاء کودک .

ت) بچه داری .

ث) مطالعه درباره تربیت کودک در مهد کودکان و شیرخوارگاهها .

مطالعه در نشوونمای کودک باید مبتنی باشد بر مطالعات مستقیم در

باره موضوعاتی که از زندگانی خانوادگی آنان و نزدیکترین محیط زندگی ایشان و مدرسه آنها گرفته میشود .

۲- تحقیقات روانشناسی و آزمایشهای متفرقه :

- (الف) تهیه و استقرار تستهای هوشی اعم از شفاهی و غیر شفاهی .
- (ب) ترتیب تستهای تربیتی برای شاگردان کلاسهای مختلف مدارس آموزش اساسی .
- (پ) تحقیقات علمی مربوط به برگزیدن اطفالی که قرار است از سن دوازده یا چهارده سالگی به تحصیلات بالاتر اشتغال ورزند .
- (ت) تحقیقات علمی و روانشناسی در باره برنامه های تحصیلات در مؤسسات تکمیلی اساسی .
- (ث) تحقیقات درباره هدایت شغلی و استفاده از مشاغل .
- ۳- آمار منطبق بر تعلیم و تربیت و روانشناسی .

تربیت معلمین آموزش مقدماتی برای تعلیمات اساسی :

اقدام مهم دیگر برای توسعه و تکمیل تعلیمات اساسی افزایش محسوس مدارس است که بتوان از آنها برای تعلیمات مقدماتی اساسی استفاده کرد و همین امر خود موجب تشکیل مدارس است که بتوان معلمین چنین مؤسساتی را در آنها تربیت کرده تعداد این مؤسسات خیلی کم است و در این میان باید از مؤسسه موجوده در (سواگرام) (۱) را نام برد . گاندهی آموزش جدید را «آموزش برای زندگی» تعبیر کرده و گفته است :

«محیط آموزش جدید از گهوار کودک شروع میشود و تا گور و ادامه دارد .» ولی تعبیر آموزش برای زندگی دامنه بسیار وسیعی وارد و نه تنها طول مدت آنرا میسرساند بلکه مبین اشتغال آن بر مطالعات مختلف نیز میباشد کاندی برای تفسیر قول خود این عبارت را میآورد :

از سالهای نخست کودک باید تعلیمات را پی ریزی کرد و برای اطمینان باید پایه های آن بسیار عمیق باشند؛ آموزش جدید باید از تعلیمات اکابر آغاز گردد ، یعنی قبلا باید ابوین و جماعت باسواد شوند تا درک تربیت کودک را برای آنان بیشتر باشد .

كودك بايد تا پيش از هفت سالگي در كانون خانواده و تحت نظر مادر خود پاكي زگي و حفظ مراتب بهداشت را همواره نصب العين قرار دهد و همين طور بار يابد تا موقعي كه به دبستان وارد شود و آنچه را كه در خانه به او گوشزد شده طي تحصيلاتش پيشتر شده و مقياس معلوماتش نيز افزونتر گردد .

كاندي ميگفت: « فراموش نكنيد كه در اين آموزش ابتدائي بايد باز هم به كودكان اطلاعات بهداشتي و پاكي زگي شخصي و تغذيه داد و بآنها آموخت كه در كارهاي پدر و مادر خود به آنها باري كنند. » مفهوم كامل آموزش اساسي ابتدائي اينست .

كسي كه مسؤليت تعليم كودكان را بعهده ميگيرد بايد بطور حتم عالم بتعليم و تربيت باشد (كودكاني كه آموزگار به تعليم و تربيت آنان همت ميگمارد از ۲ سال و نيم تا هفت سال دارند. در كشورهايي كه آموزش اساسي متداول است كودك تا شش سالگي دوره تهيه ابتدائي را طي ميكند. در اين دبستانهاي خردسالان نيز درست مانند دانشسراهاي تكميلي ، تحصيل توأم با كار است و كودك نورسيده ضمن فراگرفتن مقدمات دروس ، نسبت به وسعت فكر و قدرت جسم خود ، آنچه را ميخواند عملاً نيز به تكميل آن ميپردازد . برنامه دانشسراي (هندوستاني تعليم سانك) بدین پایه استوار است :

- ۱- تشكيلات زندگي اجتماع .
- ۲- تربيت اجتماعي .
- ۳- مطالعه درباره كودك .
- ۴- تاريخ تعليم و تربيت .
- ۵- اصول و هدفهاي اصلي آموزش مقدماتي اساسي .
- ۶- مضمون آموزش مقدماتي اساسي .
- ۷- تربيت كار .
- ۸- نظافت بهداشت .

۹- مطالعات مربوط به طبیعت (یاغبانی و مواظبت حیوانات کوچک جزو همین درس است) .

۱۰- زبان و ادبیات (باضافه طرز سخن گفتن در اجتماعات) .

۱۱- موسیقی و وزن .

۱۲- هنرها و حرفه ها : فعالیت های خلاقه و کارهای دستی که موافق طبع کودکان کوچکتر از هفت سال باشد . بطوریکه ملاحظه میشود ، آموزش اساسی به کندی و آسانی پیشرفت میکند ولی پیشرفت آن حتمی است و با پیشرفت این مورد ، تربیت معلمین نیز که در این امر دعوت میشوند پیشرفت میکند . باید خوشوقت بود که جنبه عملی این تربیت و جنبه نظری آن هرچه کمتر باشد . مواد دروس در دانشسرا ، باید کامل و زندگی اجتماعی مقرون بهم آهنگی و نظم باشد اگر خواسته باشید این مورد در مدارس (شاگردان آموزگار) نیز مصداق یابد لازم است دستور فوق بطور قطع بمرحله اجرا در آید .

در دانشسراها ، استادان باید سعی کنند که آنان را با مسائل صریح آموزش اساسی مربوط کنند تا هنگامیکه این شاگردان حرفه معلمی را پیشه خود ساخته در حل معضلات و دشواریها عاجز نمانند . باید متذکر بود که دانشسراهای مقدماتی آموزش اساسی بر رویهم متوجه اهمیت و نتایج عالی این تعلیمات هستند و حقیقه محصلین را به چگونگی انجام این مأموریت خطیر مستحضر میدانند .

۱- برنامه مقدماتی کشاورزی و باغبانی دانشسراهای مقدماتی «مادهیا پرادش» (۱)

اصول عمده کشاورزی و باغبانی :

خاك: تشكيل زمین از راه تجزیه و خورد شدن سنگها ، خاكهای اصلی و خاكهای رسوبی اجزاء متشکله و معدنی اراضی. طبقه بندی اراضی بر حسب عناصر متشکله (ریك ، خاك قرمز و غیره) ظرفیت نگهداری آب .

زراعت - مقصود از آن. صلايه و تهويه ، از میان بردن علفهای هرزه و حشرات ، روشهای کارشخم زدن، صاف کردن و خورد کردن سنگهای مزرعه و غیره وسیله آلات و ابزار قدیمه و تکمیل شده .

کوت و رشوه زمین - لزوم این عمل ، عناصر خاصیکه در ترکیب کوت و رشوه موجود است .

(آزوت ، آسید فسفوریك و پتاس مثلاً) اهمیت این عناصر . انواع مختلفه کوت و رشوه و طرز استفاده از آن . کوت و رشوه یکبه بقدر زیاد مصرف میشود و بدست آوردن آن در دهات آسان است . کوت و رشوه یکبه دارای غلظت است مانند کوت ماهی، کوت گرد استخوان و کوتهای شیمیائی) و طرز آوردن آنها از شهر، تهیه کود و تخته پهن در دهکده.

کشت و زرع خاص هر فصل در مزارع و باغها . روابط بین زمین و آب و هوا و زراعت . استحصال نباتات از دانهها . اقسام کشت خوب . وسایل کنترول انواع مزبور . نرخ کشت به هکتار . (برای زراعت عمده محل) روش کشت نباتات و تهیه گیاهان نشائی .

درخت کاری - جوانه زنی ، نهال نشانی ، قلم شکافی و قلم منته ای (در مواقعی که فصل قلم زدن هست) .

درو - درو کردن ، کوبیدن . خشک کردن و انبار کردن انتخاب و ذخیره دانه های مخصوص کشت .

وچین ، منظور ، روشها ، و فصل مساعد .

آبیاری - منظور از آن ، طرق مختلفه آن ، (آبیاری طبیعی و مصنوعی) منابع و یوة آب (انبار ، جوی ، چاه ، رودخانه و غیره) .

طرق بالا آوردن آب بوسایل مختلفه قدیمه و جدیده . طرز آبیاری کشتزارها .

زه کشی ، لزوم آن . روشهای زه کشی اراضی .

طرز بهره برداری از یک مزرعه و یک باغ تعیین میزان بهره برداری از طریق رسم منحنی های سطح و درعمل زراعات . محدود ساختن محوطه باغها بوسیله پرچین ، گیاهانی که بدرد اینکار می آیند . طرز کشت اقسام گاهها سبزیها و درختان میوه .

زندگی گیاهان :

ریشه - عناصر مختلفه آن ، بقله و پوشش . اقسام مختلف ریشه ها : ریشه های عمودی و طرز دسته دسته ، اعمال ، جذب عناصر غذایی ، استقرار در زمین و نمایل بجهت های مختلف که دارای مواد جوهرهای غذایی هستند . ساقه - قسمتهای مختلفه آن : منظره خارجی . (خود ساقه ، شاخه های آن ، شکوفه و جوانه) .

قطع - (دانه ، چوب ، و مغز) ساقه های هوایی و ساقه های زیرزمینی عملیات (انتقال شیره در قسمتهای بالای نبات . محفوظ داشتن عناصر غذایی و غیره) .

برگی - عملیات (جذب کربن تنفس و دفع هوا و ترشح) .

گل - قسمتهای اصلی و عملیات آنها . مشخصات اقسام عمده .

میوه - قسمتهای عمده درختان میوه .

دانه :

حشرات زیان آور :

اطلاعات کلی راجع به زندگی حشرات . حشرات مفید و حشرات موزی
اقدامات لازم برای پیش گیری و جبران خسارات حشرات به زراعات منطقه.

مواظبت از حیوانات :

چگونگی تغذیه و آب دادن به حیوانات . تغذیه حیوانات باید متناسب
کاری باشد که از حیوانات انتظار میرود ، غذای حیوان باید پاکیزه و سالم
باشد همچنین آب آن . چراگاهها باید بقدر کافی بزرگ باشد و علفهای خوبی
در آن بعمل بیاید . تهیه علوفه و علوفه .

مسکن ، اصطبل باید پاکیزه . هواگیر و بقدر لازم وسیع باشند تا
حیوانات بتوانند آزادانه حرکت کنند . محوطه برای گاوها ، طفیلی ها ،
لزوم قشو کردن و بروس زدن و شستشوی حیوانات برای محافظت از کیک
و شپش ، بیماریها ، بیماریهای معموله است . برفک ، بیماری گاوی ، (طاعون ،
اسهال) ، داروهای اولیه ، پرورش ، طرزهاییکه با بکار بردن آن حیوانات را
مشخص مینمایند . (کار ، شیر ، گوشت و قصابی و غیره) پرندگان . اصول
عمده پرورش ، انتخاب و پرورش ، رشد و منافع آنها ، گاوهای وحشی مفید .
اخته کردن حیواناتیکه برای تولید آنها نیست . انجمن های حمایت حیوانات
انجمن صلیب آبی ، دانشسراهاییکه حیوانات در دسترس آنها نیست باید
شاگردان را در مراتع همجوار بفرا گرفتن معلومات مزبور ادا کنند .

مرتبۀ عملی که شاگرد باید بدان نایل آید :

معلم آینده باید در پایان تحصیل مراتب زیر را حائز باشد :

- ۱- تجربه کشاورزی عملی که در هر یک از دوره های سه ماهه تحصیل
اطلاعات معینی راجع بآن حاصل میکند .
- ۲- دانستن عملی هزینه های کشاورزی .
- ۳- تجربه عملی عملیات زیر : تهیه نباتات برای نشازدن ، فودزن ، حفظ
برچین ها .

۴- تجربه عملی مواظبت‌های حیوانات خانگی و یک معلومات کافی از چگونگی انجمن حمایت حیوانات و انجمن صلیب آبی .

از لحاظ نظری معلم آینده باید اطلاعات کاملی از کشاورزی داشته باشد تا بتواند شاگردان روستائی خود را یجزيات آن آشنا سازد . معلم آینده باید نشان بدهد که به کتب و مجلات مربوط به اصول جدید کشاورزی علاقه دارد .

۴- برنامه کارهای ریسندگی و بافندگی دانشسراهای مقدماتی (ماده‌ها بهارات) (۱)

دروس مربوط بصنایع فوق‌الذکر شامل شناسائی علمی و عملی پارچه بافی و تعلیم آن بشاگردان است که در پنج کلاس ابتدائی تدریس میشود .
کشت پنبه :

استاد ریسندگی دست به اقدامات لازم میزند و با استاد کشاورزی اشتراك مساعی مینماید تا اینکه شاگردان خودشان بتوانند طرز کشت پنبه را عملاً فراگیرند .
چیدن پنبه :

موقع چیدن و طرز عمل آن . پاك کردن پنبه : نتیجه‌ئی که شاگرد باید در پایان تحصیلات بگیرد .

دانه کردن - دانه کردن وسیله اسباب دستی . لزوم خشك کردن پنبه پیش از دانه کردن . نتایج که شاگرد باید در پایان تحصیل بگیرد . سی (تولا) پنبه مرطوب یا بیت (تولا) پنبه خشك در نیم ساعت . قسمت‌های مختلف دستگاه دانه کردن ، مطالعه درباره این دستگاه و آلت دانه کردن دستی کسب نتیجه برای رسیدن ۳/۱/۲ (تولا) پنبه در نیم ساعت .

شانه زنی - اندازه گیری لزوم شانه زنی پنبه . سه قسمت فنی شانه زنی .

۱- شانه زنی وسیله کمان کوچک دستی مواظبت در نگاهداری پنبه

چیده شده . قسمتهای مختلفه آلت آن . اندازه و طرز ساختمان ، نقطه میکه کمان باید به زه برسد ، تهیه کمان .

۲ و ۳- پنبه زنی جدید : معلمین آئنده باید پنبه زدن با انگشتان و با تیه چوب بامبور یا بک پرند . مطالعه قیاسی « پنبه زنی ملایم » و « پنبه زنی جدید » .

تهیه نوار :

متد صحیح برای تهیه نوار ورشته ، آمار و چگونگی یک نوار خوب . طول ، وزن و شکل ، مواظبت در بسته بندی نوارها ، موادی که بکار میرود : میز ، ترکه و دسته چرخ .

ریسندگی :

ریسندگی وسیله (تکلی) : ریسندگی با دو دست . استعمال مقوا و خاکسترو عوض ، طرز صحیح برای تابیدن نخ روی (تکلی) ، برای تابیدن نخ روی قرقره . برای تهیه کلاف . طرز نخ تابی با (تکلی) با اوضاع مختلفه :

۱- وضع نشسته : تابیدن در زمین و پیچیدن در هوا .

۲- » در هوا » در زمین

۳- » در زمین »

۴- وضع ایستاده تابیدن در هوا و پیچیدن در هوا . (ریسندگی وسیله تکلی) باید یکبار وسیله شصت و سبابه و بار دیگر وسیله شصت و انگشت وسطی انجام گیرد .

ریسندگی وسیله (شرخه) ریسندگی وسیله (کپزان) یا (تار وادا) شرخه محلی ، تهیه شرخه ، مراقبت در خوب کار کردن اسباب : روغن کاری ، مقیاس گیری ، چرخ و بیکر آن آلت .

بافندگی مقدماتی :

بمعلمین آئنده تمام مراتب رشته های زیر آموخته میشود :

۱- بافته و فتیله .

۲- (بافته عریض) .

۳- (فرش زمینی) .

۴- مشعل .

۳- برنامه کارهای چوبی دانشسراهای مقدماتی

(ماده‌ها بهارات) :

در این دروس منظور اینست که اطلاعاتی راجع بکار دستی چوبی بشاگردان داده و آنها را با اصول این کار آشنا سازند . حتی المقدور باید اسباب کار ساده و باوضع بومی تطبیق نماید . شاگردان را باید عادت داد که روی میزهای ویژه نجاری معمولی و بومی کارکنند . دستورچنین است که حتی الامکان از بکار بردن اصول علمی درودگری خودداری شود . شاگرد را باید درساختن اشیاء چوبی ساده آزاد گذاشت .

برنامه :

بکار بردن ابزارهای ذیل : قیچی ، رنده ، خط کش ، گونیا ، تخمق چکش دوسر کوچک ، چکش بزرگ ، آچار ، میخکش ، گیره ها مته دستی ، قیید ، پرگار ، رنده ، آچار بزرگ . برای بریدن ، سوهان ، سنگ ساب ، غلطک . خط کش تیره دار ، تبر .

شرح و توضیح درباره ابزار و آلاتی که شاگردان بکار میبرند . طرز حفاظت ابزار از زنگ زدگی و خراش رسم و نقاشی مقیاس های مختلف : يك خط مستقیم به دو قسمت مساوی . ترسیم زوایای مختلفه و منحنی و مثلثات . تمرینات ساده .

آره کشی و رنده کشی . طرق مختلفه چفت کردن تخته ها ، کار گذاشتن چوب رختی ، میز کوچک و قفسه ها ، کاغذان ، جای کتاب ، چهارچوب عکس سینی چوبی ، مبز معلم ودوات .

درست کردن مبیل های شکسته .

کارهای مربوط به نی ، سه پایه و صندلی و سایر اشیاء ساده .

رنگ کاری ، جلادادن و انواع آنها .

لاک کاری ، تهیه رنگها .

۴- برنامه بهداشتی و تندرستی (مناطق روستائی) دانشسراهای مقدمائی بنگال غربی :

بهداشت شخصی : نظافت . بدن ، حمامها ، البسه ، مواظبت چشمها ،
دندانها و موها و پوست ، بیماریهای پوست و علل آن و طرز مداوا . وضع
مطلوب بدن در موقع ایستادن نشستن و در حال حرکت ، منافع ورزش ،
آداب و هوای سالم . کار ، خستگی و رفع خستگی ، مقدار استراحت و خواب
درستین مختلفه .

خانه مسکونی و عمارات مدرسه می ، انتخاب نقل مکان ، استقرار مطلوب
از نقطه نظر روستائی و هواگیری . زه کشی ، نقل مکان آشپزخانه ، مستراحها
و اصطبلها ، تخلیه مستراحها و آبهای مستعمله (فاضل آنها) را بریزها .

آب : صفت يك آب آشامیدنی ، چگونه آب نجس میشود . طریقه
جلوگیری از نجس شدن چشمه . چگونگی تهیه آب آشامیدنی .
تغذیه - لزوم آن برای :

الف) ترمیم ضایعات بدن ؛

ب) تضمین نشو و نماي بدن ، انواع مختلف غذا و فائده ویتامینها ، شهر
غذائی ، لزوم غذا در مواقع معینه . مضار غذاهاى فاسد بر قرارى يك رژيم خوب
غذائی . مضار مخدرات .

بیماریهای انتشار یافته و طرق جلوگیری از آنها : سرما خوردگیها و
زکامها ، نوبه ، کالآزار ، تب تیفوئید . وبا ، آبله ، اسهال خونی « آب
آوردن مسرى » وسل ، احتیاطات لازمه برای جلوگیری از بیماریهای
عفونی و مسرى .

حوادث و تصادفات ساده و معالجه آنها : استعمال داروهای ضد عفونی .
گزش زنبور و عقرب ، گزش مارها و سگها ، طرز معالجه آن .

۵- برنامه اقتصاد روستائی و خدمات اجتماعى (مناطق روستائی) دانشسراهای مقدمائی بنگال غربی :

این برنامه بمنظور داشتن يك زندگى بسیار آسان و آسوده و مبارزه علیه زباده

روی در صرف کار، وقت پول و غیره تنظیم شده .
 درآمدهای تکمیلی ، پرورش پرندگان ، تهیه لبنیات . پرورش بز و
 سایر چهارپایان بزرگ ، پیشه خانوادگی .
 اختلاف در دهکده ، عرضها ، مخارج مربوط به دعوتها و تشریفات
 مذهبی . استقراری و فقر دائمی در مناطق روستایی .
 بهره برداری کشاورزی : تدارک آبیاری و زه کشی . وسایل داشتن
 کشت و بندر خوب و حیوانات نیرومند ، اصلاح وضع ابزار ، کشاورزی اشتراکی
 بیماریها و الکل های متداوله و طرز معامله آنها ، انتخاب زراعت ، شرکتهای
 فروش .

مسئله تغذیه - غذای ارزان و مغذی و تهیه آنها . چراگاهها و مسئله
 تغذیه بهائیم .

اصلاح مسکن در مورد بنا ، مواد ساختمان ، استفاده از آبهای مصرف
 شده ، آبهای مطبخ ، طرق عمومی ، زه کشی عمومی زمین ، کتابخانه و زمین
 بازی عمومی ، اجتماعات دهکدهها ، تشکیلات و میدان عمل آنها ، نقش معلمین
 در این اجتماعات ، آموزش بالینی ، زنان و مردان ، قدر اخلاقی اجتماع روستایی
 و فعالیتهای شهری آنها ، تفکیکات ، منظور و نقش نهضت اشتراکی تشکیلات
 مربوط بترقی روستایی . عمل آنها ، نقش عمال دولت و غیره .

۶ - طرح يك بازرسی روستایی که شاگردان معلم دانشسراهای
 (میدها پرادش) (۱) اجرا مینمایند .

توصیف عمومی دهکده .

۱ - تغییر منزل دادن .

۲ - سطح اراضی دهکده .

۳ - تعداد خانهها :

الف) پوشش با سفال

ب) پوشش با سفال یا آهن .

۴ - سطح بنا

۵ - تعداد متوسط اطاقهای خانه

۶ - چند خانه دارای پنجره است ؟

۷ - پشت بام طوری ساخته شود که بادگیر داشته باشد ؟

۸ - استقرار يك نقشه طرحی زمین دهکده .

۹ - استقرار نقشه (افقی) يك خانه معمولی .

حجمیت

۱ - جمعیت کلی .

۲ - طبقات اصناف یا جماعت معروف در دهکده (با تعیین تعداد نفرات در هر مورد) .

۳ - تعداد خانه‌ها در دهکده .

۴ - تعداد متوسط نفرات هر خانواده .

۵ - آیا سیستم شیوخ متداول است ؟

۶ - جمع کل .

الف) مردان (ب) زنان، (پ) اطفال پسر کمتر از ۱۴ ساله
ت) دختران کمتر از ۱۴ سال.

۷ - تعداد کودکان فوت شده در هر فامیل .

۸ - مهاجرت :

الف) تعداد مردانی که دهکده را ترك گفته‌اند .

ب) تعداد زنانی که دهکده را ترك گفته‌اند.

پ) جاییکه رفته‌اند.

ث) شغل هر مهاجر (ث) علل عزیمت آنها (ج) آیا گاهی مراجعت

میکنند ؟ (چ) آیا مکاتبه میکنند ؟ (ح) آیا پول میفرستند ؟

آداب و رسوم اجتماعی

۱ - سن متوسط ازدواج چیست ؟ الف) برای پسران ب) برای

دختران ؟

۲ - آیا اشخاص بالغ مجرد وجود دارد ؟

۳ - آیا بیوه‌هایی که مجدداً ازدواج کرده باشند وجود دارند ؟

۴ - از کجا زن یا شوهر میگیرند ؟

۵ - خارج از تیره و صنف اجازه ورود بصنف دیگر را دارند ؟

۶ - آیا مردم بدبستانهای عمومی راغب ترند یا بدبستانهایی که بوسیله يك کمیته تعلیمی احداث شده اند ؟

۷ - آب مشروب را از کجا فراهم میکنند ؟

۸ - آیا گوشت گاو میخورند یا لاشه حیوانات ؟

۹ - آیا از سکنه کسانی هستند که اصلاً بشهر نرفته اند ؟

۱۰ - چند نفر با ترن سفر کرده اند ؟

۱۱ - چند نفر از ولایت خارج شده اند ؟

۱۲ - آیا مناسبات دهکده های همجوار خوب است ؟

۱۳ - کسانی هستند که برای مراسم تغذیه سفر کنند ؟

۱۴ - اگر هستند چند بار این کار را کرده اند و کجا رفته اند ؟

۱۵ - تاجه اندازه نفوذ شهر را تحمل میکنند ؟

۱۶ - چه تظاهراتی در دهکده وجود دارد : جشن وعید میگیرند ؟

نمایشهای حزن انگیز دارند ؟ آواز میخوانند یا حکایات حفظی و غزل خوانی میکنند ؟ بازیها (با آواز یا کف زدن تظاهر میکنند ؟ ورزشهای روستایی آیا مانند جنگ خروس ورزش میکنند ؟ یا شبیه بازی بچه ها است ؟

۱۷ - چگونه میتوان تظاهرات بی ضرر و آرام را باهالی تلقین کرد ؟

اصلاحات شرایط بهداشتی و سلامتی

آ) آب مشروب را چگونه بدست میآورند ؟ آیا از چاه میکشند ؟

از جوی یا از انبار یا رودخانه یا ترعه و چشمه ؟

ب) آیا خانواده ای هست که آب مشروب خود را بجوشانند ؟

پ) آیا مردم در آب چاه یا چشمه یا رودخانه استحمام میکنند یا لباس

میشویند یا سراغ آبهای مشروب میروند ؟

ت) آیا در دهکده مستراح موجود است ؟

ث) نظافت راه های عمومی چگونه تأمین میشود ؟

ج) مردم چند بار استحمام میکنند ؟

چ) بیماریهای شایع در دهکده کدام هستند اقدامات لازم برای

جلوگیری و معالجه این امراض چیست !

(ح) مرگ و میر کودکان در دهکده .

(خ) هنگام زائیمان بانوان چه مواظبت هایی از آنان بعمل می آید ؟

(د) شاگردان معلم چه اقدامی میتوانند بکنند تا عادت بهداشتی و

وضع صحیح همگانی دهکده اصلاح شود ؛

۷- برنامه پرورش جماعات و فعالیتهای پرورشی دانشسراهای
تعلیمات اساسی در مدرس :

زندگی آزاد - هدفهای اجتماعی آموزش جدید ، ایده آل اشخاص

متمدن است : تشکیل جماعت دانشسرا بنا بر اصول دموکراسی و حق انتخاب

برای هر يك از آن جماعت در انتخاب اعضای اداره و همکاری با آنها ، لزوم

بدست آوردن يك تعادل صحیح بین آزادی و وظیفه . ایجاد يك روایت .

بهداشت : نظافت مساكن و اراضی . تهیه اغذیه ، آشپزی ، باغبانی ،

خدمات اجتماعی و سایر فعالیتهای مربوط به نظام همگانی ، که باید به

دسته هایی سپرده شود و در کارروانه معمولی اجرا گردد .

خدمات اجتماعی :

سرویس خدمات اجتماعی مسؤل تشکیلات مجدد مراتب زیر در

دهکده ها میباشد :

۱- حرفه ها : تاریخ و تحولات حرفه های مزبور ، مسائل اقتصادی ،

مواد اولیه ، ابزار و آلات و غیره . چگونگی اصلاح اوضاع ، دایر کردن

زمینهای بایر و تکمیل سیستم آبیاری .

۲- بهداشت و تندرستی - رسم حدود دهکده ، اصلاح ، احداث

آبریزها . مستراحها ، حمامها ، مواظبت منابع آب ، مبارزه علیه بیماریهای

مسرئ .

۳- زندگی اجتماعی - تعلیم اصول زندگی آزادی طلبانه و

همکاری ، تشکیل يك (پانشیات) در دهکده و سرویسهای مختلف آن با ضافه

يك سرویس مراقبت . بر طرف ساختن اختلافات از طریق میانجیگری

حسن تفاهم بین مردم ، اجتماعات جوانان ، مسائلی که عناصر ضد اجتماعی

پیش میآورند و حل مسائل مزبور .

۴- زندگی تربیتی - تشکیل بازارهای مکاره و جشنها ، دسته‌های ورزشی ، باشگاههای ریسندگی ، انجمن‌های ادبی و نمایشی ، رقص و آواز ملی و غیره .

۵- آموزش بالغین - هدفهای عمده (اختیارات اجتماعی و زندگی معتدل : هدفهای عمده ، را کد گذاردن پیسوادی ، دهکده مرکز جماعت .

برگزاری جشنها :

اعیاد ملی ، اعیاد مذهبی و جشنهای فصلی ، تظاهرات اجتماعی و تربیتی ، تمرکز و تحت اسلوب صحیح در آوردن این جشنها طبق يك نقشه باستانی .

مسابقات مدرسه‌ئی :

مسابقات بزرگ - و پرارزش - بمنظور پرورش و نفع تربیتی و علمی و آموزشی ، گردشها و دوها - مسابقات کم ارزش - برای ملاحظه اوضاع طبیعی ، عمل کردن به حرفه های محلی و غیره (گردشهای نوع دوم که حتی المقدور باید متواتر و زیاد باشد ممکن است اغلب با فعالیتهای دیگر خارجی مانند خدمات اجتماعی و غیره همراه باشد)

موسیقی - نظری - شناختن آهنگهای ویژه محلی و هندی ، شرح حال موسیقیدانهای بزرگ هندی ، عملی - تمرین سازهای مختلفه محلی هندی . قصاید افسانه‌ئی و آوازهای ملی ، دو گفتار موسیقی .

آوازهای ملی و تصنیفات کار . پیدا کردن وسعت صدا برای کلاس ، دسته بندی شاگردان بر حسب استعداد موسیقی شان ، آوازهای دسته‌جمعی . انتخاب تصنیف های موافق به مدارس ، تشکیل سرود های دسته جمعی و ارکسترهای ضربی . تشکیل باشگاههای موسیقی . تشکیل شب نشینی های توأم با موسیقی توسط شاگردان . نماز روزانه ، تظاهرات توأم با موسیقی مسابقه بین مدارس .

تهیه دفتر کلاس و برداشتن فهرست فعالیت ، یادداشت شماره يك - آواز و با چندین صدا و آواز انفرادی باید تشویق گردد .

۲- جمع آوری و اختیار آوازا و رقصهای محلی حائز اهمیت است .

رقص و نمایش :

شاگردانیکه نسبت به رقص و هنر پیشگی از خود هنرنمایی میکنند باید مورد نظر مقامات مدرسه می قرار بگیرد و از آنها در مراسم ویژه در فواصل اندک بخصوص در جشنها استفاده شایان بعمل آید .

نقاشی و تصویر سازی و غیره :

اطلاعات راجع به رنگها ، رنگهای اساسی ، جای گرم و سرد رنگها ، ترکیبات ، رنگ بدو خوب ، هم آهنگی رنگها ، هم آهنگی رنگهای تکمیلی هم آهنگی قیاسی ، اختلاط رنگها ، زمین ها و سایر رنگهای معدنی ، رنگهای شیمیائی ، لزوم نرمی رنگ ، شکل ، اختلافات شکله ، ملاحظه و توجه به اشکال طبیعی ، فایده آنها در نقاشی و ساختن اشیاء مورد احتیاج روزانه ، شکل در هنرهای باستانی .

نقاشی - منشاء و کارهای استادان قدیم . اعلانات ، املائی تزئینی ، ترکیب و مطالعه مناظر طبیعی - مطالعه اشیاء مجسم در نقاشیهای اصلی . نقاشی مدلهای اشیاء معموله با ضافه آلات حرفه ای .

تزیین - دستور نقاشی تزیینی ، اشکال تزیینی و فهم آنها ، تحقیق نقاشی در هنرهای باستانی ، تزیینات برای اعیاد ، دکورهای تئاتر ، تزیین بکسک گلها و گیاهان و غیره ، ساختن تاج کل و سایر تزیینات ساخته شده از گل . پرداختن یک میدان در جشنها . نقاشی برای کارهای منسوجی و سوزنی و غیره ، تشکیل و تزیین نمایشگاهها .

زبان هندوستانی :

معلمینی که برای آموزش اساسی عالی تربیت شده اند باید از سال هشتم تا هشتم زبان هندوستانی را بیاموزند و آنها یکجه برای آموزش ابتدائی تربیت میشوند باید این زبان را بقدر کافی بدانند تا بتوانند :

۱- راجع به امور روزانه صحبت کنند و در آن شرکت نمایند .

۲- کتابها و مجلات و مقالاتی را که اداره (آموزش جدید) برای استفاده

معلمین از لحاظ حرفه‌ای و فنی انتشار میدهد بخوانند .

۳- مکتوب ساده‌ی را راجع به زندگی روزمره مدرسه تنظیم کنند .
برای درجات عالی پایه معلومات زبان هندوستانی باید بالاتر قرار گیرد .

آموزش هندی ، جائی را که زبان هندوستانی در میان زبانهای هندی اشغال میکند ، مقایسه این زبان با زبانهای دیگر . جای زبان هندوستانی در تعلیمات ملی ، زبان مادری ، وسیله نقل و انتشار آموزش ، اهمیت عملی و تربیتی هندی و شکل آن ، آموزش شفاهی ، تلفظ و لهجه ، قرائت و مطالعه کلی ، دستور زبان و عمل آن ، کتابت ، دبیاری .

۸- برنامه آموزش اجتماعی دانشمندی آموزش اساسی بیکرام (۱)
(کشور بیهار) (۲) :

نظافت ، بهداشت و توزیع داروها ، کوچه و جاده و جوی پاکشی صحیح
نظافت منازل ، پنجره های روستائی و هوا خوری ، چاله های مستراح ،
ساختمان آبریزها ، پرستاری های طبی از سکنه و بهایم .
آموزش - آموزش کودکان و بالغین دو جنس . تشکیلات دروس
شبانه .

توسعه و تکامل - استفاده از هر جریب زمین برای کشت سبزیها
توسعه کشت پنبه ، تبلیغ در اطراف کارهای دستی . استعمال دانه های برگزیده
شده و تربیت بهائم نژادی .

برنامه امور آبیاری . چاهها ، ترعه ها و غیره ، دخول ذرقصبات ، پرورش
ماهی و پرورش نوغان ، پرورش زنبور عسل و غیره ، برنامه اشتراك اقتصادی ،
اشتراك کشاورزی ، تجارتی و غیره .

برنامه تربیتی و تفریحی ، موسیقی ، نمایش ، حکایات حفظی تاریخ ،
اجتماعات هفتگی .

تشکیلات ادارات قصبه (اداره بهداری و بهداشت همگانی ، آموزش

همگانی ، تربیت ، کشاورزی ، صنعتی ، تبلیغات و غیره) .
 کمیته محلی ، باشگاه ، کتابخانه ، سالهای عمومی .
 از میان بردن برخی از نا ملایمات اجتماعی مانند ازدواج کودکان ،
 سیستم جهیزها که نا درست اند ، هزینه های مفرط زناشوییها ، آلکلیسم
 و غیره .

تبلیغات - مجلات ، مقالات ، نمایشگاهها ، اعلانات ، اطلاعات و
 روزنامهها .

۹- برنامه هندوستانی تعلیمی سانک در مورد تهیه اغذیه :
 سازمان کار در آشپزخانه : محل آشپزخانه و مخارج .

محل برای فعالیتهای گوناگون : سایش و کوبیدن ، تهیه سبزیها ،
 حفظ شیر ، طرز پختن اغذیه ، ظرف شویی ، محل چاههای ذخیره آب آشامیدنی
 مسافت متغیر که فعالیتهای مختلف الزام میکنند (برحسب اهمیت جماعت) .

طرح نقشه محل آذوقه :

نقشه های طبقه دار ، آلت های زمینی ، جعبه های حلبی . سرپوش ،
 بهترین طریقه حفظ اغذیه مختلفه ، طبقه بندی صحیح مواد غذایی و گذاردن
 انیکت روی آنها ، چگونگی حفظ سبزیها و میوه ها ، شیر و محصولات
 شیری ، تهویه و روشنائی لازم برای محل آذوقه ، وزن راندازه گرفتن صحیح
 محصولات غذایی ، اقدامات معموله برای اقسام مختلف اغذیه .

تجهیزات :

آلات سایندن : تخمها های سنگی ، انواع سنک مستعمله تیپ مبلهائی
 که معمولاً استعمال میشود . ماشین های روغن کشی : اقسام مختلف (گانی)
 که در اکثر نقاط هند معمول است اسباب و آلاتیکه در ساختن آنها بکاررفته
 است ، اصول مکانیکی که در کار می آیند . انتخاب رقمیکه مستعمل است چاپ
 قوه فعالیت و بهای خرید آن .

اسباب کار آشپزخانه و تهیه اغذیه : - تجهیزات لازم برای پختن نان
 (برشته) مواد مستعمله و چگونگی انتخاب آنها . طرز پختن برنج و
 نخود و لوبیا و سایر حبوبات و سبزیها و شیر . پخت و پز بمقدار زیاد و لوازم

اینکاراثراتی که روی فلزات و آلیاژها از نور پدید میآید و آثار آب و هوا و آتش در روی آنها. اثرات ترشی ها در ظروف و اغذیه. لزوم ظروف برای حفظ اغذیه، استعمال روزانه ظروف.

نقشه يك آشپزخانه :

احداث اجاق و کوره و مواظبت از بادهایی که بر آنها تسلط مییابند. تعداد و طبیعت و ساختمان اجاقهای مختلفه، لزوم حفظ حرارت برای اینکه تمام آن مصرف پختن گردد. طرز جلوگیری از دود، ساختمان علمی اجاق و نجاری برای بدست آوردن نتایج مزبور، (ماگان شولا) و سایر اجاقهای مشابه، با حرفه و بی دود.

آذوقه ها و مواد غذایی (تهیه و ذخیره و حفاظت) :

سوخت :

چه وقت و چگونه باید سوخت را جمع کرد یا خریداری نمود ؟
چوب : انواع مختلف چوبها که در منطقه یافت میشود. اقسام آنها. چوبیکه آتش نند و گرم یا ملایم تولید میکند. زغال چوبی و زغال زمینی : اصل و منافع. تفاوت زغال زمینی و زغال چوبی . سوخت های مایع و گاز دار : آشپزخانه های نفتی و الکلی، پرموس و غیره .

برق برای سوخت. انتخاب سوخت و در نظر گرفتن بهای آن و کالری آن در ظروف مستعمله، اقدامات لازم برای ذخیره مواد سوخت در فصول بارانی .

حبوبات سبزیهای مختلف :

چه وقت و چگونه باید آنها را چید یا خریداری نمود ؟ متدهای تعیین مقدار لازم پیش از خرید اثراتی که درجه حرارت هوا در حبوبات و سبزیها دارد و اثرات نور و تاریکی، قارچها و حشرات و انگلها و غیره .

يك مسئله ملی که حل آن فوری و لازم است : انبار کردن حبوبات آنطوریکه باید و شاید. متدهای بومی و متدهای علمی انبار کردن. با شرایط

موجوده درهند چگونه باید عمل کرد .

متمدهای متداوله در سایر کشورها که از حیث آب وهوا مشابه هند میباشد . منافع قیاسی برنج پخته شده درظرف سر بسته .

سبزیها و میوه ها :

موقع وچگونگی چیدن آن وخريد ونگاهداری آن از نظر مصرف فوری ، تعقیق درجنس میوه پس ازخريد ، مواردی که ذخیره میوه وسبزی لازم است . منافع ومضاردخیره میوه وسبزی .
متمدهای بومی تهیه - وسیله خشکاندن ، نمک زدن ، نمک سوز کردن وحفظ آنها ، متمدهای علمی :

وسیله خشکاندن آب آنها . گذشتن دریخچالها ، جعبه گذاری ، اصولی که برای این عملیات ضرورت دارد ، آزمایشهای مربوط به استعمال آنها در مناطق روستائی ، مریاها ، ژله ها وغیره .

شیر و لبنیات :

شیراز کجا تولید میشود ؟ شیردوستی ، اهمیت داشتن حیوانات سالم . امتحان شیر با آلت ویژه وغیره . چراو چگونه باید شیر را جوشانند . طرز جلوگیری از ترشیدن شیر . سرشیر گرفتن . استعمال سرشیر وشیر بدون سرشیر . شیردلمه شده را چه باید کرد ؟ عمل باکتریها . تهیه پنیر وغیره . بکاربردن چلبک کره سازی وخامه گیری محلی ، اصول مربوط به آنها ، طرز ساختن کره .

اصول ساختن کره ، شیرگردی وپنیر .

سایر محصولات غذائی :

شستن و ریزربز کردن حبوبات و سبزیها وغیره . پوست کندن ، وکوبیدن ، متمدهای خوب ، نگهداری و استعمال اسباب وآلات مربوطه ، نگهداری عناصرغذائی بطریق کوبیدن وسامیدن بادست . پاک کردن وجدا کردن وشستشو بادست ، طرزواسباب ایشکار ، بهترین طرز شستن برنج برای حفظ تمام ارزش غذائی آن ، پاک کردن نمک .

تهیه سبزیها :

آلات لازمه برای چیدن و غیره - طرز پاك کردن و انبار کردن و نگهداری آن دروضع خوب .

تهیه سبزیها که بطور خام مصرف میشوند (سالاد و غیره) افزودن پرمنگنات دوپتاس و نمك به آبی که جهت شستن آنها بكار میرود . اهمیت غذاهای خام برای تندپستی . طرز قطع کردن هر سبزی بطوریکه تمام مواد غذایی آن باقی بماند . آیا باید سبزیها را پیش از قطع یا بعد از آن شستشود ؟

عمل هوا و فلز در بعضی سبزیها : چاره آن چیست ؟

نگهداری آب :

ناپاکی های عضوی در آب ، در حال تعلیق یا تحلیل . طرز تصفیه : از صافی گذراندن ، جوشاندن یا آمیختن داروهای شیمیائی ، طرق مطلوب ضد عفونی کردن و محافظت آب ظروف خوب . ارزش قیاسی ظروف زمینی و ظروف فلزی .

طرز روشن کردن آتش :

داشتن جویهای خشك برای تهیه آتش . علف خشك ، کهنه پارچه (استعمال نفت مذموم است) قوطی کبریت ، محصولات شیمیائی که در کبریت سازی مصرف میشود . مراکز این محصولات در هند و خارجه . تاریخچه طرق و اطاوار مختلفه تهیه آتش و اصول علمی هر کدام از آنها علت لزوم هوا . طرز ساختن اجاق بطور علمی ، فایده کروكها .

پخت و پز :

اسباب و آلاتی که برای پخت و پز بكار میرود . اسبابهای زمینی و فلزی (آهن ، مس زرد و مس قرمز ، برنج ، آلومینیوم) عکس العمل آنها در برابر حرارت . اندود گلی برای حفظ ازدود .

روشهای مختلف پختن اغذیه : باتبخیر . با بخار ، کباب کردن ، تفت دادن

درروی میله آهن و دردیک های بزرگ ، اصول علمیکه درهرمورد معمول میگردد و انتخاب متدهای موافق اغذیه مختلفه ، روش های مربوط برای حفظ اغذیه و ارزش غذاها و وقت ، مواد غذائی و کار .

متدهای لازم برای پختن بشقابهای متداوله درهند :

۱- برای حفظ ارزش غذائی اغذیه .

۲- برای اینکه حداقل انرژی و سوخت مصرف شود .

۳- گوارا ترین اغذیه در دسترس قرار گیرد .

برنج - بهترین طرز طبخ . اجتناب از دور ریختن آب برنج برای جلوگیری از اسراف .

گیاه خواری - انواع مختلف پختن سبزیها ، اهمیت آن در رژیم غذائی فایده پوشاندن ظروفیکه سبزی در آن پخته میشود . چرا استعمال بیکر بنات دوسود (چوش شیرین) مذموم است . طریقه بکار بردن ادویه ، اجتناب از اسراف در مصرف آن ، خوراکیهای معمولی و اشتها آور برای بیماران .

میز غذا :

قراردادن غذاها روی میز . نظافت بشقابها ، نظافت خدمتگزاران ، جارو کردن و منظم داشتن سالن غذا خوری پیش و بعد از غذا ، سرویس میز : نظم و مهارت در مراقبت اینکه کسی چه غذائی کم دارد و چه لازم دارد . استفاده از غذای باقیمانده :

۱- برای غذای دیگر .

۲- برای تغذیه حیوانات یا مصرف کوته زمین ، ظرف نشومی ، استعمال محصولات نظافت . صرفه جوئی وقت و نیرو .

سازمان و حسابداری :

تقسیم کار به سرویسهای مختلفه بر حسب تعداد کارمندان لازم و ظرفیت طبیعی آنها .

اخذ و احتساب و فهرست برداری .

دفتر مغازه : ورودی ، خروجی ، موازنه ، دفتر صندوق : دریافتی ها و

پرداختی‌ها ، فهرست عملیات فهرست کارمندان ، فهرست سبزیها ، فهرست مدعوین و مخارج اضافی .

تابلوی اغذیه روزانه و هفتگی و ماهانه با ملاحظات :

۱- ارزش غذایی .

۲- کالری آنها . آمار روزانه کامل کارآشپزی متضمن کارکرد آن و سایر اطلاعات مربوطه .

۱۰- کارهائیکه شاگردان آموزگار باید در دانشسراهای آموزش اساسی در ناحیه مدرس انجام دهند :

تشکیلات حرفه‌ای بطور کلی بر کارهائی مستقر است که در مدارس ضمیمه انجام میگردد . این کارها باید بوسیله تمام شاگردان شبانه روزی يك شعبه اجرا گردد .

تقریباً شش هفته در سال باید به این کار اختصاص یابد که یکپهفته‌اش به ملاحظات ، هفته دیگر در حرفه آموزشی و چهار هفته دیگر در عمل اجرایی آموزشی صرف میشود . در برنامه مؤسسات مزبور باید کاملاً به ذوق و سلیقه دانشجویان در مورد حرفه‌ها توجه گردد . در مورد تازه جوانان و تمرکز آنان قضاوت نمود تا بتوانند يك کلاس را اداره نمایند .

بررسی قبولی چهار یا پنج کودک انتخاب شده در اوضاع و احوال مختلف (در خانه‌شان ، در کلاس ، در تفریحات ، در مراقبت دوستان یا خویشان و ندان خود) و نتیجه دو سال تحصیل آنها .

۱- شکل طبیعی ، وزن و اندازه گیری قامت .

۲- قبولی در بازی ، در کار و در کلاس بارق با خویشان نزدیک ، با اشخاص بیگانه ، با معلمین : مطالعه علل این پذیرش‌ها و مطالعه شرح احوال .

۳- استعداد آموختن ، ترقی در کلاس .

۴- محیط خانوادگی ، رفقاء ، جماعت و عواملی که در کودک مؤثر می افتد .

۵- دیدار در کانون کودکان و مطالعه با ابوبین آنها درباره پیشرفتهای

آنها. بکار انداختن پرونده‌های اداری شامل آگهی اداری ، اوراق یادداشت ، اعلانات اجمالی ، روابط روی ترقیات انجام شده ، از نظر اطلاع بیشتر از محیطی که کودک در آن زندگی میکند .

بررسی يك كلاس یا يك دسته کودکان از نظر اینکه معلوم گردد که آنها در مدرسه و محیط زندگی خود چگونه رفتار میکنند .

بررسی کودکان تنبل و عقب افتاده ، یادداشت گرفتن از وضع استعداد آنها و ذوق‌های ویژه هر يك بررسی اختلافات کسه بین شاگردان موجود است (شاگردان يك كلاس) یادداشت‌هایی در علل این زمینه ، بررسی کودکان تنبل و آنانکه توجه خود را متمرکز نمیکنند ، مطالعه ذوق آنها .

انجام روزانه بعضی کارها در مدت معینه :

۱- مواظبت بهداشت بنای مدرسه .

۲- رهنمائی بازیها و گردشها و تفریحات مختلفه .

۳- ثبت و فهرست مدرسه‌ئی .

۴- اداره انجمن مدرسه‌ئی .

مطالعه مربوط به سازمان مدرسه :

۱- استقرار تابلوها و يك ماده تعلیمی ، تهیه کتابهای مربوط به

کودکان .

۲- استقرار آمار مدرسه‌ئی ، مطالعه یادداشتها و فهرست‌های مدرسه .

۳- تنظیم ساعات و یادداشت برداری .

۴- تهیه خطوط و نقشه يك مدرسه آموزش اساسی با باغ ، حیاط

تفریحی : مساكن صبحی . سالنهای كلاس و غیره .

۵- تنظیم و تهیت حواله‌های سفارش .

مقیاس هوش و ذکاوت شاگردان و تخمین ترقیات آنان :

۱- تهیه و الحاق چند نوشته راجع به تصریح استعداد و معلومات و

عادات و وضع شاگردان ، مطالعه نتایج حاصله .

۲- تهیه و الحاق يك نوشته آموزشی .

- ۳- درجه بندی شاگردان برحسب نتیجه نوشته‌ها در نتایج مختلف، بررسی کار بعضی از معلمان و خصوصیات قابل ذکر آنها .
عملیات اجرایی آموزش :
- ۱- سازمان کاردراتحادیه کار .
- ۲- تهیه اتحادیه‌های خاص - استقرار مناسب منطقی .
- ۳- تهیه و تدارک کمک‌های ضروری .
- ۴- تنظیم و اداره کلاس .
- ۵- مذاکرات و مناظرات با سایر دانشجویان شبانه روزی و بامدیر.

ABBOTT, A., et WOOD, S. H., *Report on vocational education in India... with a section on general education and administration* (Pamphlet n° 1) Delhi, Manager of Publications, 1948, 140 pages.

ALL-INDIA BASIC EDUCATION CONFERENCE, SECOND (Jamianagar, Delhi, April 1941), *Two years of work: report...*, Sevagram, Wardha, Hindustani Talimi Sangh, 1939, 206 pages.

Basic National Education report of the Zakir Husain Committee and the detailed syllabus..., Sevagram, Wardha, Hindustani Talimi Sangh, 1939, 206 pages.

Basic National Education: revised syllabus for grades I to V, Sevagram, Wardha, Hindustani Talimi Sangh, s. d., 56 pages.

Basic National Education: revised syllabus for the training of teachers Sevagram, Wardha, Hindustani Talimi Sangh, 1952, 80 pages.

BENGAL, *Primary training schools*, Alipore, Bengal Government Press, 1941.

BIHAR, BASIC EDUCATION BOARD. *Basic education in Bihar: revised syllabus for grades I to VIII*, Patna, s. d.

BRAYNE, F. L., *Better villages* 3e édition, Oxford University Press, 1945, 314 pages.

GANDHI, M. K., *Basic education*, Ahmedabad, Navajivan Publishing House, 1951, 114 pages.

INDE, BUREAU OF EDUCATION, *Syllabus for basic*

schools (Pamphlet n° 70) Delhi, Manager of Publications, 1950, 105 pages.

MOODMAW, I. W., *Education and village Improvement*, Oxford. Oxford University Press, 1947, 188 pages, planches.

MORGAN, ARTHUR E., *Higher education in relation to rural India*, Sevagram, Wardha, Hindustani Talimi Sangh, 1950, 97 pages.

— *The rural Univesity*, Sevagram, Wardha, Hindustani Talimi Sangh, s. d. 20 pages.

OLCOTT, MASON, *Better village schools programme of action for India*, 4e édition, Y. M. C. A. Publishing House, 1942, 232 pages, planches.

Revised syllabus for the training of teachers for vernacular schools in the Central Provinces and Berar, Nagpur, Government Printing C. P. & Berar 1945.

بخش چهارم

تربیت معلمین روستائی در مکزیک

بقلم : ایزیدرو کاستیلو

Jsidro Castillo

فصل اول

نظراجمالی تاریخی

حقایقی از مکزیک :

وضع اقتصادی و اجتماعی کنونی مکزیک، از هنگام حادثه تاریخی مشهور به انقلاب مکزیک آغاز میشود در بادی امر تصور میشود که مکزیک شاهد انقلابات متعددی بوده است ولی در حقیقت يك انقلاب بیشتر در آنجا رخ نداده و آن عبارت از انقلابی است که از ۱۸۱۰ برای مبارزه در راه استقلال ملی بعمل آمد و تا امروز این مبارزه دامنه دار که منشاء آثار ترقیات بیایی و سریع در تمام شئون آن کشور گردیده ادامه دارد. در عرض این تحولات مداوم که در ۱۸۱۴ و ۱۹۱۰ طی انقلاباتی بشدت تمام رسید، اقتصاد کشور به اعتدال آمد، اراضی بین رعایا و کارگران بومی دهکده ها تقسیم شد. از موقع تسلط نیابت سلطنت در کشور مکزیک بزرگترین عدم تساوی اقتصادی حکمفرما بود و زمین ها به يك مشت مالک تعلق داشت و مسائل اجتماعی بدون اینکه به نتیجه ای برسد همواره بفرنج تر میگردید. تا اینکه تنها راه حل این مسائل یعنی جنگ داخلی در آن کشور بوقوع پیوست. بقول (آنتونیو کازو)(۱) در این مرحله، يك نهضت عظیم و در عین حال کم ضرر حتمی الزوم بود.

انقلاب ۱۹۱۰ حقایقی را که تا آن زمان مکتوم بود علنی ساخت و مردم آن کشور که قرن ها از وضع ناهنجار خود غافل بودند چشم بصیرت باز کردند و برخود نگر بستند و خود را چنانکه بوده اند مشاهده نمودند، روحشان تحریک شد و در خود نیرو و حرارتی یافتند، به ظرفیت و شخصیت خود پی بردند و متوجه شدند که میتوانند زندگی مرفه تر و آسوده تری برای خود ترتیب دهند.

بعد از پیروزی انقلاب مجع می تشکیل شد تا قانون جدیدی وضع کند ، این همان قانون اساسی مشروطه است که در ۱۹۱۷ وضع گردید و هنوز بقوت خود باقی است. این قانون ضامن بهبود کلیه اوضاع ملت و بهترین برنامه های اجتماعی انقلاب میباشد .

آنچه باقی مانده بود این بود که برنامه مزبور عملی گردد . استقلال و آزادی اعلام شد و مؤسسات آزادی طلبی ، که تا آن زمان لغو گردیده بود ، مجدداً تأسیس شد . حکومت استقلال اقتصادی را تضمین کرد و حقوق ارضی و تحت الارضی خود را قابل ارزش ساخت و منابع طبیعی را علیرغم بهره برداریهای اسراف آمیز بیگانه حمایت نمود .

چون نظر اساسی دولت بالا بردن سطح زندگی افراد ملت بود ، از طبقه کارگران صنعتی که تا آن روز حقوقشان پایمال میشد تشویق بعمل آورد . روزی هشت ساعت کار معین کرد ، حداقل زندگی آنانرا تأمین و امنیت اجتماعی را تضمین کرد .

برای کودکان کارگران طبق ماده ۱۲۳ قانون اساسی مؤسسات فرهنگی تأسیس نمود و برای کارگران طبق قانون انجمن ها برپاداشت که همین موضوع سبب جنبش عظیم تشکبل سندیکاهای کارگران گردید .

مشروطه جدید رژیم تمالک ارضی را عمیقاً تغییر داد . شرکت دهقانان در جنگ داخلی به اولیای دولت ثابت کرد که این طبقه از لحاظ اقتصادی واجتماعی محروم مانده اند و برای جبران این کار ، تقسیم اراضی را یکی از پایه های برنامه عمرانی خود قرارداد .

از سی سال قبل از آن تاریخ ، که اسپانیولیون حقوق آنان را در قسمت مالکیت اراضی پایمال کرده بودند ، دهقانان حس میکردند که روز بروز وضعشان رو بخامت میرود .

دهقانان تا پیش از انقلاب ۱۹۱۰ از داشتن اراضی و زندگی متوسط نیز محروم بودند و به مزد ناچیزی کار میکردند .

اگر جمعیت چهارده میلیونی مکزیک را در نظر بگیریم ملاحظه میشود که ۶۵ درصد آنان دیه نشین و کشاورز هستند و از این روستایان به اهمیت کشاورزی در آن سامان پی برد.

دولت مشروطه جدید چندین نغرازا مالکین بزرگ را از املاکشان خلع بد کرد و بدهقانان اراضی بکری واگذار نمود تا زمینهای کوچکی را بقطعات زراعت کنند، ولی با تمام این مساعی، ملوک الطوائفی مقاومت ورزید و دهقانان نتوانستند در برابر با بن متنفذ عرض وجود کنند و اراضی واگذار بآ طبق اصول قوانین، کشاورزی نمایند، برای اینکه منظور اصلی طبق دلخواه عملی گردد لازم بود تغییرات اساسی در آموزش و پرورش داده شود و در این زمینه انقلابی بر پا گردد.

دبستان روستائی :

مدارس روستائی مکزیک بمنظور تأمین این نظریه احداث شدند. نخستین دولتهای انقلابی در بدو امر متوجه نقصان مدارس روستائی گردیدند و از این حیث به تشویش افتادند. هنگامیکه اولیای دولتها در پایتخت و شهرهای بزرگ به تأسیس مدارس عالی میپرداختند، دبستان روستائی عملاً فراموش شده بود.

دهات و قصبات، محروم از مدرسه، از لحاظ اجتماعی و مادی عقب افتاده و در سال ۱۹۱۰ هشتاد و پنج درصدشان بیسواد بودند. دولتی که خواستار ترقی و حل مشکلات آنان بود به حل مسئله آموزش همت گماشت و در سال ۱۹۲۱ بود که با تأسیس وزارت فرهنگ شروع به تعجیل در اتحاد و تمرکز تربیتی و پرورشی کشور نمود و با سیاست جدید تدریسی، بکار پرداخت.

در تمام شهرستانها و قصبات و دهات بزرگ و کوچک دست به تأسیس مدارس زد و با وجود دوری اماکن مسکونی و تعداد آنها به این کار مشکل تا اندازهائی توفیق یافت و چنان در این مورد جدیت کرد که سه سال بعد یعنی در ۱۹۲۴ در کشور مکزیک ۱۰۸۹ مدرسه روستائی و ۱۱۴۸ معلم، ۴۸ ناظم معلم (بنام میسیونر) و یک هزار کتابخانه مخصوص مناطق روستائی موجود بود.

در این زمان مشغولیت خاطر دولت به تنوع السنه در قسمت‌های بومی معطوف و متوجه شده بود که بیش از پنجاه دسته بومی هر کدام به زبانی صحبت میکنند، این جمعیت در حدود شصت درصد جمعیت کشور را تشکیل میداد که عموماً بیسواد بودند .

برنامه دروس مدارس برای تمام طبقات از کوچک و بزرگ عبارت از نوشتن و خواندن و حساب و زبان اسپانیایی بود و لازم میآمد که این جمعیت پریشان از لحاظ زبان مجتمع گردد. در بدو امر تصور کردند این امر را وسیله دستور زبان میتوان اجرا کرد در صورتیکه این موضوع در عداد مسائل اجتماعی بود. ولی طولی نکشید که معلمین روستایی متوجه شدند که تعلیم قرائت و کتابت و محاسبه افرادی که احتیاجی به آن ندارند و میل فراگرفتن نیز در آنان نیست، بیفایده خواهد بود .

دهقانان هیچ تمایلی بیاد گرفتن زبان اسپانیایی نداشتند همچنین کاغذ برای نوشتن و کتاب جهت خواندن و کار محاسباتی در دسترسشان قرار نداشت .

وقتی معلمین مشاهده میکردند که کودکان بعد از پایان دوره تحصیل بیکار مانده به خانواده خود که از هردانش و معرفتی بدورند ملحق میشوند و در اندک مدتی آنچه را یاد گرفته بودند فراموش میکنند انگشت حسرت بدندان میگزینند و از زحمات خود نومید میشوند . بهر صورت دهقانان احتیاجات دیگری داشتند لازم بود از با سواد کردن آنها ، در تأمین معیشت و بهداشت آنان اقدام نمود . بقول (تأمین بوم) ، معلم روستایی متوجه شد که در آغوش مناطق روستایی تنها کسی است که مسؤول فراهم آوردن و تأمین احتیاجات کلی و ارتباط دهقانان با شهرستانها است .

برای این بود که معلمین دست بکار آبله کوبی کودکان و آوردن آب مشروب و مبارزه با استعمال مشروبات الکلی و تشویق کشاورزان برای گرفتن اراضی از دولت و دایر کردن آنها که همگی جزء مسائل حیاتی برای طبقات

مزبور بود گردیدند .

این فعالیتها خود بخود برنامه‌ئی شدند و آنوقت مقامات ملی آموزشی بادر نظر گرفتن اوضاع واحوال ملت ، پایه‌های برنامه دبستانهای روستائی را که اینک ما ملاحظه میکنیم بنانهادند . این مدارس رسمی نبود بلکه در اثر مجاهدات خود اهالی و برای تأمین احتیاجات آنان احداث گردید . اصل مشخص اساسیکه از بدو امر مراعات شد عمل اجتماعی بنفع جوانان بود . برنامه‌ئی که برای آنان تنظیم شد وزحماتی که معلمین در اجرای آن متحمل شدند سبب گردید که در اندک زمانی رشته الفت طبقات مختلفه با مدرسه بهم پیوندد و مستحکم شود . همانطور که پرفسور (مویس سائر) میگفت نمیدانیم که مدرسه بکجا ختم میشود ؟ دهکده از کجا آغاز میگردد ، زندگی دهقانی به کجا منتهی میگردد و زندگی دبستانی از کجا شروع میشود ؟ زیرا دبستان روستائی آندورا بهم متصل کرده است . بعبارت الاخری آموزش همگانی هنگامی از قرن پیش مجانی و اجباری و برنامه آن طبق احتیاجات و موافق محیط زندگی ملت تنظیم گردیده است . فعالیتها و سازمان مدرسه (که یک باغچه و یک زمین ورزش ، یک تئاتر دره‌های آزاد و یک دهکده زراعتی و اراضی برای کشت و زرع و کارگاههادراختیار دارد) سازمان‌های اجتماعی متوفی رادر خود منعکس میسازد . از جهت فعالیتهای خارجی در زندگی دهقانی مؤثر است زیرا وضع بالغین در کودکان جلب توجه میکند و مورد علاقه آنان نیز قرار میگیرد .

برنامه اجتماعی که در این مورد توسط وزارت فرهنگ تنظیم گردید بشئون عمده و اصلی زندگی روستائی مربوط است و عبارت از : کارهای مزارع و اقتصاد کشاورزی ، بهداشت همگانی . اصلاح شرایط زندگی خانوادگی و بویژه حمایت مادران و کودکان . بسط فعالیتهای تولیدی و شهری و کسب ، بالاخره کلیه معلومات مفیده در این موارد . روش این کار نیز بطور ساده اشتراک مساعی و اعمال نظر باسکنه میباشد زیرا این مورد بهترین وسیله تضمین پیشرفت است .

اجرای برنامه توأم با فعالیتهای مفید عملی است از جمله : ساختمان بناهای مدرسه و يك منزل برای معلم ، حفرچاه و قنات كوچك برای تأمین آب مشروب ، طرز بكار انداختن و استفاده از ماشینهای فلاحی : اصلاح وضع كشت . بذر ها . گذشته از آن در این مؤسسات آموزشی ، چمن و سبزیكاری و پرورش گاو و خوك و پرندگان و زنبور متداول است .

به دهقانان طرز فروش محصولات را یاد میدهند وضع تغذیه را بهبود بخشیده اهالی را بر ضد آبله ، دیفتری و حصه مایه كوبی میکنند . پرورش كودك و برش و دوخت را توسط بانوان تربیت شده یاد میدهند ، به بانوان طرز استفاده از بودجه خانوادگی را میآموزند . فعالیتهای هنری (موسیقی ، آواز ، نقاشی و رقص و تئاتر و هنرهای ملی) یا ورزشی ، جشنها و تشریفات میهنی سبب میشوند كه مردم از زندگی انفرادی به زندگی اجتماعی خوی بگیرند . معلم دوره های قانونگزاری یا تعلیمات عمومی و قرائت چیزهای لازم همگانی را در كتابخانه تدریس میکند .

يك روزنامه اخلاقی انتشار میدهد . درسایه بالا رفتن سطح زندگی ، بومیها حق آنرا مییابند كه زبان اسپانیولی نیز یاد بگیرند .

فعالیتهای معمولی عمومی مدارس روستائی تنها در آنجا نیست بلکه از قرن شانزدهم نظیر این تعلیمات وسیله هیئت های فنانندی یا اسپانیایی عمل میآید . چیزی كه هست طرز آموزش كنونی ، اختصاص بخود ما داشته و از کشورهای بیگانه سرمشق گرفته نشده .

روح دیستان روستائی در تمام مراحل زندگی اجتماعی حتی در نقاشی و آثار هنرمندان بزرگ خود نمائی میکند . انقلاب و تحول مكریک نتایج و تحقیق حتمی و فوری لازم داشت .

كه بود معلمین و مسئله تربیت آنان :

بسیخ معلمین دبستانهای روستائی مسئله ای پیش میآورد كه قابل بحث و تفكر است . نمیتوان تعداد هزار یا حتی يك دیستان روستائی تأسیس كرد بدون اینکه در فكر داشتن معلم آن بود .

تعداد انگشت شمار دانشسراهای پایتخت یا شهرستانهای دیگر نمیتوانستند بقدر کافی معلم تربیت کنند؛ از طرفی هم طرز تربیت آنها بکار مؤسسات جدید فرهنگی نیامد، (تانبوم) در این باره مینویشت:

«معلمین که در دانشسراهای شهرها تربیت میشوند بآورد تدریس در دهستانها نمیتوانند و موزاران مشکل در کار آنها پیدا میشود. آنها نمیتوانند در نقاط دور افتاده و متروک زندگی نمایند. بنا بر این معلم را باید طوری بار آورد که ظرفیت بیشتری داشته باشد.»

همچنین باید در هر منطقه جوانان پر شور و با اداره و خدمتگزار را فرا خواند و آنها را که شوق و نیروی این کار را دارند بکار احضار نمود. این داوطلبان نیز از بی تربیتی سکنه دهات معذب بودند زیرا در بین این اشخاص کمتر کسانی بودند که شش ساله ابتدائی را تحصیل کرده باشند. وزارت فرهنگ برای تکمیل کادر معلمین روستائی و حسن تربیت آنها به (هیئت تربیتی) پناه برد. هر هیئت شامل کارشناسان متعددی بود: یک استاد دانشسرا، یک مهندس کشاورزی، یک کارشناس صنایع کوچک، یک استاد تعلیمات طبیعی و یک آسیستان اجتماعی. هیئت مزبور سیار بود و در هر منطقه برای معلمین دهکده های مجاور یکماه کارآموزی میکرد (تعداد کارآموزان تا پنجاه نفری رسید) موضوع کارآموزی عبارت بود از مطالعه مسائل محلی و وسایل غالباً اعضای هیئت برای این نوع کار حاضر نشده بودند و میبایستی خودشان موارد مزبور را با تماس حقایق بیاموزند. بنا بر این تصمیم گرفته شد که در این مورد نیز تعلیمات ویژه ای بوجود آورده شود.

منشاء و منظور دانشسراهای روستائی:

نخستین دانشسرای روستائی در ماه مه ۱۹۲۲ در (تاکمبارو) کشور میچوگان تأسیس شد. یکماه بعد، وزیر فرهنگ دودانشسرای دیگر تأسیس نمود، در این مورد هدفها و اصول سازمان این مؤسسات را تدوین میکرد دانشسراهای روستائی منظورشان تربیت معلمین برای هیئت اجتماع روستائی و مراکز بومی و تکمیل تربیت معلمین در حال تمرین میباشد و سکنه

روستایی را در ترقیات عمومی کشور شرکت میدهند .
این مدارس در جوار مدارس روستایی بنا شده و از مدارس مزبور برای
تجربیات تربیت اطفال استفاده میکنند .

ساختمان باید حداقل دارای دفاتر مدیر و چهار سالن کلاس، يك كتابخانه
و يك تالار اجتماع، دو خوابگاه (يكی برای دختران و یکی برای پسران) يك
سفره خانه ، يك مطبخ ، يك حمام و يك زمین ورزش ، بوده باشد . علاوه
دبستان باید دارای يك قطعه زمین زراعتی و آبیاری شده و حیوانات اهلی
دهكده ای (مرغ و بره و میش و گاو و غیره ، بر حسب منطقه) با لاخره كارگاهها
و مراکز جهت بعضی صنایع روستایی بوده باشد . دوره تحصیلات دوسال
(چهار ششماه) است . برنامه بینهایت ساده بوده و شامل يك قسمت کلی
(اسپانیائی ، حساب ، هندسه ، علوم اجتماعی ، مطالعه طبیعت ، نقاش ، موسیقی
و آواز) يك قسمت حرفه ای (مطالعه علمی كودك ، اصول علمی ، تربیت اطفال
مطالعه زندگی روستایی ، سازمان اجتماعی ، هیئت های اجتماع ، سازمان
و اداره مدارس ، متدهای آموزش) و يك قسمت عملی (كشاورزی ، هنرها و
برای بانوان - هنرهای خانگی) دوره ششماهه اول شامل دروس آخرین
كلاس تعلیمات ابتدائی بود (كه بیشتر شاگردان درجه نخستین آن دوره را
طی نكرده بودند) طبق اصلی كه موافق آن معلم باید در محیطی كه برای تمرین
احضار شده تربیت شود شاگردانی را كه از اهالی منطقه نباشند نمی پذیرفتند .
منظور این بود كه به این جوانان طوری تربیت داده شود كه بتوانند در
محیط زندگی خود به شاگردان محلی آنچه را كه لازمه زندگی آنان
میباشد بیاموزند .

در حقیقت ، دانشسراهای روستایی جز يك بودجه و يك عده پرسنل
تعلیمی محدود چیزی در اختیار نداشتند نتایج حاصله تكافوی پیش بینی های
قبلی را نمینگرد . این دانشسراها در محلهای شهری استقرار یافتند و شاگردان
آنها نیز از همین مناطق بودند . نظر بقصد ان منابع . از كارهای عملی صر فنظر شد

و نظر بفقدان تجربه در ابتدای سازمان دانشسراها از طبقه قدیمی ها استفاده گردید .

معمداً از ۱۹۲۶ تجربیاتی که از این دانشسراهای اولیه بدست آمده بود بوزارت فرهنگ اجازه داد تا چند مؤسسه مشابه دیگر ایجاد نماید . در همان سال راههای جدیدی برای اتصال مراکز آموزش احداث گردید تا در عین حال به توسعه تجارت و صنایع جدید در آن نقاط کمک نماید . از همان هنگام دولت درصدد برآمد مجدداً محصولات فلاحی را افزایش بخشد زیرا کشاورزی پایه و اساس ثروت کشور میباشد .

برای این منظور دست به کارهای بزرگ آبیاری زدند و به تأسیس بانکهای اعتبارات کشاورزی و همگانی اقدام و برنامه وسیعی برای تعلیمات کشاورزی شامل ایجاد شش (مدرسه کشاورزی مرکزی) تنظیم کردند . این مدارس بایستی نه تنها مؤسسات آموزش باشند بلکه مراکز محلی تبلیغ کشاورزی و تعلیم اعتبار بوده و باهم آهنگی بانگها کار کنند . با در دست داشتن کلیه وسایل و لوازم آبنیه و اراضی و آسیابهای آرد و چهار پایان نیک نژاد و ماشینهای جدید این مدارس با مراکز بهره داری زراعتی مجاور اختلاف فاحشی داشتند .

دولت در نظر گرفت چنین مدارسی را در تمام اقطار و اکناف تأسیس کند ولی چون تأسیس چنین مؤسسات خیلی گران تمام میشد در این مورد دچار اشکال گردید . هر مدرسه حداقل میتوانست دو بیست شاگرد بپذیرد . زیرا بعد مسافت مانع بزرگی برای اجتماع شاگردان بود . چند سال بعد مدارس مرکزی با دانشسراهای روستائی متحد و مجتمع شدند و مؤسساتی بنام « دبستانهای دهقانی محلی » تشکیل دادند .

کشور مکزیک ، از چند منطقه طبیعی تشکیل یافته که از لحاظ جغرافیائی و اقتصادی و اجتماعی مشخص میباشد . برای اصلاح وضع عمومی این مناطق لازم بود در هر ناحیه نسبت به وضع بخصوص آنجا دست به اصلاحات زد و دبستانهایی ایجاد کرد که با اوضاع عمومی آن موافق باشد . این مؤسسات

از دو قسمت متمایزند : يك قسمت تحقیقات اجتماعی و دیگری مؤسسه علمی عمل اجتماعی .

قسمت اول باید به مطالعات محلی پردازد تا به فعالیت‌های مدرسه تمرکز منظور را بدهد ، دومی باید جهت بسط و توسعه اقتصادی و اجتماعی و تربیتی محل کار کند .

مدارس مزبور دیپلم‌های فنی کشاورزی و معلم روستایی بدهد به علاوه کارمندان خدمات اجتماعی و اقتصادی برای محله‌های کشاورزی تربیت نماید . بواسطه مضیق بودجه‌ای قسمت دوم هنوز عملی نشده است . و در عوض دوره‌ای بنام دوره تکمیلی شاگردان که تحصیلات مقدماتی خود را پایان نرسانیده‌اند تأسیس گردیده است . این دوره شامل دو سال تحصیل کشاورزی جهت اخذ دیپلم فنی کشاورزی که دو سال دیگر نیز جهت تحصیلات فن تربیت کودکان برای اخذ دیپلم معلمی است میباشد .

بدین طریق (شاگردان معلم) چهار سال تحصیل می‌کردند (به جای چهار ششماه سابق) علاوه طرز سازمان و برنامه‌های آموزش طوری تغییر داده شده بود که محصلین دارای معلومات عمیق کشاورزی و حرفه‌ای بوده باشند . مدارس دهقانی محلی در سال ۱۹۴۱ به دستور دولت ملغی گردید و بجای آنها دانشسراها و مدارس عملی کشاورزی افتتاح شد .

در عین حال دانشسراها دیگر مختلط نبودند و برای دخترای و پسران مؤسسات جداگانه‌ای تأسیس گردید . یکسال بعد نیز برنامه دانشسرای شهرستان مکزیکو (سیکل شش ساله) افتتاح شد و برنامه آن هنوز نیز بقوت خود باقی است این مطلب بشدت رسید که معلم مناطق دورافتاده باید از آموزگاران پایتخت دانشمندتر بوده باشد . علاوه در موضوع لزوم اتحاد برنامه‌های دانشسراها اصرار میشد . در صورتی که مشکلاتی را که در این مورد پیش آمد متذکر خواهیم شد . زیرا در کشور مکزیک اختلافات فاحشی بین شهرستانها و دهات و قصبهات موجود است .

در هر صورت فکر دانشسراهای روستایی چندان قوت داشت که وضع

اولیه خود را حفظ کرده است . جمعیت مکزیک بطور قابل ملاحظه افزایش یافته و سرشماری سال ۱۹۵۰ تعداد سکنه این کشور را ۲۵ میلیون قلمداد میکند در صورتیکه جمعیت این کشور در ۱۹۳۰ پیش از ۱۶ میلیون و ۵۰۰ هزار نفر نبوده است ، درحقیقت در عرض ده سال قریب ده میلیون نفر بر جمعیت آن افزوده گردیده است .

در سال ۱۹۵۰ تقریباً هفده هزار دبستان روستائی در مکزیک وجود داشته است . هم اکنون تعداد دانشسراهای روستائی بیست و یک باب و دارای ۴۸۷۲ شاگرد است . در همان سال وزارت فرهنگ ۳۱۲ میلیون (پزو) بودجه داشت که ۱۴/۵ درصد بودجه کل کشور بود .

دانشسراهای روستائی در هر سال مبلغ ده میلیون (پزو) به خزانه داری کشور تمام میشوند .

وزارت فرهنگ دانشسراهای روستائی کشور مکزیک را بطریق زیر اداره میکند :

مدیریت . آموزش عادی روستائی ، معمولی و عالی ، مطالعات تربیت اطفال و فلاحتی . احتساب و اداره . مدیریت کل و وزارتخانه احتیاجات دانشسراها را برآورده میکنند ، بچگونگی حرفه ئی پرسنل آن مراقب است و برای این منظور ، تعلیمات و دستورها منتشر میسازد و بازرسی های فوری بعمل میآورد .

فصل دوم

دانشسرای روستائی المکز (۱)

محل - این دانشسرا در دره (مز کتیا) (منطقه هیداگلد) قرار دارد که از پایتخت مکزیک چندان دور نیست. در این قسمت بی حاصلی اراضی و فقر سکنه بومی که اکثریت ساکنین را تشکیل میدهند بچشم میخورد. قلت رسوب و لطافت بستر کشت و کار در زمین سنگلاخ سبب میشود که محصولات تکافوی احتیاجات سکنه را نمیکند. در بعضی جاهای شهرستان مکزیکو با استفاده از آبجویبارها نسبتاً احتیاجات اهالی مرتفع میشود و کم و بیش میتوان به تربیت احشام و اغنام پرداخت و قطعه زمینهایی را زراعت کرد. بواسطه عدم وسایل و چوب ریزی اهالی خانه ندارند و در کلبههای محقر که از برك و علف پوشیده شده زندگی مینمایند. آبی که برای شرب حیوانات در مردابها انباشته میشود بسیار کثیف و بد بومی باشد زراعت اندکی که در این منطقه معمول است کشت ذرت است که غذای اصلی اهالی را تشکیل میدهد.

در ۱۹۲۸ وزارت فرهنگ در دره (مز کتیا) نخستین میسیون تربیتی را برقرار ساخت. وزارت فرهنگ با اشتراك مساعی ادارات دیگر (اداره فلاح و صنعت و بهداری و غیره) با تمام وسایل باید علیه مسائل مختلفه منطقه اقدام نماید. دانشسرای روستائی (آکتوپان) و مدرسه کشاورزی (المکز) بعد از تأسیس بایکدیگر اتحاد کردند تا مدرسه دهقانی محلی را تشکیل دادند که مناطق مدرسه مرکزی (المکز) را اشغال میکند. هنگامیکه مدرسه محلی ملغی شد ، دانشسرای روستائی که با آن متحد بود جای او را گرفت .

بنای این دانشسرا تنها دارای يك عمارت است كه وسعت كافی دارد و شامل دفاتر (مدیر و دبیرخانه و اداره) و سالنهای درس كافی و يك سالن بزرگ اجتماع و نمایش ، يك كتابخانه و يك سفرهخانه و خوابگاهها و آشپزخانه و نانوائی و رختشوی خانه و نمازخانه و حمامها و مستراحها میباشد . استادان منازل جداگانه ای دارند .

مدرسه دارای يك زمین ورزش و يك حوض و يك باغ است . اصطبل دارای جای ویژه برای گاوها كه از نژاد هلندی و سويسی بوده و مرغدانها كه از نژاد (نیو هامشایر) و خوكدانها میباشد .

مدرسه دارای ماشینهای درو كنی و دو تراكتور و ابزار آلات شخم جدید بخور و تدخین نیز میباشد . ساختمان در وسط يك محوطه بمساحت چهل هكتار بنا گردیده است كه زمین قابل كشت بوده و وسیله يك نهر آبیاری میشود كشت عمده عبارت از يونجه و ذرت است .

مدرسه همچنین دارای يك محوطه سبزیكاری و چمن و نهالکاری اسانسهای جنگلی و زمینهای آزمایش فلاحتی است . عمل اجتماعی مدرسه در شعاع تقریباً شش كيلومتر و پنج بخش را شامل است . بخش اول در حدود چهار هزار و چهار بخش دیگر سیصد نفر جمعیت دارند و هر يك دارای يك دبستان مختلط است ، دبستان (تپاتيك) هشت معلم و دیگران تنها دارای يك معلم میباشد . در این مدارس است كه شاگردان دانشسرای دوره كارآموزی تربیت اطفال را طی میکنند .

بودجه و پرسنل :

بودجه سالیانه مدرسه به پانصد هزار (پزو) ی مكری می رسد . فصول عمده هزینه از این قرار است : حقوق یا مزد پرسنل آموزش ، پرسنل اداری ، پرسنل خدمتگزاری ، تنذیه (۲۲۵ پزو برای هر شاگرد در يك روز) خرج بهره داری كشاورزی ، خرید لباس و لوازم برای ساكنین شبانه روزی ، ماشینها مخارج عمومی و متفرقه پرسنل شامل يك مدیر و منشی او ، يك نفر معلم ورزش ، يك معلم موسیقی و آواز ، يك پزشك و دو پرستار يك نفر

کارپرداز، يك كارشناس فلاحی، سه نفر فنی کشاورزی، دو نفر رئیس کارگاه يك حسابدار، يك انباردار، يك نفر ناظر اقتصاد. يك قصاب و دو پیشخدمت، استادان از دانشسرای شهری و متخصص فلاحات از مدرسه ملی کشاورزی می آیند. باید یادآوری کرد که این استادان در جگره مربیان دانشسراهای روستائی نمیشوند (مثلا شاگردان رشته فلاحی طرز رهبری بهره داری از کشاورز را فرا میگیرند و کاری به تدریس کشاورزی ندارند) پرفسور ریتو و آگاس مدیر مدرسه که از شاگردان قدیمی مدرسه میباشد پیش از احراز مقام مدیریت مدرسه چندین سال پست معلمی روستائی را داشته است. در این موسسه است که از تجربیات خود استفاده میکند. استادان تمام اوقات خود را در مدرسه میگذرانند و ساعات زندگی خود را وقف اینکار کرده اند. در هر رشته فیکه مشغول تدریس هستند کمال فعالیت خود را بکار میبرند و شاگردان همواره بطور مستقیم یا غیر مستقیم تحت نفوذ آنها میباشند.

هدفها :

دانشسرای روستائی طبق هدفهای خود توجه کامل معلمین روستائی که مشغول تمرین هستند داشته و به ترقی عمومی منطقه با علاقه تام بدل کوشش مینمایند و منظور اصلی آن تربیت معلمین ممتاز برای دبستانهای روستائی است. کنگره آموزش در (سالتیلو) و در ۱۹۴۴ تشکیل یافت. دانشسرا قصد دارد معلمینی تربیت کند که فهمیده بوده؛ طرز پرورش و تربیت معاصر را بدانند و به پیشرفتهای اقتصادی و اجتماعی و اخلاقی جماعت روستائیان کمک نمایند. آنها باید تاریخ و تربیت و مسائل کنونی کشور را مطالعه نموده بهداشت و تندرستی و نیروی افراد دیه نشین را تأمین و بهره برداری از زراعت و صنایع کوچک را ترویج نمایند تا دهقانان بتوانند خود را بیای شهرهای بزرگ رسانیده در کار کشور و جمهوری قرار بگیرند. معلوم است که آنها باید به علاوه از لحاظ فنی در کار تدریسی و اجتماعی خود مهیا باشند. برای ورود به این مرحله لازم است بطور کامل طریقه تعلیم را بیاموزند.

انتخاب شاگردان :

منطقه «بسیج» مدرسه (المکز) شامل کشور (هیدالگو) و کشورهای مجاور است که نماینده خصوصیات مجالس میباشد. شرایط قبولی مربوط به يك قاعده کلی است که اصول آن بدین قرار است : داوطلبین یعنی پسران باید حداقل چهارده و حداکثر هجده ساله و دختران سیزده تا هفده ساله باشند. آنان باید پسر یا دختر کشاورزان بهره بردار و کارگران کشاورزی یا اقلا پیشه ور و صنعتگران کوچک و معلمین روستایی بوده کاملاً سلامت و تندروست و مدرسه ابتدایی شش ساله را خوانده باشند.

معلمین بدون دیپلم که دو سال سابقه خدمت داشته باشند نیز به دانشسرا پذیرفته میشوند. سابقاً شاگردان مجبور بودند زبانهای ولایتی و محلی را بلد باشند و لسی حالیه شاگردانی پذیرفته میشوند که این زبانها را حرف بزنند. دانشسرای (المکز) نیز مانند تمام دانشسراهای کشور در بسیج شاگردانی که شش ساله ابتدائی را خوانده باشند دچار اشکالات گردیده است. در حقیقت دو کلاس پیش بینی شده در برنامه ها ندرتاً در مدارس روستایی موجود است. بدین لحاظ دانشسرا مجبور شده شاگردانی را که چهار سال پیش تحصیل نکرده اند نیز قبول نماید و برای آنان «دوره تکمیلی موقتی» بمدت یکسال معین کرده اند تا موقعیکه در مناطق روستایی دوره شش ساله ابتدائی کامل تأسیس شود. شاگردان این دوره تحت رژیم شبانه روزی زندگی کرده و در فعالیتهای کشاورزی و صنعتی دبستان شرکت میکنند. دانشسرای (المکز) بر رویهم دارای ۳۵۰ شاگرد ذکور میباشد.

اداره مدرسه :

فعالیتهای متعدد مدرسه ایجاب میکند که معلومات و صلاحیت فنی ویژه که ندرتاً در يك شخص پیدا میشود ایجاد گردد. خلاصه برای تشکیل يك چنین مؤسسه ای باید اتحاد و اشتراك مساعی کاملی معمول گردد. علاوه پیشرفت کار چنین تعلیماتی، شهامت و اشتراك مساعی هنگامی لازم دارد. و برای ایجاد چنین وضعی قاعده و دستوری لازم است که هر کدام آنها باید

مراعات کنند .

اداره شامل : مدیر مؤسسه (رئیس حقوق) و دو استاد نماینده سیکل دوم سیکل حرفه‌ای ، دوشاگرد (از سیکل دوم و سیکل حرفه‌ای) يك نماینده شعبه کشاورزی و صنعتی - يك نماینده معلمین روستایی محلی . يك نماینده اداره محلی . بالاخره يك نماینده اجتماع ابوین شاگردان ، این یکی در اول هر سال تحصیلی برای تعیین نماینده (که بطور کلی بین ساکنین همجواز) انتخاب میشود تشکیل میگردد . مدیر در برابر شورای محلی از لحاظ حسن عمل مدرسه مسئولیت دارد و تنها کسی است که به اوضاع و تصمیمات رسمی صلاحیت دارد . شوری نمیتواند جز تحت اداره مدیر کاری بکند و تصمیمات آن باید بنفع مؤسسه باشد . شوری مأمور تهیه بودجه سالیانه و تنظیم برنامه سالیانه مدرسه و تنظیم امور مختلفه برای حل مسائل اشتراك مساعی داخلی و اختلافات انضباطی میباشد . برنامه سالیانه که در اول سال تحصیلی تعیین میشود ، فعالیت‌های مربوط به سرویس‌های مختلف را معین میکند . تقویم مدرسه‌ای و تقویم کشاورزی و تقویم رسمی را در نظر دارد . سال مدرسه ده ماه است (از ششم فوریه تا دهم نوامبر) و دوبار تعطیلی دارد که هر کدام بمدت ده روز است (در مه و سپتامبر) امتحانات ششماهه در ماه ژوئن و امتحانات نهائی در نوامبر اجرا میگردد . کمیته‌های شورا از شاگردان تشکیل میباشد (تحت کنترل معلمین) و تعداد آنها هشت نفر است : کمیته اقتضار و انضباط ، کمیته کشاورزی ، کمیته شبانه روزی ، کمیته بهداشت و کمک ، کمیته ورزش ، کمیته عمل اجتماعی ، کمیته تقویم رسمی ، و بالاخره کمیته هنری . اعضای کمیته کارهای مربوط به خود را تقسیم میکنند . تمام شاگردان به ترتیب در کمیته‌ها شرکت میکنند . شرکت شاگردان در ایجاد اوضاع قدیمی در محیط خصوصی خویش آزاد است و این وضع بطور قابل ملاحظه‌ای کار کمیته را تسهیل میکند ، قوه فاعلیت این سازمان در نظریکنفر از اهالی (پرو) ملاحظات زیر را نمایان ساخت : «من این سازمان را عالی میبینم ، هر کمیته شاگردان از سو کمیته‌های پنج نفری مرکب است که در کار خود نهایت درجه اراده و

حسن نیت را بکار میبرند .

آنها مأمور سفره خانه ، آشپزخانه ، داروخانه ، پرستارخانه و مدیریت دبیری و خدمات مختلفند ، اعضای آنها وضع کامیون ها را مرتب میکنند . بکارهای صنعتی و فلاحتی میپردازند . از سبزیکاریها حفاظت میکنند و به کار کشت و درو مبادرت میورزند . آبیاری میکنند و به تربیت و پرورش احشام و اغنام و خوکها و پرندگان اقدام و به وضع بخت نان و نظافت همگانی مدرسه و پندیرائی مهمانان رسیدگی مینمایند . « تمام دانشسراهای روستائی بهمین نحوه سازمان گرفته اند و جایزترین آنها دانشسرای روستائی سان مارکو (کشور ژاکاتکا) میباشد .

برنامه ها :

کاندیداهای دیپلم معلمی روستائی شش سال تحصیل میکنند که عبارت از دو سیکل و هر سیکلی سه سال است : سیکل دوم و سیکل حرفه ای . برنامه تحصیلی معادل دانشسراهای شهر (مکزیکو) میباشد . ولی تعلیماتی جهت تربیت معلمین روستائی به آن افزوده میگردد . برنامه بقرار زیر است :

دوره دوم :

سال اول - (حساب . جبر و هندسه) معرفة الحیات ، جغرافیای (طبیعی و عمومی) تاریخ عمومی زبان و ادبیات اسپانیائی ، زبان خارجی (انگلیسی و فرانسه) تعلیمات مدنی ، تعلیمات موسیقی ، نقاشی ، کشاورزی ، دامپروری ، صنایع و پیشه های روستائی ، تعلیمات طبیعی و نظامی .

سال دوم - ریاضیات (حساب و جبر و هندسه) فیزیک ، معرفة الحیات ، جغرافی (انسانی) تاریخ عمومی ، تاریخ مکزیک (دوره اول) زبان و ادبیات اسپانیولی ، زبان خارجی (بقرار سابق) تعلیمات مدنی ، تعلیمات موسیقی ، نقاشی (صنعتی) تعلیمات طبیعی و نظامی ، کشاورزی ، دامپروری ، حرف و صنایع روستائی .

سال سوم - ریاضیات (جبر و هندسه و مثلثات) معرفة الحیات ، شیمی و

جغرافیای مکزیک تاریخ مکزیک (دوره دوم) زبان و ادبیات اسپانیولی، زبان خارجی (مثل سابق) تعلیمات مدنی . (سازمان سیاسی و مسائل بزرگ کشور مکزیک) تعلیمات موسیقی، مدل سازی، کشاورزی، دامپروری، حرفه ها و صنایع روستائی، تعلیمات طبیعی و نظامی .

دوره حرفه ای :

سال اول - فن تربیت اطفال (دوره اول) فن تعلیم (دوره اول) روانشناسی عمومی، اقتصاد سیاسی و مسائل اقتصادی مکزیک، تفصیل معدن شناسی و زمین شناسی، علم مبادی کلمات، زبان لاتینی و یونانی، ادبیات عمومی، خانه داری، دبیری، تعلیمات موسیقی، نقاشی و کارهای پلاستیک (قالب ریزی)، کشاورزی، دامپروری، حرف و صنایع روستائی تعلیمات طبیعی و نظامی .

سال دوم - علم تربیت اطفال (دوره دوم) تاریخ عمومی آموزش، علم تربیت کودکان، (مطالعه کامل کودک) بهداشت مدرسه، علم الاجتماع، بحث فنی آموزش (دوره دوم) هیئت، علم اخلاق، تعلیم موسیقی، فن آموزش سمعی و بصری، نقاشی و هنرهای قالبی، کشاورزی، دامپروری، حرف و صنایع روستائی، تعلیمات طبیعی و نظامی .

سال سوم - علم تربیت اطفال (دوره سوم) تاریخ آموزش در مکزیک فن تعلیمات (دوره سوم) روانشناسی فنی علم تربیت اطفال سازمان و اداره مدرسه، تاریخ هنر و تفصیل زیبا شناسی، تعلیم موسیقی . نقاشی و هنرهای قالبی . رقص و نمایش، کشاورزی، دامپروری - حرف و صنایع روستائی، تعلیمات طبیعی و نظامی .

اقتصاد خانگی در دانشسراهای دختران جزو برنامه بوده و در مدت شش سال تحصیلی تدریس میشود .

آموزش حرفه ای قسمت اعظم تعلیمات عمومی توسط دوازده استاد تدریس میشود. پزشک، نشریح را می آموزد و زیست شناسی و بهداشت مدرسه ای را تعلیم میدهند .

متخصص کشاورزی نبات شناسی و حیوانشناسی و معدن شناسی و زمین شناسی میآموزد و آموزش مربوط و کشاورزی و دامپروری و حرفه صنایع روستائی زیر نظر او اجرا میگردد و کارمندان فنی کشاورزی و رؤسای کارگاهها یا اودستیاری میکنند . برای ورزش و موسیقی کارشناسان ویژه وجود دارند .

در دانشسراهای دختران دروس اقتصاد خانگی و سیله متصدی شبانه روزی مقیم دانشسرا اجرا میشود .

سازمان کار :

ساعت معین تعداد و مدت دروس هر ماده و نظم زندگی روزانه شبانه روزیها .

شاگردان و معلمین باید ساعت شش صبح حاضر باشند . از ۶ تا ۸ کلاس یا کارهای کشاورزی .

در ۸/۲۰ صبحانه ، ۹/۱۳ کلاس یا کارهای کشاورزی ، پرستاری حیوانات ، کارهای کارگاهی . ۱۳/۳۰ ناهار از ۱۵ تا ۱۹ کلاس (در صورت اجرای کارهای کشاورزی هنگام صبح) یا کارهای کشاورزی ، (اگر صبح کلاس داشته باشند) ساعت ۲۰ شام از ۲۰ تا ۲۲ مطالعه (اختیاری) ، تمرین ارکستر ، نمایش یا بالت ، استماع رادیو ، بازیهای داخلی ، اجتماع و غیره . چند دقیقه بعد از ساعت ۲۲ اعلام خاموشی . این ساعت از روز دوشنبه تا شنبه صبح اجرا میشود . بعد از ظهر شنبه و یکشنبه اختصاص به ورزش و مسابقات داشته یا کاملاً آزادی است . ساعات دروس کارهای کشاورزی بطور کلی هر هفته عوض میشود .

هنگام کارهای بزرگ کشاورزی ساعت کار تغییر مییابد . گاهی تمام ساعات صبح اختصاص به دروس و بعد از ظهرها بکارهای کشاورزی دارد .

روشها :

چون برنامه تحصیلات دانشسرای روستائی با دانشسراهای شهری مطابق است باید آموزش بطور کلی بیشترش نظری باشد . در عین حال

همواره باید روی بعضی مسائل اساسی پافشاری کرد. متدهای مستعلاهم روی همین مسائل منعطف میشوند.

استادان درانتخاب این متدها تشبثات زیادی بخرچ میدهند. اگر تشبث به این متدها کفایت کار را نکند متدهای دیگری بکار میبرند. مانند متده (دالتون) که اندکی در آن تغییر داده‌اند و متدهای دسته کار. ملاحظات نشان داده است که هرمتدی که مفید واقع شود بکار بردن آن بلامانع است. بدون در نظر گرفتن مشخصات نظری بین مواد برنامه‌ها به «واحدهای مطالعه و تحصيل» تقسیم شده‌اند. هر واحد در مدت معینی اجرا شده و دريك برنامه آزمایشی تعلیمی که تحقیقات در کتابخانه و آزمایشگاه و کارآموزیهایی تحصیلات و مبحث در کلاس بین معلم و شاگردان اجرا میگردد. نتایج این امتحانات در دفتر ویژه‌ای یادداشت میگردد. حصول دروس سمعی و بصری عملا اجرا نمیشود. هنگامیکه موضوع اجازه دهد، آموزش علمی روی ملاحظه واقعات آغاز و به تعلیمات محسوس پایان مییابد. امکانات این مورد در این مدارس کاملا متنوع و متعددند.

مثلا تحصيل فیزیک و شیمی و زیست شناسی جای خود را به معلومات عملی میدهند از قبیل: ساختن ماشینهای کشاورزی ساختمانهای روستائی و صنعتی، تجزیه زمین، تهیه کود و روشه. اقدامات احتیاطی درباره بیماریهای چهارپایان، کارهای کشاورزی، از بین بردن حشرات موزیه و غیره. حساب و هندسه بقدری که بتوان حساب بهره برداریهای محصولات را نگاهداشت جاده‌ها را رسم نمود و نقشه کشی کرد، و مساحی زمین و ساختن اشیاء متفرقه، از حلبی و غیره. زیست شناسی انسانی و بهداشت مدرسه‌ای، اصول علمی که عمل صبحی مدرسه را جهت آموختن فن پرورش اطفال سالم درك میکند. کسک‌های فوری، مبارزه علیه انگلها. اصلاحات و تغذیه و غیره. مطالعات اجتماعی از نخست در يك روح عالی عملی طرح ریزی شده است. دکتر گردون و آتسن چند سال پیش که از دانشسراها دیدن کرد اشاره میکنند که مؤسسات مزبور تا چه پایه در مورد مسائل سیاسی و اجتماعی و صنعتی و غیره

شاگردان خود را تربیت میکنند. بشکرا نه ایی مطالعات و تحصیلات، شاگرد به مسائل اجتماعی آشنا میگردد، عقیده ای در خود میپرورد و ابزار کاری برای آینده خود بدست میآورد. در ابتدای سال حاضر تحصیل شاگردان دوره علم الاجتماع تحت مدیریت استاد خود در پنج قریه مجاور اطلاعاتی تنظیم و تقدیم میکنند. در این سؤالات موارد مربوطه به چگونگی مسائل عمده زندگی و طرز رفتار و طرز تفکر مردم نسبت به شاگردان و منابعی که شاگردان برای حل مسائل مزبور دارند بحث و پرسش شده است.

چون برنامه شروع میشود شاگردان بطور دسته جمعی طبق دستوری که دردست دارند محیط اقامت خود را تحت بررسی قرار داده و درباره سکنه و اوضاع اقتصادی و زندگی خانوادگی و سازمان اجتماعی و تربیتی و غیره مشغول مطالعه میشوند. مواد تخصصی (روانشناسی، علم تربیت اطفال سازمان مدرسه، فن تعلیم) بجای ملاحظات و کارهای عملی در مدارس همجوار اجرا میشوند، بدین طریق کودکان میتوانند معلومات خود را بیاموزند و نخستین آزمایش را تحت مدیریت معلم خود بعمل آورند. این کارهای عملی هفته ای یکبار اجرا میگردد. بهلاوه در عرض یکسال دو کارآموزی تربیت اطفال اجرا میشود. یکی از یک هفته و دیگری در بازده روز. برای اجتناب از عطف توجه شاگرد ملاحظات طی يك برنامه قطعی انجام میگردد. کارهای عملی تحت نظر استادان صلاحیت دار انجام میشود. شاگرد میداند که چکار میکند و چه نتیجه میگیرد و این نتایج چگونه کنترل میشوند، بطوریکه دیدیم شاگردان بطور مستقیم در فعالیتهای کشاورزی مدرسه شرکت میکنند (در دانشسراهای دختران شاگردان به کارهای زراعتی ساده میپردازند مانند بذر افشانی و چین میوه، نگهداری چمن ها و سبزی یارها، پرورش مرغان و زنبوران و خرگوشها و غیره) با کنکور کمیته ذیصلاحیت، مهندس فلاحی شاگردان را جمع میکند و مسافرتی با آنها میکند که هر يك از آنان میتوانند در فعالیتهای عرض سال تحصیلی شرکت کنند. شرکت های تعاونی محصولات تشکیل شده و لی هیچگونه سود

اقتصادی نشان نداده‌اند. درحقیقت نه شاگردان و نه مدرسه منافعی را که وزارت فرهنگ بدست می‌آورد دریافت نمیکنند. درجریان سال زراعتی ۱۹۵۰-۱۹۵۱ بهره برداریهای مختلف مربوط به مدرسه درآمد ویژه‌ای بالغ به ۱۱۸۰۰۰ (بزو) داشته است.

درست است که آموزش محدود به آن چیزی است که دارای صنعت اقتصادی روی نقشه محلی باشد و بهره برداریهای دیگر مدرسه طبق اصول تجارتي اداره میشوند. معینا این آموزش مربوط به تعریف نظری کشاورزی، زیرا گذشته از تمام ملاحظات در آمد حتمی و فوری، متوجه تربیت معلمین لایق برای توسعه اقتصادی جماعت روستائی میباشد.

متخصص فلاحیت به هر گروه از شاگردان يك درس هفتگی میدهد که موضوعات آن بدین قرار است: اوضاع مختلفه زمین، علل خرابی زمین و وسایل اجتناب از آن. جوانه زنی، پیوند زنی، ذرت.

میزان البهاره باران سنج، بکار بردن طرازاها، ماشینهای زراعتی، (نظری و عملی) تغذیه گاوهای شیرده و اکسن زدن بر ضد سیاه زخم، زوفالدم عفونی، تب برفکی و سایر بیماریهای چهارپایان.

روی تخم خواباندن مرغها و اخته کردن جوجهها، و اکسن زدن بر ضد و باو آبله و دیفتری و بیماری (نیوکاستل)، تغذیه مرغها. نژادهای خوکها، تغذیه وواکسن زدن و بیماریهای آن، ساختمان خوکدانها، و غیره، این دروس نظری بیشتر اوقات روی محور مسائل عملی بهره برداری قرار گرفته است. هر شاد گرد نکات مهم درس و فعالیتهایی را که در آن شرکت جسته یادداشت میکند. مثلا اگر موضوع کشت گندم است. شاگرد سطح کشت را یادداشت میکند. مقدار بذرمصرف شده و کارهای اجرا شده (با تاریخ) و دایره کشت، و ارزش محصول و غیره را بدفتر خود وارد مینماید. در دانشسراهای دختران بخصوص دردانشسراهای (پالیرا) دروس اقتصاد خانگی عبارت است از آموختن طرزخانه داری علمی دو مدارس روستائی تهیه ظروف ساده برای آشپزخانه شبانه روزی. ساختن کنسروهای میوه و

سبزیها استقرار يك بودجه ، برش و دوخت (برای اطفال و بالغین) تنبیر منزل و تزیین خانه ، اصلاح صنایع فامیلی ، ساختن اسباب بازیها . سازمان اوقات بیکاری خانواده ، فعالیتهای تولیدی (تئاتر، رقص، بازی ، ورزش ، موسیقی و آواز.) که علاوه بر استفاده مادی ، ذوق و استعداد کودکان را برمیانگیزد . باسکتبال و پهلوانی از ورزشهای مطلوب شاگردان میباشد. در ۱۹۵۱ تمام دانشجویان پرسودختر در يك مسابقه قهرمانی که دردانشسرا بعمل آمد شرکت جسته بودند .

شبهانه روزی :

وضع زندگي شبهانه روزی دانشسراها طوری تربیت داده شده که شاگردان معلم همه امور زندگي شخصی را بخوشتن انجام میدهند . و برای معیشت آنان مقدار وجه ناقابل که یک نفر بتواند زندگي کند معین گردیده است. هر شاگرد روزانه (۲۲۵ پزو) جیره دارد و این جیره چنان اندك است که تنها يك مدیر و تولیت کامل متخصص در امور زندگي میتواند با آن پول ناچیز يك نفر را اداره کند . تولیت هزینه با کمیسیونی است که از مدیر و حسابدار و عالم اقتصاد و استاد ریاضیات (برای احتساب) و دوشاگرد که هر سال توسط رفقای شان انتخاب میشوند تشکیل یافته . این کمیسیون مبلغ خرید روزانه شیر و گوشت و ماهی و تخم مرغ و نان و سبزیها و بقولات و میوه و شیرینی را معین میسازد و نظافت اغذیه و مراقبت تهیه آن را تصدیق مینماید . مواد سوخت را یکجا و کلی خریداری میکند (سبزیها تخم مرغ ، ذرت ، آرد ، شیر و کره) حساب آنرا میکند و در هر ماه هزینه ماهانه را در سفره خانه بسمع شاگردان میرساند ، عالم اقتصاد دارای هشت خدمتکار است که عبارتند از آشپزها و رختشویها ، شاگردان به نوبت در سر میز غذا خدمت میکنند . اینك تیپ اغذیه :

صبحانه : شیر قهوه ، نان ، (که وسیله نانوائی دانشسرا تهیه میشود)
لویا ، میوه و نان ذرت . :

نهار : سوپ ، يك بشقاب گوشت ، يك بشقاب سبزی ، لویا ، نان ذرت دوسر ،

شام : شیرقهوه ، نان و نان كوچك ذرت .
این اغذیه به سیصدوپنجاه نفر شاگرد و معلمین مجرد داده میشود .
معلمین كه خانواده شان در محیط دانشسراست يك غذای هفتگی در دانشسرا
میگیرند تا روح اتفاق كه در این جور مؤسسات موجود است از میان نرود .

سرویس پزشکی :

پرستل پزشکی شامل يك پزشك ودوپرستارويك پانوی كارپرداز است
وظایفشان بدین قرار است :

شاگردان را هر سه ماه یکبار از لحاظ روانی و پزشکی تحت آزمایش
قرار میدهند . شاگردان و پرستل و اهالی دهكده های مجاور را مایه کسوی
مینمایند . برستاری از بیماران و دادن دستورها . بازرسی وضع بهداشتی
مؤسسه ، مهیا ساختن شاگردان و کمیته صلاحیت دار از نظر عمل صحتی در
نقاط همچوار ، بازرسی رژیم غذایی شاگردان . احداث يك سرویس پزشکی
مجانی . مطالعه بیماریهای بومی منطقه ، شرکت در عمل اجتماعی بهداشتی
و آموزشی دانشسرا . مبارزه علیه تفأل و تطیرونفوذ سحر و جادو و اشخاص
شالاتان اشتراك مساعی با مقامات مسؤل مسائل بهداشتی .

عمل اجتماعی :

مؤسساتی كه در چهار دیواری محیط خود به كار اشتغال دارند و با محیط
خارج ارتباطی نمیگیرند سرانجام چشم بسته بار آمده و نتیجه مطلوبه بطور
دلخواه از آن بدست نیاید . شاگردانی كه در دانشسراها مشغول تحصیل
و كار میباشند نیز از این زمره بوده و بطور قطع باید با محیط خارج و با زنان
و مردان كشاورز و كارگرتماس بگیرند تا منظور اصلی این مؤسسه كه بسط
و توسعه کلیه شئون زندگی مادی و معنوی روستائیان است بطور كامل عملی
گردد . این عمل در مورد دانشسرا ، بطور ساده برای تقویت اعمال مشابه
در دبستانهای روستائی صورت میگیرد . اینك چند مثال از كارهاییكه دانشسرای
روستائی در حیطه خود انجام میدهد : بهترین نوع بذر را به روستائیان
میدهد در مهیا ساختن زمین برای زراعت به آنان كمك میکند و در ضد عفونی

کردن دانه‌های گندم (در مدرسه یا در محل) به آنها یاری میکند .
 برای جوجه کشی تخم‌های اصیل در اختیار کشاورزان میگذارد (از همان
 نوع که در تغذیه شاگردان معمول است) دهقانان در کارگاههای دانشسرا
 ابزار و آلات مورد نیاز خود را تعبیه میکنند و این موضوع به بسط صنعتهای
 کوچک در دهات کمک شایان میکند ... دانشسرا و پنج دهکده‌ای که سابقاً
 از آن نام برده شد آب آشامیدنی نداشتند . دانشسرا با بودجه اندک خود
 قدرت حفر قنات پاچاه آرتزین نداشت ، دهقانان را تشویق کرد تا از دوات
 کمک بخواهند و در نتیجه دولت ابراز و آلات لازم برای آنها فرستاد و موفق
 به تهیه آب مشروب گردیدند . بیماریهای واگیردار بخصوص تیفوس دوا این
 مناطق تلفات فراوان میداد ، در اثر پشتکار و جدیت مقامات دانشسرا با این
 بیماری مبارزه عظیمی بعمل آمد . با اشتراك مساعی و مالی دهقانان در
 دهکده‌های مجاور داروخانه‌ها تأسیس شد و خانه‌هایی مطابق با اصول بهداشت
 احداث گردید . جوانان باشگاههای ورزشی و تئاتر تأسیس کردند و اهل ذوق
 در آن شرکت جستند . در سنوات اخیر هیئتی برای مبارزه با بیسوادی تعیین
 و به سیروسفر در قراء و قصبات پرداخت ولی امروز این کوشش تعطیل
 شده است .

کارهای اجتماعی از بس متعددند برای انجام آن نمیتوان وقت متعین
 تعیین کرد و شاگردان هر ساعتی که فراغت یافتند به این عمل نیک اقدام میکنند
 و هر موقع ضرورت ایجاب نماید (مانند مواقع شیوع امراض) دست بکار
 میشوند .

مراکز تکامل معلمین :

دانشسرای (المکزی) جز در محیط خود به تکمیل حرفه‌ای معلمین روستایی
 که در حال تمرین هستند نمیپردازد و بطور خصوصی کار دانشسرای خود را
 کنترل میکند ، بعلاوه معلمین پنج دانشسرای دیگر هر ماه یکبار در یکی از
 دانشسراهای مزبور اجتماع میکنند . (به این ترتیب هر دانشسرا در عرض
 یکسال دوبار بازدید میشود) در این اجتماع تمام این معلمین و شاگردان

سال دوم (الکتر) حضور مییابند. این اجتماع يك «مرکز تعاونی تربیتی اطفال» را تشکیل میدهد که در آنجا متدهای آموزش و عمل اجتماعی معین میگردد.

این مرکز در برنامه معین تثبیت نمیشود و در حدود آن نیست که به نتایج منطقی برسد. به مسائلی که بعمل بزرگ نشود اشتغال نیپورزد و هر کسی که در آن شرکت میکند به مطالعه و حل این مسائل میپردازد و به تجربه شخصی خود بیش از معلومات نظری و کتابی تکیه میکند. این مرکز به امور مدرسه و سازمان کار و متدها و برنامهها و امتحانات ورود و خروج از دانشسرا و مواد آموزش و تعلیمات بالغین و بناهای دانشسرای روستایی میپردازد. استادان دانشسرا صلاحیت خود را در حدود «آکادمیها»ی پرسنل آموزش که در فوق بدان اشاره شد بالا میبرند. وزارت فرهنگ این آکادمیها را با اعتقاد به اینکه مسائل تربیت اطفال دانشسراهای روستایی نمونه يك طبیعت ویژه می باشد ایجاد کرده زیرا عملا این آکادمیها آموزش متوسطه و حرفه ای کشاورزی را دفعتاً شاملند. (همچنین رژیم شبانه روزی را) علاوه پرسنل آموزشی این مدارس تربیت مخصوص نگرفته و از مؤسسات مختلفه آمده اند. آکادمی که تمام پرسنل آموزشی را گردآوری میکنند هر ماه یکبار تشکیل جلسه میدهد و مسائل علمی را مطالعه میکنند. برنامه های تحصیلی را منظم مینماید. ترتیبات رسمی را تفسیر میکنند، مسائل علمی را بررسی و مطالعات تربیتی اطفال را سفارش میکنند.

امتحانات خروجی :

امتحانات برای دیپلم معلمی روستایی بین اول مارس و سی یکم ژوئیه انجام میگردد. هیئت امتحانه در هر جلسه وسیله مدیر و از بین استادان موسسه انتخاب میشوند. امتحان سه مرحله دارد: عمل، شفاهی و کتبی. امتحان عملی بمدت سه روز در یکی از دبستانهای روستایی بعمل میآید و دا طلب باید چند سؤال کوچک را عملا اجرا نماید. روز سوم از کودکان امتحان خیلی ساده ای بعمل میآورد که با معلومات خودش موافق باشد. امتحان کتبی عبارت از

موضوعی است که خود داوطلب انتخاب می‌نماید و راجع به تحقیق یا درمورد تربیت کودکان است. امتحان شفاهی مکمل امتحان کتبی است و در عین حال جنبهٔ يك تظاهر عمومی استعداد حرفه‌می دارد. داوطلب قبول شده باید ورقهٔ ورود به خدمت خود را بدین طریق املا و امضاء کند: «من وارد خدمت می‌شوم که شغل آموزگاری خود را با شهامت و لیاقت انجام دهم و هرگز برخلاف روبره و پرستی‌حرفهٔ خود و شهرت دانشسراییکه بمن دیپلم اعطا نموده است اقدامی نکنم و معلومات و تجربیات خود را در تمام مراحل تکمیل کرده و بنفع طبقه اطفال میهن بکار برم.»

شاگردان سابق:

به کلیهٔ مدیران دانشسراهای روستائی دستور داده شده که از شاگردان سابق خود فهرستی بردارد و مرتباً از فعالیتهای آنها اطلاع یابد. منظور از این عمل اینست که از چگونگی پیشرفت کار و احوال آنها برای رفع نقائص دانشسرا استفاده شود. علاوه در این صورت ممکن است که با معلمین جدید تماس گرفته در نخستین سال تدریسی به آنها کمک‌های لازم بشود. ولی با وجود اهمیت این مسئله هنوز در این باب اقدامی نشده و شاگردی که از دانشسرا خارج و به مأموریت خود میرود با اولیای دانشسرا جز از طریق احساسات رابطه‌می ندارد.

اجتماعات و اشتراکات شاگردان سابق بیست و يك دانشسرای روستائی تشکیل يك فدراسیون میدهند که مأمور است برای هر شاگردی تحصیلات خود را به پایان رسانیده در یکی از مدارس ابتدائی شغلی بگیرد. طبق قانون دیپلمه‌های دانشسرای روستائی باید در یکی از مدارس نیم شهری بسمت مدیر یا حقوق ماهیانه ۳۲۰ پز و استخدام شوند.

در ۱۹۵۱ دانشسرای (المکز) هجده دیپلم و سایر دانشسراهای مشابه آن جمعاً ۲۲۸ دیپلم به فارغ‌التحصیلان اعطا کرده است.

پایان و نتیجه

۱- از سال ۱۹۱۰ تعلیم و تربیت ملت بزرگترین اشتغال حاکم دولت مکزیک را فراهم ساخته بود و چون بیشتر سکنهٔ این کشور روستایی میباشند، آموزش روستایی بزرگترین هدف دولتهای وقت قرار گرفته است. دبستان روستایی از بدو پیدایش نقش معلم اجتماعی را که سابق براین معلمین علم تربیت اطفال بهمه داشتند ابفا کرده است و منظور نهائی آن بسط و توسعه اجتماعی روستایی میباشد. دانشسراهای روستایی نیز بمنظور تربیت آموزگار جهت دبستانهای روستایی تأسیس گردیده اند. دانشسرا معلمین مدارس روستایی را برای رفع احتیاجات و مطابق با زندگی آنان و برای عمل اجتماعی تربیت میکند و معلومات علمی و فنی لازمه برای حرفهٔ معلمی را به آنان میآموزد. شواهد بسیار نشان میدهد که تأثیر قوهٔ فاعلهٔ این مؤسسات تاجه مایه است. معهدا باید دانستکه دبستان روستایی هدفهای ویژه خود را از نظر دور داشته و برنامه ها طاقا فرسا و انضباطهای نظری بر آن تحمیل کرده است. ولی هر دفعه که یکی از شاگردان قدیمی دانشسرا به مدیریت دبستانهای روستایی برگزیده میشود چون دارای معلومات و تجربیات کافی است، دبستان روستایی را بمفهوم حقیقی یک دبستان مکزیک میپرساند.

۲- در حال حاضر تعداد دانشسراهای روستایی بقدر کافی نبوده و معلمین صلاحیتدار روستایی نیز نسبت به احتیاجات کشور بسیار اندك میباشند، دانشسراهای روستایی از بدو تأسیس خود تا کنون تعداد ۹۰۰۰ معلم تربیت کرده اند ولی در همین مدت، آموزش ابتدائی روستایی بقدری توسعه یافته که ۲۳۰۰۰ معلم لازم داشته است، تا سال ۱۹۴۴ دانشسرا بطور متوسط سالیانه ۵۶۰ معلم تربیت میکردند و در ۱۹۵۱ جز ۲۲۸ نفر تربیت نکرده اند.

بازدید جمعیت و توسعه روش تدریسی (تعداد مدارس و مدت تحصیلات) ناگزیرند که تعداد دانشسراها را دو برابر کرده و پنجاه هزار معلم جدید تربیت کنند. بعبارت دیگر اگر نتوانند با سرعت زیاد به تکثیر معلمان روستائی بپردازند مجبورند معلمان متفرقه بدون صلاحیت استخدام نموده و تا مدت مدیدی صرف وقت کنند تا معلمان ممتاز تربیت و حاضر بکار شوند.

این ملاحظات سبب شد که در ۱۹۴۵ دولت دارالعلم‌های بوجود بیاورد تا تربیت حرفه‌ای معلمان بدون دیپلم را بعهده بگیرد. این مؤسسه که مرکز آن مکزیکو می باشد دیران متعددی استخدام میکند و دوره‌های معمولی را تشکیل میدهد، دروس بوسیله مکاتبه را برای کسانی که خارج از محیط بوده و درامکنه دور افتاده سکونت دارند تدریس مینماید. در هر حال برنامه همان برنامه دانشسراست. دروس محلی که در مکزیکو انجام میگردد شب جمعه و شنبه و یکشنبه تظاهر است، بعلمت اشکالات روابط پستی (آموزگار روستائی در نواحی دور دست کار میکند) شاگردانی که وسیله مکاتبه درس میخوانند مواد دروس شان سالیانه ارسال میگردد. هر سال هر شاگردی در یکی از شهرهای نزدیک بمحل اقامت خود مدت پنجاه روز کارآموزی میکند و استادان دارالعلم موادی که مربوط به دوره تحصیلی آنهاست به آنان میآموزند. مدت تحصیل شش سال است. تا کنون در دارالعلم مزبور ۹۰۰۰ نفر نام نویسی کرده و امید است بیش از این بر نفقات داوطلبین افزوده گردد. با همه اینها باز هم نتایج حاصله از این عمل معلوم نیست. در حقیقت باید دانست که آیا معلمینی که از این طرز تحصیل برخوردار میشوند صلاحیت کامل معلمینی را که دوره دانشسرا را طی میکنند خواهند داشت و در عمل به پایه آنها خواهند رسید یا نه؟ باید تذکر داد که معلم دارالعلم از حقوق و مزایای بیشتری بهره‌مند میشود و مساعدات لازم در حق آنها بعمل میآید و این موضوع سبب تشویق شاگردان دارالعلم میگردد.

۳- چون برنامه‌های شهری و روستائی یکسان است مجبورند یک برنامه اضافی نظری نیز در پروگرام خود وارد کنند و این برنامه اضافی

بهیچ وجه در طرز تعلیم آنان مؤثر نیست .

درست است که روی نقشه حرفه‌ای، معلم روستائی از همکار شهری خود کمتر نبوده کار او از کار دیگری کم ارزش‌تر نیست و نباید هم باشد . بعلاوه تعلیم باید با شرایط محلی موافق باشد و آموزش دانشسرا باید از بسیاری از عوامل جدید برخوردار گردد: نفوذ کامل مسائل بین‌المللی، توسعه بازرگانی و اقتصادی و تربیتی کشور، کشفیات جدید عمل، فنون تعلیمات سمعی و بصری، لزوم بسط فرهنگ بالقرین، اهمیت مطالعات مردم شناسی برای معلم و غیره .

ولسی با تأمین يك تربیت دامنہ دارد دربارهٔ معلم روستائیی باید تغییرات و هدفهای ویژهٔ دانشسراها را در نظر گرفت . يك موضوع قابل تکرار است: برنامه‌های سیکل اول دانشسرای روستائی با برنامه‌های آموزش متوسطه توافق دارد و از سال چهارم تحصیلی عده کمتر میشود. قسمت عمده‌ای از شاگردان نام نویسی نمیکنند مگر برای اینکه در دانشسرای روستائی تحصیلات متوسطه خود را بطریق شبانه روزی دنبال نمایند و بعداً به مؤسسه دیگر وارد میشوند. بدین جهت است که در ۱۹۵۱ تنها ۲۲۸ دیپلم صادر شده در صورتیکه در همان سال ۴۸۷۲ نفر نام نویسی کرده اند .

پایان

BETETA, RAMÓN, *Pensamiento y dinámica de la Revolución mexicana*, Mexico, Editorial México Nuevo, 1950, 579 pages.

BONILLA Y SEGURA, GUILLERMO, «Les missions culturelles au Mexique», *Education de base: bulletin trimestriel*, vol. I, n° 1 (janvier.1949), p. 15-23, Paris, Unesco, Également publié en anglais et en espagnol.

COOK, KATHERINE MARGARET (O'BRIEN), *The home of the people: an account of Mexico's new schools of action* (U.S. Office of Education, Bulletin 1932, n° 11), Washington, Government Printing Office, 1932, 73 pages, ill.

CORONA, ENRIQUE, *Razón de ser de las misiones culturales de la Secretaría de Educación Pública*, Mexico 1947, 67 pages, ill.

Educación Nacional, n° 4 (dedicado al Congreso de Educación Normal de Saltillo) Mexico, 1944.

GALLO MARTÍNEZ, VÍCTOR, *Cartas sobre educación, a un maestro, a un Padre de familia* Mexico, Editorial Proa, 1951, 220 pages.

HUGHES, LLOYD H., *Les missions culturelles mexicaines* Monographies sur l'éducation de base, III. Paris, Unesco, 83 pages, ill. Également publié en anglais et en espagnol.

ITURRIAGOA, JOSE, *La estructura social y cultural de México*, Mexico, Editorial Porrúa, 1952,

KNELLER, GEORGE F., *The education of the Mexican Nation*, New York, Columbia University Press, 1951, 258 pages.

LARROYO, FRANCISCO, *Historia comparada de la educación en México*, Mexico, Editorial Porrúa, 1952.

LOURENÇO FILHO, M. B., *A educação rural no México*, Rio de Janeiro, 1951, 93 feuillets, mimeo.

MIÑANO GARCÍA, MAX H., *La educación rural en México*, Mexico, Secretaria de Educación Pública, 1945, 425 pages.

MORENO JASSO, J. LAMBERTO, «Les missions culturelles au Mexique», *Éducation du base: bulletin trimestriel*, vol. I, n° 4 (octobre 1949), p. 3-8, Paris, Unesco, Également publié en anglais et en espagnol.

RAMÍREZ, RAFAEL, *La enseñanza por la acción de la escuela rural*, Mexico, Editorial Técnico-Educativa, 1945.

—«La formación de maestros rurales», *Acción Social*, año 12, n° 101 (jun 1941), p. 26-28, Santiago du Chili, Caja del Seguro Obligatorio. RAMOS, Samuel *Veinte años de educación mexicana*, Mexico, Editorial Porrúa, 1945.

RUBIO VILLAGRÁN, J., et PEZA DE LA VEGA, CARLOS (éd.), *Agenda del maestro* (n° 4 1950), Mexico, 1950, 606 pages.

SAENZ, MOISÉS, *La escuela rural mexicana* (Conferencia del año de 1929), Pátzcuaro, C. R. E. F. A. L., 1951.

SÁNCHEZ, GEORGE, I., *Mexico: a revolution by education*, Now York, Viking Press, 1939, 211 pages.

SECRETARÍA DE EDUCACIÓN PÚBLICA, *Dirección General de Alfabetización y Educación Extra Escolar*, Mexico, 1951, 60 pages.

—*Educación campesina y fomento rural*, Mexico, 1932.

—*Escuelas regionales campesinas*, Mexico, 1940.

—*El esfuerzo educativo en México (1924-1928)*, Mexico,

1928, 2 vol., ill., tableaux, diagrammes.

* — *Estudio acerca de la educación fundamental en México* (Biblioteca enciclopédica popular, 2.ª época, 183), México, 1947, **147 pages.**

— *Las misiones culturales 1927 Las escuelas normales rurales*, México, **1928, 470 pages, ill., cartes, tableaux, diagrammes.**

— *Las misiones culturales, 1932-1933*, México, Talleres Gráficos de la Nación, **1933, 357 pages, ill., tableaux, diagrammes.**

— *Plan de estudios, programas, reglamentos y disposiciones técnicas y administrativas dictadas en los años 1939-40, para las escuelas regionales campesinas del Departamento de Enseñanza Agrícola y Normal Rural*, México, **1940, 383 pages, planches.**

— *Programas para las escuelas normales rurales*, México, **1933, 19 pages.** SERNA G., SIMÓN, «Las escuelas normales rurales de México», *Nueva era*, vol. 13 (1944), p. 203-205, Quito (Équateur).

TANNENBAUM, FRANK, *Mexico the struggle for peace and bread*, New York, Knopf, **1950, 293 pages.**

TEJA ZABRE, ALFONSO, *Panorama histórico de la Revolución mexicana*, México, Botas, **1939, 220 pages.**

TORRES BODET, JAIME, *Educación Mexicana, discursos, entrevistas, mensajes*, México, Secretaría de Educación Pública, **1944, 248 pages.**

VALDÉS, JOSÉ SANTOS, *La batalla por la cultura*, s.l., Ediciones Morelos, **1943 (?) 212 pages.**

— «Cómo se forma en México el maestro rural», *Educación*, año 1, n.º 3 (mai 1940) p. 31-36, México.

WHETTEN, NATHAN L., *Rural Mexico*, Chicago, University of Chicago Press, **1948, 671 pages, ill., cartes.**

فت ۳۴ ت

۳۷۰۶۷

**MUSLIM UNIVERSITY LIBRARY
ALIGARH.**

This book is due on the date last stamped. An over-due charge of one anna will be charged for each day the book is kept over time.
